

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCIV., št. 10
oktober – vinotok

Lovlec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Gorenjski tisk, storitve, Kranj
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Bojan Avbar, Ivan Kuljaj, Janko
Mehle, Boštjan Pokorny, Lojze
Števanec in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovlec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-pošti (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ZLD/LD, in fotografi-
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
http://www.lovska-zveza.si

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €,
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: M. Rovžček

IZ VSEBINE:

S. Žerjav:	Slovenski Lovski dnevi ali LZS ne naredi ničesar	492
M. Toš:	Bili smo zraven	493
IZ DNEVNEGA TISKA		
B. Leskovic:	Lovski dnevi 2011	496
B. Krže:	Višje zobovje – daljše življenje	500
M. Cizel:	Spremeniti bi bilo treba načela odstrela smrjih mladičev in enoletne smrnjadi	503
B. Avbar:	Zlo ilegalnega, divjega krmljenja divjadi	506
J. Marolt:	Kaj je Janez Vajkard Valvasor pisal o divjadi in lovstvu v Slavi vojvodine Kranjske (Polh)	508
PO LOVSKEM SVETU		
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	510
I. Jelenko:	10. Evropska konferenca o smrnjadi	511
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		
J. Krivec:	Njegovo življenje	514
LOVSKA ORGANIZACIJA		
UOL:	Po »njih programih« jih boste prepoznali ...	517
F. Rotar:	13. Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja	520
LZS:	Pokaži svojo lovsko izkaznico!	523
F. Rotar:	10-letnica območne Koroške lovske zveze	524
Z. Naglič:	65 let Lovske družine Bukovje - Otiški Vrh	525
B. Birska:	Po šestih letih spet lovsko strelsko tekmovanje ZLD Gorica	526
D. Mauko:	ZLD Prlekije odlikovala najzaslužnejše in se jim zahvalila	527
R. Melzer:	LD Rogaška Slatina prejela občinsko priznanje	527
JUBILANTI		
LOVSKI OPRTNIK		
P. Zupančič:	Divji prašiči povzročajo škodo tudi na planinskih pašnikih	529
B. Lovrič:	Lovski tabor na Tojzlovem vrhu	530
J. Šumak:	Divji prašiči vdri v braslovsko koruzo	531
F. Koncilja:	Strelska disciplina kompak pridobiva vse več privrženecv	532
R. Gašperšič:	Tudi to je »odvzem« iz lovišča	533
F. Rotar:	Pajkovi lovski klobuki	533
J. Poteko:	Toča ubijala tudi divjad – opozorilo narave	535
M. Avbar:	Nova avtomatska krmilnica – uporabna iznajdba lovske tehniške inteligence in poznavanja razmer »Prežla« in Tone odprla lovsko galerijo	535
B. Galjot:	Tudi drugi lahko najdejo svojo identiteto v objavljenih prispevkih v Lovcu!	538
B. Avbar:	Trije volkovi opremljeni s telemetričnimi ovratnicami – Pozor pri odstrelu!	539
Ekipa SloWolf:	Lovci so volku najbolj naklonjeni	539
B. Leskovic:	Izbrane so fotografije za veliki stenski koledar LZS – 2012	540
V SPOMIN		
LOVSKA KINOLOGIJA		
M. Gselman:	Tečaj za vodnike krvosledcev – Idrija 2011	543
J. Šumak:	Ocenjevanje zunanosti psov vseh lovskih pasem v LKD Celje 2011	543
I. Trček:	Škoda in krivica psom nista bili storjeni ...	544
D. Žnidaršič		
Šveglj:	17. Mednarodna preizkušnja za nemške lovske terierje	545
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	546

SLIKA NA NASLOVNICI:
Poljski zajec – *Lepus europaeus*
Foto: O. Naglost – Diana

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozol, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozol, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljski jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Medved in volk

po Pravilniku o odvzemu osebkov vrst
rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka
(*Canis lupus*) iz narave (Ur. list RS,
št. 28/2009; 12/2010; 76/2010).

Slovenski Lovski dnevi ali LZS ne naredi ničesar!

Za nami so tretji, že skoraj tradicionalni Slovenski lovski dnevi, ki smo jih letos združili z Evropskim prvenstvom v oponašanju jelenjega rukanja. Organizirali smo jih glede na pogosto izražene želje, da bi organizirali srečevanje slovenskih lovcev predvsem z dvema glavnima ciljema: prvi je gotovo boljši pretok informacij in priložnost, da lovci predstavijo svoje aktivnosti in poglede na dogajanja v naši organizaciji, drugi pa je utrditev slovenske lovske organizacije v širšem slovenskem prostoru. Prvi dan je bil tako namenjen predvsem starešinam in lovcem za dodatno izobraževanje in seznanjanje o aktualnih dogajanjih v naši organizaciji. Drugi dan pa smo ponovno uspeli organizirati strokovno posvetovanje na najvišjem nivoju, ki nam ga lahko zavida vsaka, tudi strokovna institucija. Letos mu bo sledila tudi izdaja prve številke strokovnega zbornika s področja lovstva. Strokovno-znanstveni svet LZS ji je namenil ime Zlatorogov zbornik in v njej bodo objavljeni strokovni članki gozdarске, biološke in veterinarske stroke, torej vseh treh znanstvenih področij, ki sooblikujejo našo dejavnost. Ob zaključku letošnjega posvetovanja so se pohvale in čestitke vrstile od vseh udeležencev, predvsem pa so bili nad strokovno ravnijsko prispevkov izredno prijetno presenečeni predstavniki državnih institucij. Našemu povabilu za aktivno udeležbo se ni odzval samo naš »resorni« minister in na posvet tudi ni poslal nobenega drugega predstavnika MKGP. Samo upamo lahko, da to ni bilo namerno in da bomo kljub temu lahko nadaljevali korektno začeto sodelovanje z Direktoratom za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo.

Sicer pa je, kljub številnim predhodnim prijavam, ponovno presenetila slaba udeležba lovcev.

Iz izkušenj ob organizaciji tudi številnih izobraževanj v prejšnjih letih lahko brez vsakega zadržka zapišem, da povprečnega slovenskega lovca zanima samo in predvsem lovska družina in njeno delovanje. Le še redki pogledamo prek teh meja in želimo izvedeti, kaj je novega na področju zakonodaje in aktivnosti LZS. Žal se nezainteresiranost prav tako jasno pokaže ob naših pozivih za posredovanje pripomb in dopolnil na osnutke pravnih in drugih dokumentov na državnem nivoju, ki neposredno opredeljujejo naše skupno delovanje. Tudi večkratni pozivi ne prispevajo k številčnejšim odgovorom; nikoli jih nismo prejeli več kot deset, kar je glede na število upravljavk lovišč, območnih lovskih zvez in OZUL-ov pravzaprav neverjetno majhen odziv. Tudi odziv na osnutek Navodil za upravljanje populacij je bil neverjetno slab, čeprav prav ta zelo natančno določajo vse pogoje za upravljanje naših lovskih družin in upravljanje z divjadjo v naslednjih desetih letih.

Zato je ena od temeljnih in hkrati najpomembnejših nalog LZS oziroma njene strokovne službe, da v predpisanih rokih odgovarja državnim organom s strokovnimi pripombami in dopolnili v interesu upravljavcev lovišč in pri usklajevanjih zagotovi zanje in za divjad najugodnejše rešitve. Možnost za dober uspeh pri usklajevanjih nam daje le enotno in vnaprej dogovorjeno stališče, ki ga lahko zagovarjamo le ob podpori celotne organizacije. Žal se je že nekajkrat zgodilo, da so udeleženi predstavniki posameznih lovskih organizacij pri takem

usklajevanju zagovarjali zgolj svoja lastna stališča, ki so bila bližje le njihovim ozkim interesom. Posledice takih solističnih nastopov, ki zaostrujejo možnosti delovanja lovskih družin, pa pozneje čutimo upravljavci v celotni Sloveniji.

Če so ob začetku mandata državni organi še poskušali odločati brez sodelovanja LZS, pa zadnji dve leti strogo upoštevajo predpisane postopke in nas redno pozivajo k sodelovanju ter nas pri tem tudi upoštevajo. Seveda upoštevajo le razumne in tehtne zahteve, ki morajo biti tudi strokovno podkrepjene.

Kot vemo, je bil prejšnji desetletni načrt in na njem temelječi letni načrt za upravljavce skrajno strog in zaradi posledičnih kazni mnogokrat tudi boleč. Skozi serijo razgovorov, posvetovanj in usklajevanj v naši (so)organizaciji smo uspeli večino strogo predpisanih pogojev omiliti, druge pa celo odpraviti. Kljub temu so, po mojem mnenju, okviri lovsko-upravljavskih načrtov še vedno precej ozki in neživljenjski. Zato nas čaka še precej napornih pogajanj za spremembe na podlagi naših usklajenih, tudi z znanstvenimi argumenti podprtih stališč.

Po daljšem obdobju se spet bliža konec mandata zdajšnjim organom LZS, v katerem smo po več kot treh letih osebnih in sodnih sporov le uspeli registrirati Pravila LZS in njenega uradnega zastopnika. Ta dejstva žal jasno kažejo na veliko neenotnost v naših vrstah, kjer (pre)množi uveljavljajo svoje lastne interese daleč pred skupnimi in jih zagovarjajo, dokler ne izčrpajo prav vseh pravnih sredstev. Zato mirno lahko zapišem, da nihče od zunaj ne more slovenski lovski organizaciji storiti toliko slabega, kot ji lahko storimo lovci sami.

Brez dvoma različni pogledi bogatijo naše delovanje in ga

Foto: M. Rovšček

dvigujejo na višjo raven, vendar pa morajo biti stališča naše Zveze prek ustreznih procesov usklajena in naše delovanje navzven enotno! V preteklosti šibka in razdrobljena Zveza je, vsaj po mojem mnenju, glavni vzrok za zdajšnje, nam relativno neprijazno stanje na področju zakonodaje in tudi spiska lovnih vrst (divjadi). Ker ni bilo dobrih pogajalcev s poprej usklajenimi stališči, sta bili vprašljivi tudi prihodnost lovskih družin in dvajsetletna koncesija, ki smo jo, tudi z našo prisotnostjo v parlamentu, le uspeli zagotoviti. Razumljivo, veliki lastniki zemljišč zahtevajo spremembo zakonodaje, v zadnjem času pa presenečajo vse glasnejše pobude iz naših vrst, celo nekaterih predsedniških kandidatov, naj bi uvedli zasebna lovišča in tako zrušili zdaj vzpostavljeni sistem upravljanja z divjadjo. Taki člani, tako kot tudi nekateri državni organi in združenja, prav gotovo ne vidijo nobene potrebe za dobro delujočo LZS, saj jim kot takšna zgolj otežuje uresničevanje njihovih zasebnih interesov. Z veseljem lahko zapišem, da območna združenja upravljavcev lovišč (OZUL) delujejo vse bolje in uspešneje, vendar je v večini primerov delovanje samostojno in tako med njimi ni organiziranega posvetovanja in sodelovanja pri pripravi skupnih stališč. Zato na državni ravni deluje zgolj Lovska zveza Slovenije, ki se ji pri oblikovanju skupnih stališč pridružuje vse več OZUL-ov, ki zato niso prav nič manj samostojni.

Slovenski lovci potrebujemo močno, dobro organizirano in enotno krovno organizacijo, ki zastopa naše skupne interese doma in v tujini. Za njeno dobro delovanje moramo še naprej zagotavljati popolno preglednost, in sicer tako, da lahko prav vsak lovec, ki to želi, sam prebere vse dokumente katerega koli organa LZS. Tako se lahko, če ga to zanima, prepriča o njegovi aktivnosti in opravljenem delu ter tudi sodeluje pri oblikovanju stališč. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da naša zveza lahko deluje le v okviru veljavnih pravil in drugih aktov, ki opredeljujejo njeno delovanje, in sicer ne glede na to, ali se z njimi strinjamo ali ne.

Prav preglednost in odprtost moramo zagotoviti tudi ob predvidenem skorajšnjem odprtju razprave o spremembah in dopolnitvah pravil LZS in Zakona o divjadi in lovstvu.

*Srečko Žerjav,
direktor strokovnih služb LZS*

Iz mojega zornega kota

BILI SMO ZRAVEN

Lovska organizacija je z nedavnim (so)podpisom zahteve za zakonsko ureditev omejitve voženj z vozili v naravi vno-
vič dokazala, da je lahko še kako dejaven partner pri pomembnih, dolgoročno usodnih pobudah v dobro narave in naravnega okolja. A zgodba o omenjeni zakonski spremembi, ki bo več kot zgolj dobrodošla, ima nekoliko daljši rep. Segi daleč nazaj med pohorske in ruške lovce, ki so bili poleg nekaterih planincev (med njimi je bil neizprosno kritičen Darko Lorenčič) odločni pobudniki, da se glede nesrečnih voženj z motornimi vozili po Pohorju vendar nekaj stori. Sprva je bil njihov glas podoben čudnim krikom vpijočega v puščavi, a nato je le pričrkljal v javnost, celo do medijev, ki so pobudi namenili nekaj vrstic in minutk. A kleni Pohorci se niso dali; Bojan Urbančič iz LD Ruše nas je tekoče zasipaval z izjavami in zahtevami in ko je lovcem dal javno podporo še mariborski župan Franc Kangler, je zgodba (iz lovskega zornega kota seveda) začela dobivati vsebino. Popolnejšo in predvsem – ta pravo, kot bi rekli v domačem žargonu. Trajalo je precej časa, da so lovci na svojo stran pridobili mnoge ugledne posameznike, ki so se postavili odločno v bran interesom varstva narave, ne lovstva, da ne bo pomote. Lovstva seveda le toliko, kolikor je tudi v službi naravovarstva. Na Pohorju zagotovo, zato ne bi bilo odveč spomniti na ozadje pisanja zgodbe, ki nam je lahko v ponos in v prid, ko bomo nadaljevali s sorodnimi prizadevanji. Med obravnavo osnutka zakona o omejitvi voženj z vozili v naravi smo bili »bratje v sv. Hubertu« skupaj s planinci in ribiči. Obravnava je imela toliko večjo težo še zaradi navzočnosti Mladena Berginca, vodje Sektorja za ohranjanje narave pri Ministrstvu za okolje in prostor. Ob tem naj spomnimo, da je bila že spomladi letos oblikovana posebna in mnenjsko učinkovito usklajena nevladna skupina (lovci, ribiči, planinci) za omejitve voženj z vozili v naravi, in to s poglobitnim ciljem, da se »ohrani naravno okolje in mir tudi za naše zanamce«. »Trojček« pobudnikov se namreč še kako zaveda posledic, ki jih v naravnem okolju povzročajo vožnje z motornimi vozili, saj hrup, izpušni plini in vse drugo zagotovo ne sodijo na gozdne planote, v razgibano nižinsko krajino, na planinske poti, v obvodni in vodni svet, med gozdove – skratka, v naravno okolje. Sploh pa ne v občutljive in ranljive ekosisteme! Vožnja z motornimi vozili (poglavje zase so nekontrolirane in divje vožnje z motornimi sanmi pozimi) namreč povzroča nemir in vznemirjanje pri živalih in rastlinah; še najbolj pri redkih in ogroženih vrstah. Da ne govorimo o posledicah in nevarnostih zaradi izlita olja in goriv. Tovrstni vplivi so za redke in ogrožene rastlinske in živalske vrste lahko celo usodni. Bili smo, ostajamo in bomo torej zraven tudi v nadaljevanju omenjene zgodbe, ki se nas je pošteno dotaknila z vsemi razsežnostmi in svojo širino. In prav je bilo, da smo bili (ob pravem času) zraven kot aktivni soudeleženci.

In to so naše prave naloge: biti aktivni pobudniki, ko gre za varstvo narave in ne zgolj »gasilci«, ko se požar razplamti in ko preveč »lovsko interesno« gledamo na delne ukrepe. Z zanimanjem sem prebiral časopisni članek o spremembah v naravi, ki se kažejo na pticah (Delo, 5. september 2011) in v katerem je avtorica Maja Prijatelj zapisala nekaj nadvse kritičnih ugotovitev. Lovci ob njih ne bi smeli ostati brezbrizni. Avtorica se je sklicevala na analize in ugotovitve varstvenega ornitologa Jerneja Figlja iz DOPPS, ki meni, »da težnje upadanja številčnosti ptic kmetijske krajine kažejo na neučinkovitost ukrepov kmetijsko-okoljskih izplačil, zaradi česar vsi živimo v slabšem okolju, tako zdravstveno kot kakovostno. Kmetijska politika, slovenska in skupna evropska, nujno potrebuje nov način izvajanja ukrepov, če hoče zaustaviti nadaljnje upadanje biotske raznovrstnosti«. Pa smo spet na začetku, pri naših temeljnih interesih in nalogah. Je treba sploh še kaj dodati?

Dr. Marjan Toš

Foto: J. Popež – Griča

MEDVEDI OD OVAC PUSTILI LE KOŽUHE

Slovenske novice, 10. 8. (Milan Glavonjič) – »Najraje bi kar zarjul od hudega, ko pogledam te raztrgane kožuhe naših živali, ki jih je mrcina zvlekla ob potok. Vse poletje tolčem krlhle in varčujem, pa ti pride zver in ti v eni noči vzame skoraj polovico črede,« so besede besa kar bruhale iz 47-letnega Ivana Pirca iz zaselka Avžlah ob Pugleškem grabnu na Ribniškem. »Kjer živimo, smo talci medvedov in politike,« je še dodal. »Medvedi so postali gospodarji našega prostora ...«

JELENJE RUKANJE - IZ LOVSKIH GRL

Delo, 2. 8. (Jože Pojbič). – Mrak se umika novemu dnevu, po travniku ob robu gozda se vlečejo prve jesenske meglice. Iz še vedno temnega gozda se zasliši prediren, grozeč glas glavnega jelena. Razpotegnjen, rohneč in močan »oh«. Po celonočnem rukanju se je rukališču in njegovemu haremu košut približal neznan jelen in se izzivalno oglasil najprej od daleč, potem pa je prihajal vse bliže.

Približno takšen je eden od vtisov, ki jih morajo samo s pomočjo volovskega roga ali lesenih in plastičnih tulcev poslušalcem in ocenjevalcem pričarati lovci tekmovalci v eni najmlajših tekmovalnih disciplin med slovenski-

mi lovci, v tekmovanju v oponašanju jelenjega rukanja.

Jože Gril iz Ribnice, ki je kot prvi slovenski tekmovalec začel tekmovati pred osmimi leti v tej disciplini, je »rukalo« prvič vzel v roke pri šestnajstih letih. Zdaj je lovec že več kot štiri desetletja in v tem času si je nabral dovolj izkušenj in znanja, da je tudi letos zmagal na junijskem 4. Državnem prvenstvu v oponašanju jelenjega ruka pri Gradu na Goričkem.

DIVJAD NE POZNA MEJA

Večer, 3. 8. – Na pobudo Pomurske madžarske samoupravne narodne skupščine (PMSNS) so se v madžarskem kraju Redics pred časom sešli predstavniki Železne in Zalske županije pa tudi pristojni sodelavniki iz Slovenije. Poskušali so najti odgovor na vprašanje, kaj bi bilo mogoče storiti, da bi zmanjšali škodo, ki jo v obmejnih krajih povzroča divjad

ČETVERICA TATOV OROŽJA BO MORALA ODSEDETI OSEM LET

Primorske novice, 10. 8. (Sijan Pretnar) – Višji sodniki so nedavno potrdili sodbo, s katero je kazenski senat pred dobrim letom štiri tatove orožja iz

skladišča v Povhovi jami obsodil na zaporne kazni. Spomladi leta 2009 so iz skladišča uprave za zaščito in reševanje ukradli 22 raketometov, 59 ročnih bomb in 684 pogonskih nabojev za tromblonske mine.

Odkritje tatvine velike količine orožja, ki je izginilo iz skladišča uprave za zaščito in reševanje na poligonu pri Neverkah, je predlani v javnosti dvignilo veliko prahu. Tatvina je namreč posredno razkrila pomanjkljivosti pri varovanju skladišča in druge malomarnosti, ki so se dogajale pri ravnanju z orožjem v Povhovi jami.

MEDVED S POREZNA NAGANJA STRAH V KOSTI

RTV SLO, Primorske novice, Dnevnik, 10., 11., 12., 18. in 20. 8. (Saša Dragoš, Vanja Alič, Blaž Močnik) – Medved, ki pod Poreznom že vse poletje straši in napada živino, je junija pokončal komaj skoteno tele, pred dnevi kravo, prej pa so v paničnem begu pred njim tri krave končale v prepadu. Čeprav ga domačini še niso videli, mu na podlagi sledov (14-centimetreške šape) pripisujejo težo od 150 do 200 kilogramov, nekateri celo 300 kilogramov.

Kmetje zahtevajo izredni odstrel medveda in v strahu pred zavrnitvijo s strani Agencije RS za okolje (ARSO) razmišljajo

celo o predčasnem umiku živine v dolino. Razlogov za odstrel medveda je dovolj, je povedal **Iztok Koren** iz tolminske enote ZGS. »Predalpski svet ni medvedovo okolje. Kjer koli se na teh območjih pojavi, nastane konflikt,« je še povedal. Medved je medtem pokončal še šesto kravo, tokrat na Petrovem Brdu.

Tudi Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije je Ministrstvo za okolje in prostor pozvala, naj sproži postopek za izjemni odstrel medveda, ki na planini Porezen napada govedo.

DIVJIM PRAŠIČEM TEKNE TUDI GROZDJE

Primorske novice, 16. 8. – Leta 2008 so lovci na Primorskem zaznali veliko povečanje števila divjih prašičev, ki so kmetovalcem povzročili za skoraj 100.000 evrov škode (štirikrat več kot leta 2006). Vse kaže, da se bo letos zgodba ponovila. Tudi v slovenski Istri nekatere lovske družine že skrbi, ali bodo kmetovalcem zmogle odplačati vso škodo.

NOČNA MORA PRIMORSKIH KMETOVALCEV

Dnevnik, 22. 8. (Vanja Alič) – Čeprav se je v zadnjih letih odstrel divjih prašičev na primorskem lovskoupjavljav-

skem območju podvojil – leta 2006 so jih lovci odstrelili 860, vsa leta zatem pa v povprečju 1800 na leto – se po napovedih nekaterih lovskih družin letos obeta rekordno izplačevanje odškodnin zaradi škode, ki jo povzroča ta sicer previdna in inteligentna žival.

Jakob Čeferin, predsednik ZLD Gorica, je dejal, da je iz leta v leto huje, zato nekatere lovske družine ne morejo več plačevati nastale škode. »Najbolj so na udaru lovske družine Grgar, Čepovan, Kanal, Anhovo in tudi Sabotin - Dobrovo, kjer je situacija že kritična.« Po podatkih sežanske enote ZGS je bilo za lovske družine doslej najtežje leto 2008, ko so morali kmetom izplačati za kar 100.000 evrov odškodnine.

Pravijo, da se divji prašiči sprehajajo po dvoriščih, ulicah in vrtovih. Nočne more povzročajo tudi prebivalcem onstran meje, predvsem na Tržaškem in Goriškem, kjer poleg velikanske škode naganjajo ljudem celo strah v kosti.

POVEČANA POPULACIJA DIVJIH PRAŠIČEV V SLOVENIJI

Dolenjski list, 22. 8. – Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) opozarja na povečano populacijo divjih prašičev v Sloveniji, ki kmetom

povzročajo velikansko škodo. V Sloveniji se je v zadnjih štiridesetih letih populacija divjih prašičev povečala kar za dvajsetkrat, in sicer zaradi sprememb v življenjskem okolju, izboljšanju življenjskih in prehranskih razmer ter napačnega upravljanja s to divjadjo, so zapisali v sporočilu za javnost na KGZS.

Lani je bilo za odškodnine zaradi divjih prašičev na lovnih površinah izplačanih več kot 256.000 evrov odškodnin, kar je več kot 70 odstotkov vseh izplačanih odškodnin. Skoraj polovica odškodnin se nanaša na Primorsko, ogromna škoda pa je tudi na Kočevskem, v Beli krajini, na Bizelskem, Goriškem, Kozjanskem, na Ljubljanskem barju in Pohorju.

KRANJSKOGORSKI KOZOROG PRI JASNI ZA OGRAJO

Dnevnik, 24. 8. (Primož Knez). – Lastnik novih apartmajev pri jezeru Jasna je ogradil svoje zemljišče, a s tem onemogočil dostop do obale jezera in tudi do kranjskogorskega kozoroga. Župan Občine Kranjska Gora **Jure Žerjav** je dejal, da so ga na ograjo opozorili domačini in turisti: »Podali smo prijavo na medobčinski inšpektorat in od tam pričakujemo odgovor. Če se bo izkazalo, da je tam lahko ograja, bomo poskrbeli za drugačen dostop do jezera ...«

PRI NAS SKORAJ 40.000 OBOROŽENIH

Nedelo, 28. 8. (Mitja Felc) – Po podatkih Policije večina kaznivih dejanj nastane z nelegalnim orožjem, ne pa tistim, ki ga imajo ljudje prijavljeno in registrirano. Konec julija je približno 38.400 državljanov imelo v posesti 116.273 različnih kosov orožja. Dobra polovica vsega strelnega orožja pripada lovcom, nekaj je tudi podedovanega, podarjenega in zbirateljskega, sledi športno orožje in orožje v posesti varnostnikov.

POVOŽENA IN POKONČANA SRNA IZZVALA POLEMIKO

Delo, Slovenske novice. Dnevnik, 29. in 31. 8. (Boris Šuligoj, I. U., val) – V soboto nekaj po polnoči je v Novi vasi nad Dragonjo nastal konflikt med **Andreom Bogatajem Krivicem**, predsednico Obalnega društva proti mučenju živali, in njenim partnerjem **Daretom Čekelišem** na eni strani ter domačinom **Frankom Prodanom**, lovcom, na drugi, ki je ob isti pozni uri na cesti iz vasi nehote povozil mlado, komaj pol leta staro srnico. Spor je nastal zato, ker naj bi lovec z neprimernim nožem rezal vrat živali, da bi ji skrajšal

muke, vendar Krivčeva vztraja, da jo je pri tem več minut mučil.

Prodan je povedal, da ga je sram, ker imamo take zaščitnike živali, **Andrea Bogataj Krivic** pa je vztrajala pri izjavi, da je dve uri pozneje, ponoči, ko se je vračala iz Nove vasi, v avto dala mrtvo srnico in jo naslednje jutro odpeljala k veterinarjem, ki so po rentgenskih posnetkih ugotovili, da srna ni imela zlomljene nobene kosti.

V Grosuplju se je včeraj končala še ena zgodba o mučenju živali, tokrat s srečnim koncem. Dva psa pasme brak-jazbečar, ki sta v nevzdržnih razmerah (ležanje v lastnih iztrebkih) živela pri 77-letnem Grosupeljčanu, so po napovedanem obisku veterinarske inšpektorice prepeljali v zavetišče Meli v Trebnje, kjer so po pregledu psov povedali, da na srečo ne gre za hudo dehidracijo, tako da bo z njima kmalu vse v redu.

V KOPRU PRVA ZAPORNA KAZEN ZA MUČENJE ŽIVALI

Primorske novice, 24. 8. – Če se **Šteljo Jurinčič** iz Boršta ne bo uspešno pritožil na razsodbo koprškega okrajnega sodišča, bo šel sedet za en mesec, ker je svojega psa tako zanemaril, da so mu shirano telo razžrli zaje-davci.

Foto: J. Pap

Lovski dnevi 2011

Živalstvo – bogastvo gozdov

V Šolskem centru Grm v Sevnem pri Novem mestu je tudi v letošnjem septembru (3. in 4. septembra) Lovska zveza Slovenije skupaj s Strokovno-znanstvenim svetom LZS pripravila že tradicionalne dnevne **3. LOVSKE DNEVE** ali program strokovnih predavanj za lovce. Zbrani povzetki bodo izšli v obliki posebne brošure, razprava, ki jo bo analiziral strokovno-znanstveni svet, pa v obliki strokovnih zaključkov/sklepov. Predavanja prvega dne so bila namenjena predvsem starešinam LD in širši lovski javnosti, zato je LZS pravočasno povabila vsaj dva predstavnika iz vseh 416 lovskih družin. Drugi dan je bil namenjen strokovni ekološki problematiki, za kar so z uvodnimi tematskimi predstavitvami poskrbeli vidni strokovnjaki s področja ekologije, biologije, gozdarstva, kmetijstva, veterine, pa tudi iz upravno-politične področja, ki se ukvarjajo z vprašanji naravovarstva. Ob letu gozdov je bila Izbrana vodilna tematika **Živalstvo – bogastvo gozdov**. Po končanih predavanjih in razpravi prvega dne je bil v popoldanskih urah organiziran tudi skupni ogled 13. Evropskega prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja, ki smo ga letos gostili mi v Kostanjevici ob Krki (posebno poročilo na str. 520).

Lovski dneve je odprl predsednik LZS mag. **Srečko Felix Krobe**, ki je pozdravil vse povabljene predavatelje in okrog 130 udeležencev, predstavnikov lovskih organizacij iz vse Slovenije. V uvodnem nagovoru je poudaril, da ga veseli, ker ob koncu svojega mandata ugotavlja, da so državni organi LZS vendarle začeli upoštevati LZS kot tvornega sogovornika in nas spraševati o mnenju in stališčih za urejanje nekaterih zadev, za katere vedo, da imamo tudi lovci interesne točke. To se je še posebno opazno okrepilo, ko smo z nekaterimi sorodnimi organizacijami, ki imajo pri svoji dejavnosti zelo podobne težnje kot lovska (Ribiška zveza Slovenije in Kinološka zveza Slovenije, s Planinsko zvezo Slovenije pa smo tudi podpisali pismo o nameri), podpisali sporazume o medsebojnem sodelovanju. Tako se

je v zadnjem času oblikovala – glede na članstvo – izredno številčna in vplivna nevladna interesna skupina, ki se zavzema predvsem za enake temeljne naravovarstvene in društvene cilje. O skupnih akcijah bomo že v kratkem še podrobneje poročali, saj so vse tri organizacije že izrazile svoja bistvena stališča na osnutek besedila Zakona o prepovedi vožnje z motornimi vozili v naravnem okolju (glej spletne strani LZS). Nadalje je Krobe omenil težavno reševanje problematike škode zaradi divjadi, kjer nas ob naših prizadevanjih in ukrepih predvsem za preprečevanje in zmanjševanje le-te še bolj skrbi škoda na divjadi, ki je po posledicah sodeč opazno večja od tiste, ki jo povzroči divjad v gozdu in na kmetijskih površinah, če ne govorimo tudi o usodni škodi, ki jo divjadi neprestano povzroča neustavljivo slabšanje

Foto: B. Avbar

Z dobrim poznavanjem problematike varstva naravnega okolja in s pohvalo o pomenu sodelovanja in povezovanja nevladnih organizacij je v uvodnem prispevku udeležence presenetil predsednik Državnega sveta mag. Blaž Kavčič.

in uničevanje naravnega življenjskega okolja. »Z umirjenim in tvornim dialogom s Kmetijsko-gozdarsko zbornico, smo prepričani, da bomo zabeležili skupne zadovoljive rezultate, saj ugotavljamo, da je kar 68 % našega članstva tudi njihovih članov. Zavzemamo se za razširitev vloge lovskih čuvajev v naravovarstvene nadzornike in zato z državo iščemo skupne rešitve, kajti skupaj ugotavljamo, da nadzor in ukrepi inšpekcijskih služb na področju varstva narave nikakor niso zadovoljivi. Ker lovci za uporabo lovišč plačujemo koncesnino, se mora zgodba o brezplačnem delu lovcev v korist države končati,« je poudaril Krobe in nadalje opozoril: »Čeprav smo sto let delali v korist varstva narave, divjadi, občanov in države, pa smo danes prišli do stanja, da moramo zato plačevati koncesnino za uporabo lovišč. Zato bomo prisiljeni tudi lovci izstavljati račune za naše opravljeno delo v skupno korist državnim ustanovam in službam, ki potrebujejo usluge lovcev pri raziskovalnem in drugem delu. Še posebej zato, ker nas nihče ne vpraša kje bomo dobili denar za povračilo škode, ki jo v loviščih povzroča divjad – državna lastnina.« Na koncu je še

dodal in poudaril, da je prav tako pomembna dolžnost lovске organizacije, da okrepi delo z mladimi. »Pa ne le zato, da bomo povečali članstvo in ga pomladili, pač pa predvsem pa zato, da poučimo mlade in oni nekatere starše, kako se je potrebno v naravi obnašati, upoštevajoč potrebe divjega živalstva in rastlinstva.«

Prvo izjemno poučno in za lovce pomembno predavanje prvega dne je imelo naslov *Puška, naša zvesta spremljevalka*, pripravil pa ga je forenzični strokovnjak MNZ **Tomaž Korbar**, ki je, na podlagi resničnih primerov nesreč pri lovu računalniško in v besedi predstavil niz vzrokov zanje, predstavil načine ugotavljanja vzrokov, analizo tehnične preiskave orožja in balistiko izstrelkov iz risanih cevi lovskih pušk, ki se jih morda lovci še vse premalo zavedamo. Zaradi izjemno pomembne in zanimive tematike je predavatelj obljubil, da bo za Lovca v najkrajšem času pripravil povzetek svojega predavanja s fotografijami in preglednicami. Poslušalci so predavatelju postavili kar nekaj zanimivih vprašanj, na katere je izkušen strokovnjak odgovoril z vsemi argumenti sodobne forenzične stroke.

Naslednji predavatelj je bil **Jože Seršen**, ki je podrobno predstavil in analiziral *Lovski mladinski tabor ZLD Prekmurje*, ki je bil v juliju in smo ga v prejšnji številki Lovca že podrobno opisali, zato na tem mestu zadev ne bomo ponavljali. V svojem končnem delu je Seršen predstavnikom drugih ZLD in LD povedal, da so se organizatorji od otrok v taboru prav tako lahko veliko naučili in zato nesebično ponudil pomoč tudi drugim morebitnim organizatorjem tovrstnih programov iz drugih območij Slovenije.

Predsednik Komisije LZS za organizacijsko-pravna vprašanja **Niko Šušтариč** je v svojem prispevku na željo nekaterih ogorčenih lovskih organizacij razložil vzroke za začetek postopka za spremem-

bo 14. člena Zakona o skladu kmetijskih zemljišč (1993) ter razjasnil pravno ozadje problematike, ki se je začela marca 1993, ko so zemljišča, kot prejšnja družbena lastnina, prešla na temelju zakonskih določil tega zakona pod lastniško pristojnost Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS. Posledica tega je, da je sklad lovskim organizacijam odvzel nekatere površine lovišč, ki so jih imeli dolga leta pred tem izključno za namene upravljanja divjadi. Ker ZDLov-1 (2004) tega vprašanja ni ustrezno uredil, so zdaj zaradi poddržavljanja takšnih zemljišč mnogi spori. Zato v takih LD vladata prizadetost in negotovost. Zaradi nepravilnih postopkov države pri urejanju lastništva in upravljanja takih zemljišč, kjer ni pravilno upoštevana prava vloga tovrstnega lovskega upravljanja, ima dandanes

te površine še vedno služijo enakim namenom trajnostnega upravljanja z divjadjo in loviščem, za kar si bodo upravljavci prizadevali tudi v prihodnje. Tudi na tem zboru so razpravljavci zahtevali, naj LZS poskrbi za dokončno ureditev premoženjsko-pravnih zadev, povezanih s takšnimi zemljišči, kar naj bi KOPV podrobno predstavila tudi v eni od naslednjih številčk Lovca. Prav tako naj bi zahtevali za lovske organizacije uveljavitev predkupne pravice pri tovrstnih namenskih zemljiščih.

Drugi dan 3. Lovskih dni je zajemal širšo strokovno tematiko pod širšim naslovom *Živalstvo - bogastvo gozdov*. Ob dejstvu, da je letošnje leto razglašeno za Mednarodno leto gozdov, ta tematika ni bila zgolj naključno izbrana. S svojim odličnim uvodnim in tudi strokovno utemelje-

no dojemajo in si razlagajo sodobno naravnost slovenskega lovstva. V svojem prispevku je Kavčič osebno podprl in poudaril pomembnost krepitve povezav med interesnimi predstavniki civilne družbe in strokovnjaki - raziskovalci. Opozoril je na globalno ogroženo stanje gozdov, porečij in živalstva v velikih življenjskih biotopih in ranljivih ekosistemih zaradi najrazličnejših neodgovornih in človeških posegov, katerih glavni namen in gibalba sta mnogokrat žal le pridobitništvo in kapital. »To je zaskrbljujoče tudi pri nas,« je opozoril, »kjer je zopet 70 % naših gozdov v lasti zaradi česar je celostno upravljanje in gospodarjenje z njimi oteženo. Nadzor nad početjem je marsikje nezadovoljiv. Pridobitniške težnje so marsikje zasenčile veliko bolj pomembno naravovarst-

veseli, da slovensko lovstvo dobro in povezano sodeluje z gozdarstvom, saj je za obe panogi značilno, da delujeta in upravljata po načelih preudarne trajnostne rabe naravnih virov, ki jih predstavljata gozd pa tudi divjad. V svojem sklepnem delu je predsednik DS izrazil odkrito pričakovanje, da se bodo nevladne organizacije civilne družbe tudi v prihodnje še naprej interesno povezovale in tesno sodelovale z znanstveno-raziskovalnimi službami, njihovimi strokovnjaki - izvedenci; vse v interesu sprotnega izobraževanja svojega članstva in namenov pravilne trajnostne rabe naravnih bogastev, ki, kot dobro vemo, je le pogojno obnovljivo ... Izrečene uvodne besede predsednika Državnega sveta na lovskih dneh si vsekakor velja zapomniti ob dejstvu, da je Kavčič le nekaj dni pozneje izstopil iz politične stranke LDS zaradi javno izraženega očitka o »plenilskih elitah« in ob njegovih, vsaj nam znanih, razmišljanjih o poteh in ukrepih, ki bi izboljšali kakovost življenja ljudi ter o možnosti ustanovitve skupine ljudi s socialno-liberalno-ekološko politično pobudo.

Povezovalc dogodkov drugega dne je bil predsednik Strokovno-znanstvenega sveta LZS prof. dr. **Ivan Kos**, ki je najprej izrazil razočaranje zaradi slabe udeležbe lovcev na Lovskih dnevih, predstavil predavatelje strokovnega dela tistega dne, nato pa v svojem uvodnem predavanju prisotnim v dvorani spregovoril o *značilnostih gozdne živalstva na območju Slovenije*. Poudaril je izjemno gozdnatost Slovenije, kar se je postopoma razvilo v obdobju po ledeni dobi (obdobju 10.000–11.000 let) ter razložil pomen več značilnosti naših gozdov, ki med drugim s svojo slojevitostjo – v odvisnosti od podnebnih razmer – ustvarjajo veliko življenjskih prostorov mnogih vrst. Za naše gozdove je značilna velika proizvodnja zelene mase, s katero se hranijo rastlinojedi in še v večji meri organizmi – razgrajeval-

Foto: B. Avbör

Letos je bila udeležba predstavnikov lovskega organizacij na Lovskih dnevih sicer številčnejša, a še vedno nezadovoljiva.

težave kar osemnajst LD in ena območna lovska zveza. Prizadete članice so pravno službo LZS zaprosile za pravno pomoč in začetek pravilno vodenega postopka, ki bi dosegel spremembo omenjenega člena ZKZRS oziroma za reševanje tovrstnih sporov glede odvzetih zemljišč. To še posebno zato, ker LD doslej nikoli niso spremenile prvotne namembnosti zemljišč. Potrebne postopke so pripravljene solidarno podpreti tudi druge LD, ki nimajo takih težav. Ugotavlja se, da

nim predavanjem je lovsko javnost gotovo presenetil mag. **Blaž Kavčič**, predsednik Državnega sveta (tudi predsednik Kinološke zveze Slovenije ter dolgoletni kinološki funkcionar, strokovnjak in kinološki sodnik). Prav on je na tem posvetovanju jasno pokazal, da znajo, dokaj presenetljivo odkritje, tudi nekateri zdajšnji vplivni politiki pravilno razumeti in razložiti perečo globalno in lokalno naravovarstveno problematiko. Zato smo prisotni v dvorani začutili, da pravil-

veno vlogo gozda, ki pa jih na srečo v nekaterih območjih Slovenije krepki naravovarstveni program *Narava 2000*,« je povedal. Kršitve v gozdovih in drugod lahko pomaga odpravljati tudi velika armada 22.000 ozaveščenih lovcev, ki se zavzema za vsestransko biotsko pestrost in odgovorno upravljanje s habitati živalskih vrst v njih (še posebno velikih zverih, ki so pod posebnim varstvom države in za svoje življenje potrebujejo velike, povezane gozdne površine). Kavčiča

ci. Razložil je vzroke za veliko gozdno vrstno pestrost, ki sestavljajo zapletene odnose v najrazličnejših življenjskih združbah. »Zaradi svoje gibljivosti, fizioloških značilnosti in predvsem zaradi svojega razvitega živčevja, so živali sestavni in neločljivi del gozdnih ekosistemov, ki ključno podpirajo obstoj gozda,« je poudaril predavatelj in opozoril na našo pomanjkljivo sposobnost objektivnega sprejemanja tega dejstva, upoštevanja naravnih procesov in vplivov. V Sloveniji še ne poznamo natančne in celovite sestave živalstva naših gozdov, ki pripadajo različnim biogeografskim regijam. Ocenjujejo, da so med vrstno najbogatejšimi ohranjeni dinarski (ilirski) bukovi gozdovi (25.000–30.000 vrst, čeprav imamo ljudje morda opravka le z nekaj desetimi, ki najbolj pritegnejo našo pozornost). Slikovito je predstavil primer številčnosti risa v naših kraških bukovo-jelovih gozdovih in strig (stonog), ki živijo in lovijo svoj plen v opadu in v tleh istega območja ter opozoril »da se je potrebno zavedati, da tudi karizmatične živali kakršne so npr. ris, medved in volk živijo v zapletenem sistemu in da so prav tako odvisne od obstoja in delovanja množice v vsakdanjem življenju preztih manjših vrst«.

Dr. **Miran Čas** z Gozdarskega inštituta Slovenije je predstavil vpliv spreminjanja preteklega rabe tal in gozdov na populacijska gibanja in medvrstne odnose nekaterih značilnih vrst gozdnate pokrajine v daljšem minulem obdobju – kar bi lahko uporabili kot izhodiščne ugotovitve pri zdajšnjem in prihodnjem načrtovanju upravljanja z divjadjo v gozdnem okolju. Natančno je predstavil ločnice različne rabe in gospodarjenja z gozdom od obdobja devastiranih gozdov prejšnjih stoletij do zdajšnjih dni načrtnega sonaravnega gozdarstva in lovstva. S pomočjo preglednih grafov je predstavil vpliv spreminjanja rabe tal in spremembe gozdnatosti, ki so vplivale na

populacijsko dinamiko nekaterih, za gozdnato krajino značilnih vrst živali (lovnih in zavarovanih). Na temelju predstavljenih sprememb populacijske dinamike in medpopulacijskih odnosov je avtor predlagal, da bi ugotovitve upoštevali kot kontrolno metodo pri načrtovalskih ukrepih pri upravljanju z divjadjo in gozdom.

Naslednja predavatelja sta

Tomaž Korbar, forenzični strokovnjak MNZ, je po predstavitvi in razlagi vzrokov za sicer redke nesreče na lovu spodbudil k razpravi kar nekaj poslušalcev.

bila dr. **Ida Jelenko**, ERICO Velenje, d.o.o., z Inštituta za ekološke raziskave, ki je jedrnat predstavila zanimivo raziskavo *Vpliv okolja in gozdov na telesno velikost srnjadi v Sloveniji* na temelju analize dolžine velikega števila levih čeljustnic srnjadi iz vse Slovenije. »Dolžina spodnje čeljustnice mlajše srnjadi med ostalimi kazalci jasno odraža vpliv okoljskih dejavnikov, ki so vplivali na osebek v prvem letu in pol njegovega življenja,« je povedala raziskovalka. Razlike v velikosti čeljustnic znotraj populacij srnjadi z istih območij v različnih časovnih obdobjih in enakih okoljskih razmerah so predvsem posledica populacijskih gostot, ki so usklajene z nosilno zmogljivostjo okolja. Meritve čeljustnic iz vseh slovenskih lovišč (odstrel 2007) so pokazale, da so najdaljše čeljusti srnjadi iz V Slovenije, sledi srednja Slovenija, najkrajše čeljusti pa ima srnjad iz JZ dela Slovenije. Navedla je tudi za marsikoga zanimivo, a splošno resnico, da »mladiči srnjadi najhitreje rastejo v prvi polovici leta (med spoloma niso opazili razlik), do decembra, ko se rast upočasni, vendar osebek še vedno

zmerno raste do dveh let starosti. Začetne slabotnejše rasti v kasnejših letih živali ne morejo več nadomestiti. Zaradi tega je primerjava dolžin spodnje čeljustnice pri srnjadi zelo primerno merilo, uporabno kot kontrolna metoda pri upravljanju s srnjado«.

Doc. dr. **Boštjan Pokorný** z iste ustanove pa je spregovoril o pomenu sistematičnih

raziskav divjadi za razumevanje vloge živalstva v gozdnih ekosistemih in za ustrezno trajnostno upravljanje s populacijami v Sloveniji. Opozoril je na pomen vhodnih in izhodnih kontrolnih podatkov, ki pa jih je mogoče pridobiti le s sistematičnimi in strokovno vodenimi raziskavami. Pri divjadi izsledki tovrstnih raziskav prispevajo k razumevanju stanja in dogajanja v populacijah in življenjski združbi, k zmanjševanju dejavnikov tveganja, razumni obravnavi in preprečevanju konfliktnih razmerij med ljudmi in divjadjo, pravilnejšemu trajnostnemu upravljanju s populacijami ipd. »Zaradi večje osveščenosti ljudi in njihovem zavedanju poznavanja teh zadev«, je povedal, »je v zadnjih letih v slovenskem prostoru opaziti večjo stopnjo zavedanja o pomenu raziskav, kar je za nas raziskovalce razveseljevo, posledično pa je vrednost naših raziskav toliko bolj cenjena, saj se trudimo, da bi izsledke prenesli tudi v fazo načrtovanja s populacijami in posledično v lovsko prakso.« V nadaljevanju je raziskovalec predstavil nekaj ugotovitev o pomenu pravilno zgrajenih ali ustrezno preurejenih

premostitvenih objektov za povezovanje populacij različno velike divjadi in zveri prek/pod avtocestami, pa tudi nove ugotovitve o selitvenih (migracijskih) značilnostih pri divjih prašičih. Del omenjenih raziskav je bilo že predstavljenih v našem glasilu.

Prof. dr. **Gorazd Vengušt** (Inštitut za zdravstveno varstvo in gojitev divjih živali, rib in čebel) je predstavil vzroke izgub pri divjih živalih zaradi bolezni v obdobju 2005–2010, o čemer sta s kolegico dr. **Diano Žele** pred nedavnim že objavila poročilo tudi v Lovcu. Povedal je da v gozdnem prostoru »kljub navideznim ugodnim razmeram, negativni vplivi ožijo življenjski prostor in zmanjšujejo prehranske možnosti za divjad k čemur še več negativnih posledic prispeva tudi vnašanje nemira. Vse to preprečuje naravni življenjski ritem divjadi ali pa na kakršenkoli drug način povzroča motnje pri divjadi ki vplivajo na splošno zdravje živali«.

Zbor je pozdravila tudi mag. **Kornelija Marzel**, namestnica Varuhinje človekovih pravic, ki je spregovorila o pravicah ljudi do zdravega okolja in vplivih kmetijskega (agrarne) okolja na prostoživeče živalstvo ter izrekla pohvalo in priznanje lovski organizaciji in njenim partnerjem ter znanstvenim sodelavcem, ki se s skupnimi akcijami in dogovori zavzemajo za zdravo okolje divjadi in ljudi.

Andrej Andolšek (Kmetijsko-gozdarska zbornica RS) je najprej temeljito predstavil organiziranost in vlogo KGZS, ki je bila ustanovljena leta 2000 kot partner v odnosu do države in zastopa interese 110.000 lastnikov kmetijskih zemljišč, opravlja pa tudi določena javna pooblastila. Kar 68 % lovcev je tudi njihovih članov. Nato je predstavnik KGZS izpostavil problematiko škode zaradi divjadi, po mnenju KGZS nedorečene zadeve v veljavnem lovskem zakonu. »To še posebej velja za sistem ugotavljanja in ocenjevanja škodnih primerov. Potrebno bi

Foto: B. Avbarr

bilo spremeniti merila, ki jih nezadovoljivo navaja 7. odstavek 52. člena ZDLov-1,« je pristavil. KGZS sodeluje tudi pri načrtovanju v LUO in pri ocenjevanju škode na 2. stopnji ter poudaril, da glede na to, da je 80 % gozdov v Sloveniji v zasebni lasti, bi bilo treba bolj prisluhniti lastnikom pri reševanju škodnih vprašanj. Kljub navzkrižnim interesom se zbornica zavzema za dobro sodelovanje z lovskimi organizacijami in lastniki zemljišč na terenu.

Jošt Jakša (direktor Zavod za gozdove Slovenije, je najprej poudarjeno pohvalil modre misli predhodnih razpravljalcev, še posebno mag. B. Kavčiča, ki je politik, ter njegovo izraženo podporo v prid tesno sodelujoče gozdarske in lovske stroke pri dolgoročnem upravljanju z gozdom in divjadjo. V svojem prispevku z naslovom *Gozdovi in gozdarstvo ter trajnostno upravljanje gozdov* je dopolnil prejšnje razpravljalce in

setletjih, zato se pri nekaterih (tudi vplivnih) posameznikih obeh organizacij še vedno pojavljajo razmišljanja o ločeni obravnavi.« Zato je po razlagi organiziranosti soupravljaljskih organov, državnih pooblastil in dejavnosti obeh panog poudaril bistvo, da se je treba predvsem zavedati soodvisnosti rastlinskega in živalskega sveta, saj danes prav ljudje vplivamo na upravljanje obeh sestavin v enovitem gozdnem ekosistemu.

Tadej Kogovšek (Zavod RS za varstvo narave) je predstavil zavod in organizacijsko shemo služb (oddelkov) ter povezave z ARSO pri MOP, nato pa predstavil sistem delovanja zavoda kot državne ustanove, ki temelji predvsem na varstvenem delu v zavarovanih območjih. Povedal je, da dobro poznajo naravovarstveno vlogo našega lovstva, ki jo priznavajo kot pomembno sestavino splošnega varstva narave.

javnost naklonjen odnos do državnih gozdov oz., da se državljani večinoma zavedamo pomena državnih gozdov. »V Evropi,« je predstavil najnovejše podatke, »zajemajo gozdovi 42 % površine; v državni lasti jih je 40 %. Z našimi državnimi gozdovi upravlja Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS (244.218 ha ali okrog 20 % slovenske površine), ki se nahajajo povsod v Sloveniji, največ pa jih je na območju dinarskega hribovja od Kočevskega roga do Snežniškega pogorja. Po končani denacionalizaciji naj bi jih ostalo še okrog 200.000 ha.« Sklad več kot 90 % državnih gozdov oddaja v koncesijo osemnajstim koncesionarjem, kjer dela opravljajo glede na vsakoletne razpise Sklada. Varovalni gozdov je 20.380 ha, gozdnih rezervatov je 6.324 ha, ekocelic je 857 ali 2.818 ha (posebni zavarovani predeli, npr. gozdna mokrišča, življenjski prostori ogroženih živalskih in rastlinskih vrst, habitatnega drevja in zatočišč), gozdov, ki sodijo med izločene površine Narava 2000, pa je 40 % državnih gozdov. Leta 2007 je sklad pridobil certifikat FSC, kar pomeni, da si prizadeva, da v državne gozdove ne bi vnašali in v njih uporabljali fitofarmaceutskih sredstev. Standardi FSC skrbijo tudi za zagotovitev pomembnih drugih zaščitnih zahtev, ki so povezane z varstvom gozdnega habitata, živalstva in biotske pestrosti, kar vse je povezano tudi z neprestano inšpekcijsko kontrolo. Na koncu je Polanc nanizal še podatke, da so »v obdobju od 2008 do 2010 v korist lovstva in divjadi financirali vzdrževanje 683,11 ha pašnikov in travnikov, 46,32 grmišč in obrežij, ureditev 12 ha vodnih virov in kaluž, osnovanje 4,7 ha novih pašnih površin za divjad in postavitve 181 gnezdnice za ptice« in svojo predstavitev končal z zagotovilom: »Trajnostno upravljanje z državnimi gozdovi je v sozvočju z varstvom narave saj upošteva tako ekološko

kot gospodarsko in socialno dejavnost gozda.«

V krajši razpravi, v kateri so z dodatnimi vprašanji sodelovali strokovnjaki, nekateri lovci - poslušalci in ki sta jo povezala in končala predsednik LZS in predsednik strokovno-znanstvenega sveta je bilo ugotovljeno, da se med lovci očitno strokovnost veča in dobiva svoje pravo mesto lovstvu; da prihaja do tesnejšega vsebinskega povezovanja tudi s strokovnimi institucijami in vladnimi službami. Da se moramo v lovstvu pri dogovarjanju z drugimi uporabniki kulturne krajine predstavljati z dokazanimi ugotovitvami in dejstvi, ki nam jih lahko priskrbijo le znanstveno-raziskovalne institucije. Tudi v prihodnje pričakujemo, da bo za povezovanje znanstvenih institucij in pretok izsledkov v prakso (do lovcev) skrbel strokovno-znanstveni svet in povzete objave v Lovcu. Glede na razpravo nekaterih udeležencev povzemamo končne misli.

Izrazili so željo, naj bi v našem glasilu v prihodnje spremljali problematiko in objavili tudi informativni članek (s poukom o potrebnih ukrepih) o invazivnih tujerodnih rastlinah, ki so grožnja domorodni biotski pestrosti. Opozorjeno je bilo na nesorazmerne ukrepe in ocene posledic vnašanja soli v naravo in narejena primerjava negativnih vplivov (lovci: cestarske komunalne službe), na kar je bil posebej opozorjen predstavnik Zavoda za varstvo narave RS. Lovca iz Ščavniške doline je opozoril na ekološko katastrofo, ki se pojavlja v nekaterih ravninskih delih Slovenije pri regulacijskih in komasacijskih delih in vzdrževanju melioracijskih jarkov, kar je sicer že staro, a do danes še nerešeno ekološko vprašanje, s katerim naj se intenzivneje kot doslej ukvarjajo službe ZVN RS. Pridružil se je tudi belokranjski lovec, ki je poudaril primere nevarnosti ekološko zelo spornega izpuščanja odpadkov iz bioelektrarn v naravna vodovja v njihovem okolju.

Boris Leskovic

Foto: B. Avbar

Za govorniškim pultom je Jože Seršen, desno od njega pa sta Branko Kurnik in mag. Srečko F. Krobe, ki sta povezovala dnevni red posvetovanja.

naše gozdove označil predvsem kot kulturno krajino in ne naravno krajino – plod dolgoletnega načrtnega strokovnega dela. »Slovenija je 3. v Evropi po največjem deležu gozdnatosti (63–66 % gozda), zato moramo gozd razumeti kot povezano obliko najpopolnejših naravnih življenjskih sistemov s katero smo dolžni upravljati sonaravno in se od nje na osnovi mnogih raziskav neprestano učiti kako tudi v prihodnje z njo pravilno ravnati, jo ohranjati in izboljševati njeno večnamenskost. Žal se je zavedanje o skupnem enovitem sistemu, kjer imata obe sestavini enakopravno vlogo uveljavila šele v zadnjih de-

Zavedajo se, da so določila ZDLov-1 naklonjena varstvu narave, programu Narava 2000 in varstvu naših izjemnih naravnih vrednot.

Mag. Janez Polanc (višji usklajevalec za gozdarstvo, Sklad kmetijskih zemljišč) je v svojem prispevku *Državni gozdovi Slovenije in varstvo narave* povedal, da je v zadnjih nekaj desetletjih globalno uničevanje gozdnih površin doseglo katastrofalne posledice, obenem pa so tudi ljudje spoznali svojo soodvisnost od ohranjenosti celotnega ekosistema Zemlje. Osemdeset odstotkov kopenske biotske raznovrstnosti je v gozdovih. Na skladu ugotavljajo, da ima slovenska

Srnjad

Višje zobovje – daljše življenje

Pomen čim natančnejše ugotovitve starosti uplenjene divjadi zagotovo ni nepomembna tema. Predvsem zato ne, ker glede na zanesljivejšje podatke o starosti uplenjene divjadi dokaj natančno, s povratno metodo lahko sklepamo o številčnosti populacije obravnavane vrste. Zato je čim natančnejše ugotavljanje starosti uplenjene divjadi nepogrešljiv del načrtovanja v lovstvu. Ker o rojstvih in s tem povezanih podatkov o divjadi nimamo, se pač moramo posluževati tudi drugih metod.

Pri nekaterih rogarjih, kot so gams, muflon ali kozorog, je mogoče, seveda z nekaj izkušnjami, starost ugotoviti po letnih obročkih na rogeh (rogljih), ki jim, verjetno prav zato, pravimo letnice. Pri srnjadi in jelenjadi tovrstnih možnosti nimamo, zato je različnost posameznih mnenj predvidljiva. Populacijska dinamika, ne glede na hitrost manjšanja ali večanja, pa ni, kot bi morali vedeti in upoštevati, odvisna zgolj od njene velikosti, pač pa predvsem od njene spolne in starostne sestave. Zato je še kako pomembno natančno evidentiranje in zbiranje (primerjava) podatkov o odstrelu in izgubah. Tako je stvarno in v praksi izvedljivo zgolj raličevanje starostnih razredov mladičev, doraščajočih, zrelih in prestarelih (starih) živali mogoče le ob zbranih natančnih podatkih.

Natančna ugotovitev starosti je tako mogoča le pri rogarjih (Bovidae). V družini jelenov (Cervidae) pa se za take namene poslužujemo znamenj na zobovju s pogojem, da le ni poškodovano ali prizadeto zaradi različnih morebitnih nepravilnosti.

Pri srnjadi so termini poleganja mladičev lahko časovno odmaknjeni za

pet, izjemoma tudi več tednov. Zato moramo že pri tem starostnem razredu upoštevati, da imajo zgodaj poleženi mladiči časovno dosti daljše razvojno obdobje, kar obenem velja tudi za zobovje v primerjavi s pozno poleženimi vrstniki. To je v praksi preverjen razlog, da se starost v tem starostnem razredu napačno presodi pri zobovju

Za vsaj približno ugotovitev starosti uplenjene srnjadi bi bilo primerno imeti zbirko čeljusti srnjadi z območja, za katerega zanesljivo poznamo starost srnjadi (npr. od označenih živali, ki so živele v naravi).

Foto: I. Pičulin

pozno odstreljenih ali kako drugače izgubljenih živali.

Vrsta lobanjskih meritev je dolgo veljala kot hiter in zanesljiv starostni pokazatelj (npr. premer rožnic), vendar se je izkazalo, da o starosti ne povedo kaj dosti. Tudi dolžina okostenelosti hrustančastega nosnega pretina (vomer) le približno pove, ali je žival mlada, srednje stara ali stara. Enako ugotovitev pripisujemo okostenelosti ščitastega hrustanca, nasičenosti kosti z različnimi organskimi in anorganskimi snovmi, okostenelosti lobanjskih šivov in hrustanca v vrzelih lobanjskih šivov. Opravljene so bile tudi meritve višine prvega meljaka ali pa povprečje višine vseh treh spodnjih meljakov skupaj; vse z namenom opredelitve starostnih vrednosti. Ugotovitve so vse zgolj lokalno uporabne, saj gre za očitne razlike tovrstnih ugotovitev že med subpopulacijami.

Kdor pa si želi natančnosti, se mora obrniti na strokovnjaka s specialno opremo. Notranje spremembe v stalnem zobovju, ki se začnejo dogajati takoj, ko prerastejo dlesen, so manj odvisne od stanišča, gostote in osebnih razlik, torej od zunanjih vplivov. Razlike so pogojene predvsem z letnimi časi in s tem povezanimi fazami rasti, kar vse se dogaja v votli notranjosti zobnih korenin; podobno kot priraščanje letnih obročkov na gamsjih rogljih ali pa drevesne letnice. Razlike so pogojene tudi s količinsko različnostjo prehranske ponudbe, ki je poleti bogata in pozimi skromnejša. Čeprav je rast uravnavana tudi hormonsko, se omenjene razlike pogojene predvsem okoljsko. Ni pa še povsem jasno, ali se temne zimske letnice razlikujejo tudi glede na bogato zimsko ponudbo (krmljenje) ali milo, sredozemsko podnebje.

Metoda s pomočjo zobnega cementa je uporabna pri divjadi vseh parkljastih vrst. Zobni cement sestavlja tanka plast mineraliziranega tkiva, katerega debelina je odvisna od obremenjenosti zobovja. Poleti se nalaga svetlejša plast, s celicami bogata, pozimi pa temnejša, celično skromnejša in tanka, skoraj prosojna. Obstajajo različne, čeprav podobne metode štetja cementnih linij (con). Natančnost odčitavanja je zagotovljena le z več rezi oz. prerezi. Najpogostejše se tovrstne raziskave opravljajo na prvem sekalcu ali na prvem ali drugem meljaku. Kljub temu ne smemo podcenjevati verjetnosti napak. Pri jelenjadi, vsaj take so izkušnje, je bila napačna kar petina ugotovitev, kar zlasti velja za primere nejasnih ločnic med letnicami, na kar vpliva predvsem intenzivno zimsko krmljenje.

Čeprav so zobje najtrši del našega telesa, so minljivi. Zapleteno grajeni predmeljaki in meljaki še bolj. Rastlinojeda

divjad je sicer navajena tudi na žilnata zelišča in trave. V take namene jim poleg zobovja služi prežvekovalska značilnost vampa, pa tudi posamezne zvrsti in delovanje zobovja. Meljaki so zgrajeni iz dveh povezanih in vzporednih kron, ki so na zunaj prevlečene s trdo sklenino (emajl), navznoter pa z mehkejšo zobovino ali dentinom. Zaradi prežvekovanja so zobni robovi ostri in skupaj z meljaki zgornje čeljusti delujejo kot škarje, ki se brusijo, s starostjo pa tudi obrabljajo in nižajo. Potem, ko zobovje zaradi starostnih vplivov postane manj fizično in energetsko zmogljivo, žival začne posledično hirati in pogine. Obrabljenost zobovja se dinamično spreminja in s starostjo upočasni, ne glede na to pa nastane stanje, ki povzroči podhranjenost z že omenjenimi posledicami.

Ali je stopnja obrabljenosti zobovja odvisna le od starosti?

Glede tega sta dve temeljni domnevi. Različnost paše nedvomno vpliva na obrabljenost zobovja srnjadi, zlasti še zob meljakov v različnih bivalnih okoliših. Razlike so najočitnejše med srnjadjo v močvirnih in gozdnih okoliših ali pa med srnjadjo, ki živi v razmerah z dosti raznovrstnega gozdnega roba, in srnjadjo v naravnih okoliših z bogato silikatno podlago. Ob tej predpostavki bi bilo zanesljivo smotno imeti zbirko zobovja srnjadi znane starosti, seveda iz takega okolja.

Druga domneva pomeni odločilen vpliv razmer v času rasti zobovja. Če mladič srnjadi ali jelenje tele živita v prehransko in s tem energetsko skromnejših razmerah, zobovje zraste in se

zamenja pozneje, poleg tega je tudi nižje. Pomemben je tudi vnos potrebnih mineralov v sklenino, saj več mineralov pomeni tršo sklenino. Verjetna je tudi domneva, da stopnja kalcija ni odvisna le od paše in telesne kondicije, pač pa tudi od dednostnih vplivov. V takem primeru je obraba zobovja povsem individualna, s tem pa je natančno sklepanje na starost praktično nemogoče.

Ena od nalog raziskovalcev je, da domneve potrdijo ter jih na podlagi preverjenih dejstev pripravijo za gojitveno praktično uporabnost. S tem se že ukvarja nekaj deset lovskih biologov, ki imajo eno samo nalogo, namreč, ugotoviti, v kakšni odvisnosti sta starost in obrabljenost zobovja srnjadi. Omeniti je treba vsaj tri še vedno potekajoče najzanimivejše raziskave. Prva poteka v Franciji in se ukvarja z genetiko. Sprva so primerjali dve različni populaciji srnjadi, od katerih ena živi v skoraj idealnih razmerah. Tam so telesne teže velike, število mladičev je nad povprečjem in imajo boljše možnosti preživetja kot v drugi opazovani populaciji. Vendar pa v prvi populaciji pričakovana starost srnjadi ni nič višja (predvsem zaradi bolj obrabljenega zobovja). V drugi populaciji so življenjske razmere manj ugodne, tamkajšnja srnjad je v povprečju lažja, vendar pa je njena povprečna doživeta naravna starost višja. Tako se nekako izravnavajo razlike v obeh populacijah.

Obstajata dve, dednostno pogojeni strategiji: živeti hitro, intenzivno in umreti mlad (prva populacija) ali pa živeti počasi in umirjeno ter ob tem poskrbeti tudi za nasledstvo (druga populacija). Kljub temu so raziskovalci ugotovili določen vpliv okolja in prehrane, česar v raziskavah niso mogli izločiti.

Foto: W. Nagel

Razlike v obrabljenosti zobovja srnjadi so odvisne tudi od količinske različnosti in kakovosti prehranske sezone ponudbe, ki je poleti bogata, pozimi pa skromnejša.

Na Norveškem so proučevali, recimo temu, »življenjsko računico« srnjadi v različnih razmerah. Srnjad se dobro razvija, če ima dovolj hrane in kritja, kar pomeni zadosten in dovolj bogat gozdni rob. V takih razmerah se rojevajo in rastejo najmočnejši mladiči z dobro razvitimi, visokimi meljaki. Če in kadar pa je paša v času poleganja slaba in manj hranljiva, so njihove razvojne možnosti in možnosti preživetja slabše. Prav v tem delu raziskav se je potrdil, lahko rečemo razvojno odločilni pomen začetnih (startnih) razmer, pri čemer sta najpomembnejša mati srna in kakovost bivalnega okoliša.

V poznejšem življenju na obrabo zobovja vplivajo izbor hrane in sploh bivalni okoliš, pa tudi razlike v presnavljanju. Srnjakom se do starosti štirih let zobovje obrablja hitreje kot srnam. Ob dobrih začetnih razmerah so meljaki višje raščeni, njihova obraba pa posledično na videz počasnejša.

Povzetek:

Močnejša obrabljenost zobovja pri mladi in srednje stari srnjadi kaže na slabšo telesno kondicijo živali. Močnejše živali imajo višje in zato manj obrabljeno zobov-

je. Vse to pomeni, da je ob visoki številčnosti srnjadi ta v povprečju tudi telesno šibkejša ter da se ji zobovje navidez hitreje in razmeroma bolj obrablja. Nasprotje temu je skromnejša številčnost, razmeroma povprečna močnejša telesna razvitost in počasnejše obrabljanje zobovja.

Nadvse zanimive pa so ugotovitve naključno izbranih ocenjevalnih komisij glede starosti srnjadi po obrabljenosti zobovja, katere starost je bila sicer natančno znana. Take komisije so bile izbrane v Franciji, na Poljskem in Norveškem, sestavljali pa so jih izkušeni lovski praktiki.

Približno tri četrtine čeljusti srnjadi v drugem življenjskem letu je bilo ocenjenih pravilno. Pri srnjadi v tretjem življenjskem letu je bila napaka 50 %, pri leto starejši pa že 70 %. Za 6-letno srnjad je bila natančna ugotovitev že zgolj naključna. V enem primeru je bila čeljust 16-letnega srnjaka ocenjena na šest let. Praviloma so bili mladi srnjaki starostno podcenjeni, stari pa precenjeni. Kakšna pa so bila odstopanja pri srnah? Dejanska starost čeljusti je bila od mladice do sedem let. Eno od srn so ocenili za pet let mlajšo, eno pa za šest let starejšo. Sicer je bila povprečna napaka za eno leto navzgor in navzdol.

Nedvomno se še tako izkušenim lovcem zgodi, da z najboljšim namenom zaradi objektivnih razlogov napačno ocenijo starost srnjadi, pa tudi jelenjadi. Tudi usklajevanje mnenj med člani komisije ne vpliva bistveno.

Ker je vsaka metoda ugotavljanja starosti dvomljiva, morajo biti naša pričakovanja nekoliko spremenjena. Za vsaj približno ugotavljanje starosti je nedvomno koristno imeti zbirko čeljusti srnjadi z območja, za katero zanesljivo poznamo starost (označene živali in živeče v prostosti). Le v takem primeru lahko pravilno določimo starost srnjadi po zobovju in z verjetnostjo odstopanja za eno leto. Od šestega leta lahko govorimo, da je osebek star. Vedno znova pa moramo upoštevati raznovrstnosti, in to ne le med različnimi populacijami, pač pa tudi med posameznimi primeri znotraj populacije.

Ugotavljanje starosti 6-letne in starejše srnjadi po zobovju pa je še najbolj podobno vedeževanju glede na kavno usedlino.

Za konec še dober nasvet: manj govorjenja in modrovanja po odstrelu; raje več skrbnejše, vsestranske in odgovornejše presoje, preden ukrivimo prst!

Blaž Krže

Spremeniti bi bilo treba načela odstrela srnjih mladičev in enoletne srnjadi

*Namen mojega razmišljanja v prispevku ni odkriti »bel smodnik«, ampak na čim poljudnejši način lovsko javnost opozoriti na vsaj nekatera dejstva, ki bi terjala drugačen pristop do odstrela mladičev in enoletne srnjadi v naših loviščih. Menim, da bi bilo morda smiselno tudi »v praksi« kategorijo mladičev in kategorijo enoletne srnjadi (srnjaki - lanščaki in enoletne srne - mladice) dosledneje združiti v enotno **kategorijo mlade srnjadi**, kajti pri enoletni srnjadi, zlasti še pri moškem delu, je ocena pred strelom – za večino nepoklicnih lovcev, ki opravijo glavnilno odstrela –, tudi dejansko mnogo lažja in zato pravilnejša. To posledično lahko bistveno vpliva tudi na pravilnejši odstrel mladičev, kjer je izbira za odstrel težja.*

Srnjad najpogostejša parkljasta divjad naših lovišč

Glede na to, da je srnjad – lahko bi rekli skoraj povsod – najpogostejša parkljasta divjad naših lovišč pa tudi lovišč sosednjih dežel, se z njenim življenjem ter vsem, kar sodi zraven, ukvarjajo mnogi lovci in raziskovalci. Tujci, zlasti iz dežel severneje od nas, imajo za znanstveno-strokovne raziskave tudi več možnosti, zlasti finančnih sredstev, zato so obenem z novostmi tudi bolj prodorni in cenjeni, kar se kaže ne nazadnje iz mnogih objavljenih člankov, brošur in knjig na temo srnjadi. Naša strokovna literatura, v slovenskem jeziku, so v glavnem prevodi in njihovi povzetki. Ko to omenjam, ne mislim nič slabega o domačih raziskovalcih, saj s spremljanjem tuje literature tudi mi pridobimo mnoge koristne informacije in nova praktična spoznanja, ki so za našo lovsko dejavnost in prakso nujna in potrebna. Gre za življenjske, ekološko razvijajoče se dinamične procese, zato si ne smemo domišljati, da vemo že vse in najboljše. Tudi spoznanja se nenehno

danosti (razmere) glede ohranjenosti okolja z živalstvom vred in naš sistem lova pa so nedvomno daleč pred njihovimi.

Zato je dobro poznati splošno znana dejstva glede življenja in odgovore na človeške posege v populacije srnjadi, jih upoštevati, nikakor pa jih ne smemo povsod slepo in dobesedno posnemati. Vsi se zavedamo, da smo ljudje v naravnih procesih povzročili že veliko, dostikrat tudi nikoli več popravljive motnje in napake. Nadomestek naše dejavnosti, še posebno pri neposrednem soočanju z naravo,

osnovno bolj ali manj ostaja enako.

Glavna stroka pri predpisovanju načina upravljanja divjadi oz. populacij posameznih vrst upošteva splošno znana dejstva iz biologije in ekologije ter tuje in domače lovske, gozdarske in kmetijske stroke (politike, vsaj uradno - ni zraven!?). Zato se pri načrtovanju potrebnega odstrela (odvzema) v okviru posamezne vrste (in območja) pri parkljasti divjadi predpisuje določene modele; po spolni in starostni sestavi, s čemer naj bi lovci čim bolj posnemali naravne procese.

Foto: M. Cizelj

Vsi trije srnjaki lanščaki z območja Novomeškega LUO

dopolnjujejo. Skoraj vedno pa se znajdemo pred največjim problemom: Kako teorijo spraviti v prakso!? Kar prevečkrat imamo v podzavesti (ne samo pri lovu), da je tuje vedno boljše, naprednejše. Ne zavedamo pa se, da smo v resnici v marsičem, kar je povezano z naravo in njeno ohranjenostjo, daleč pred drugimi. Finančno smo, npr., v primerjavi s severnjaki resda na slabšem, naše naravne

kamor nedvomno spada tudi lov, je torej v čim podobnejšem posnemanju naravnih procesov.

V Sloveniji imamo že leta utečen sistem hierarhije pri načrtovanju in upravljanju z divjadjo v loviščih, ki je doslej doživel že nekaj, lahko bi rekli zgolj »kozmetičnih« sprememb (prej je bilo načrtovanje v domeni lovcev, zdaj pa je predvsem v domeni gozdarjev), vsebinsko pa vse

Kategoriji mladičev in enoletnikov - kakšna je zdajšnja »praksa« in pomisleki ob njej

Načrtovalska stroka pri načrtovanju odstrela srnjadi med drugim zagovarja splošno priznano načelo, da se ravnovesje populacije z življenjskimi možnostmi okolja lahko ohrani le ob zadostnem koli-

činskem (številčnem) odstrelu mlade srnjadi – mladičev in enoletnikov – ter daje količinskemu odstrelu prednost pred izbirnim (kakovostnim) odstrelom. Ideji v bistvu sicer ne gre oporekati, kar pa v naših razmerah ne velja tudi za **določen način izvedbe** oziroma konkretno za lovsko poseganje v kategorijo mladičev in kategorijo enoletnikov obeh spolov. Morda ne bi bilo narobe nekoliko bolj upoštevati, da gre pri nas (kjer načrtujemo z odvzemom povprečno nekje od 2 do 3 glave srnjadi na 100 ha lovne površine/letno), za razliko od nekaterih tujih lovišč, torej še vedno za neko »zmerno in razumno uravnavanje številčnosti« in nikakor (še ne) za namensko zmanjševanje številčnosti (redukcijo). Zmanjševanje številčnosti praviloma pomeni tudi določeno nenačrtnost, »stihijo« in tako se v »praksi« pogosto tudi obnašamo. Splošno je znano, da v določenem okolju srnjad na povečan odstrel »odgovori« zelo značilno, in sicer s povečano stopnjo razmnoževanja, vedno pa v skladu z zmogljivostjo določenega okolja. Razmere v pretežnem delu tujih, le nekaj stohektarskih lovišč, kjer sta intenzivnost lova in s tem povezan odstrel večja, so razumljivo in nezanemarljivo drugačne. Zato njihovih načinov in metod obravnavanja in upravljanja s srnjadjo nikakor ne gre posnemati dobesedno in slepo! Zveličavna stroka pri nas predpisuje določen model odstrela srnjadi in v okviru tega tudi »modelne deleže« v kategoriji mladičev in kategoriji enoletne (lanske) srnjadi. Čeprav teoretično smemo, a le zgolj formalno, združiti obe omenjeni kategoriji v enotno **kategorijo mlade srnjadi** (stroka celo predpisuje najmanjši 60 % količinski odstrel, v kategoriji mlade srnjadi), pa je sestava odstrela (spolna in starostna) natančno predpisana – ločeno v kategoriji mladičev in kategoriji enoletne srnjadi. Natančno je tudi določena še dovoljena meja (%) odstopanja pri uresničevanju

načrtovanega odstrela, v vsaki od obeh omenjenih kategorij. Ta meja je zdaj, po novem, glede na prakso v prejšnjih letih, res nekoliko ohlapnejša, vendar še vedno predpisana preveč strogo!

(Konkreten primer iz predpisanega *Letnega načrta Novomeškega LUO za leto 2011*, kjer je »odstrel podpovprečnih lanščakov moškega spola sicer številčno neomejen, odstrel mladičev pa se lahko na račun odstrela enoletne srnjadi zmanjša le, ko odstrel enoletne srnjadi preseže 30 % načrtovanega odvzema enoletne srnjadi«. Omenjeni načrt poleg tega tudi »združuje kategorijo moških mladičev in kategorijo ženskih mladičev«.)

Septembra, z začetkom lovne dobe za uresničitev odstrela mladičev (in srn), se po navadi zapodimo v revirje lovišča ter poskušamo čim prej bolj ali manj uspešno poravnati lovske »planske obveznosti« z odstrelom tudi »netrofejnega dela« srnjadi (mladiči in srne), ki ga po opravljenem »trofejnem« odstrelu (srnjaki) predpisujejo tudi interni akti lovskih družin.

Če smo pri presoji primernosti za odstrel določenega mladiča na začetku lovne sezone morda še nekoliko omahovali, se nam proti koncu lovne dobe – zaradi zavedanja morebitnih posledic ob neizpolnitvi tega dela odstrelnega načrta – optimalna merila poštene lovske presoje pred strelom navadno zelo spremenijo ...

Stare *Gojitvene smernice za varstvo in gojitev divjadi v Sloveniji* iz leta 1998 (tista, za marsikaterega lovca še vedno simpatična drobna knjižica s košuto in teletom na naslovnici in veliko razumljivejšimi določili) so na strani 8, v poglavju *Srnjad*, predpisovale naslednjo sestavo odstrela, kjer sta bili uporabljeni besedi **največ** in **najmanj** (glej izločeno *preglednico*).

Pri preglednici bi se pri kategoriji mladičev in lanščakov (ter mladice) osredotočil predvsem na besedi **največ** in **najmanj**. Ni mi znano, kdo je izvirni avtor predlaga-

nih usmeritev (smernice je namreč sprejel tedanji UO LZS, leta 1998), vsekakor pa razmišljam in jih razumem kot zdajšnjo, tolkokrat že omenjeno združeno kategorijo **mlade srnjadi** (mladičev in enoletnikov srnjadi obeh spolov) in jih konkretno razumem tako, da v lovski praksi (v skrajnosti) ne bi bilo treba odstreliti, npr., nobenega moškega mladiča, bi pa zato lahko odstrelili tudi 30 % telesno slabo razvitih lanščakov, če bi nam to narekovale poštene lovske oči!

Tistih **največ** in **najmanj** pa v praksi tudi tedaj nismo večinoma nič kaj dosti upoštevali in smo še naprej dokaj togo in strogo upoštevali le predpisane številke. Ne vem, če je bilo tedaj zgolj nerazumevanje ali kaj drugega, a v pogovoru z »visokim birokratom«, ki se s predpisovanjem zadev glede priprav načrtovanja odstrela (načrtovanjem) tudi ukvarja, sem razbral, da je bil pri uvajanju novosti glavni problem v tem, da v računalniški program ni mogoče umestiti tistih dveh besed »**največ**« in »**najmanj**« in da je posledično pač najpreprosteje obvladovati in obdelovati podatke s togimi, določenimi številkami (deleži). Začetna pobuda za drugačen, »bolj plastičen« in strokovno sprejemljivejši odstrel obeh kategorij, ki naj bi bili bolj združeni – pa to dejansko nista (in za veliko večino lovskih strokovnjakov strokovno utemeljeno pobudo) –, je tako popolnoma zvodnena. Zaradi birokratskih in ne zgolj strokovnih razlogov!

Bistvo »**največ** in **najmanj**« se skriva prav v kategoriji lanščakov (enoletnikov).

Splošno je znano in menim, da se s tem strinjamo vsi lovski praktiki, da je prav ocenjevanje kakovosti živali v starostni skupini srnjakov

lanščakov po vidnih znakih veliko preprostejše in zanesljivejše kot pri mladičih moškega spola (in tudi glede na ocenjevanje drugih starostnih kategorij srnjadi). Vemo že, da višina in debelina šil srnjakov lanščakov ali enoletnikov nikakor ni edini odločujoči znak, je pa vsekakor dodatno, dovolj očitno merilo tudi za manj izkušene lovce poleg veliko bolj problematičnega realnega ocenjevanja telesne razvitosti (telesne mase). Upoštevati moramo, da smo po večini lovci izvajalci odstrela, amaterji (roko na srce, tudi kakšen »tišler starejše generacije« bi lahko, kljub samo nekaj prstom, ki so mu po dolgih letih dela ob stroju še ostali na eni roki, v svoji LD naštel tiste posameznike, ki znajo pred strelom dokaj dobro oceniti srnjad). Tako pa zdaj zanesljivo »padajo« pod našimi streli tudi genetsko zelo obetavni mladiči, ki tega sicer še ne kažejo na zunaj in česar dejansko tudi ni mogoče ugotoviti z očmi.

Saj ne mislim reči, da bi morali imeti v revirju samo srnjake z rogovjem za »medaljo« in telesno maso okrog trideset kilogramov, ampak z malo razuma in predvsem poguma bi prakso nerazumnega, približnega (»stihijskega«) odstrela, vsaj pri moških mladičih, lahko precej zmanjšali, če že ne dobodra odpravili. Pri odstrelu ženskih mladičev je zadeva že bolj zapletena in smo pred strelom prepuščeni skoraj izključno naši, v večini primerov zelo subjektivni oceni telesne razvitosti (razen če gre za izrazito podpovprečno razvite živali). Poleg tega je tudi ocena srn mladice (enoletnic) veliko zahtevnejša v primerjavi s srnjaki lanščaki (enoletniki). Možnost zamenjave mladice z vodečo, doječo srno (zlasti, če ima dva ali tri mladiče), ki je v visoki travi in podra-

PREGLEDNICA predpisanega odstrela srnjadi

Vir: Gojitvene smernice za varstvo in gojitev divjadi v Sloveniji (LZS; 1998, str. 8)

Moški spol	Ženski spol
20 % mladiči (največ)	20 % mladiči (najmanj)
10 % lanščaki (najmanj)	10 % mladice (največ)
20 % 2+ in starejši	20 % 2+ in starejši
50 % skupaj	50 % skupaj

sti lahko videti (sicer zaradi razumljivega vzroka) tudi precej klavrno, je tu precejšnja. Včasih so nas učili, da pri izbiri mladiča za odstrel, med dvema, vedno izberemo šibkejšega. Ob znanem dejstvu, da je pri parčku mladičev (srnjaček, srnica), nekje do konca oktobra, srnjaček praviloma telesno šibkejši, bi po tej logiki vedno odstrelili srnjačka!? Tudi kakovost srne - matere so ocenjevali po razvitosti njenih mladičev, kar pa ob vedno očitnejšem pehanju za čim prejšnjo uresničitve »količinskega načrta« celo zavestno opuščamo.

Tako kot mnogi drugi menim, da bi bilo smiselno dosledno **združiti kategorijo mladičev in kategorijo enoletnikov (ločeno po spolu) v skupno kategorijo mlade srnjadi ter pri tem težišče odstrela (še zlasti pri moškem delu) premakniti na telesno slabo razvite lanščake (enoletnike) ter tam odstrel uresničiti brezkompromisno in v celoti.** Pomisleki in strah, da bi tako povzročili »pretiran pojav« slabše razvitih enoletnikov, je odveč, saj bi bilo treba še vedno odstreliti vse izrazito podpovprečno razvite mladiče. Morda pri tem ni tako zanemarljivo tudi dejstvo, da je morda tako ali drugače

razvito rogovje (trofeja) pri lanščaku – ob udeleževanju pretežno nepoklicnih lovcev, ki opravljajo odstrel –, lahko dodatna vzpodbuda, čeprav trdimo, da so trofeje pri lovu popolnoma drugotnega in podrejenega pomena (če nam to vsi tudi verjamejo!?).

Stroka tudi predpisuje, naj bi glavino odstrela mladičev srnjadi (lovna doba 1. 9.–31.12.) opravili čim prej oziroma že v septembru in oktobru, kar utemeljujem s tem, da:

- so izgube med mladiči največje,
- je treba srno – mater čim prej razbremeniti,
- je takrat izstopanje bolj redno (uspešnejši lov).

Poleg že naštetega, kar zadeva dokaj vprašljive možnosti presoje mladičev glede na ocene njihove telesne razvitosti za odstrel, je mogoče argumentom in predpisom, ki nas v zdajšnjih razmerah lovskega udeleževanja sili jo v dokaj »stihijski« odstrel mladičev, še dodatno ugovarjati:

1. Že prva zadeva: da so izgube med mladiči največje (upoštevajoč celotno populacijo), je sicer povsem resnična, kar je tudi povsem razumljivo, saj je ravno mladičev v celotni »piramidi starostne številčnosti« največji delež.

Upoštevati pa je treba, da so pri mladičih srnjadi največje izgube zabeležene prav v prvih štirih tednih življenja (to je po navadi v maju). Potem z odstrelom delež smrtnosti še povečujemo (pri zdajšnji »tehniki« lahko skoraj vsak, še tako neroden lovec upleni srnjad tudi na razdaljo 200 m in celo več, kar ni niti približno primerljivo s plenilskim vplivom pri naravni selekciji).

2. Razlog za čimprejšnjo razbremenitev srne (matere) morda ni povsem utemeljen, saj ne gre preveč dvomiti v splošno dovršenost narave, pri čemer je normalno razvita srna v »normalnih razmerah« sposobna uspešno vzrediti dva ali celo tri mladiče. Poleg tega še docela ne poznamo posledic stresa matere zaradi izgube mladičev.

3. Ne gre dvomiti o načeloma najuspešnejšem lovu v septembru in še oktobru glede na dokaj dobro izstopanje srnjadi v tem času, a človek nehote dobi občutek, da gre bolj za trditev, ki daje potuho »nedeljskim jagrom«, ki jih je med nami največ. Pojavljajo pa se pomisleki o primernosti odstrela nekajkilogramskih mladičev; pa ne toliko iz moralno-etičnih načel kot bolj iz nekaterih »gospodarsko-praktičnih«

razlogov glede na v marsikateri LD »relativno majhen odstrel«.

Kot sem poudaril že v uvodu, naj na koncu svojega prispevka še enkrat ponovim, da ni bil namen napisanega odkrivati nekaj novega, temveč zgolj *spodbuditi razmišljanje o zadevah, ki so zaenkrat le načelno in »precej sramežljivo« nakažane* in ki jih vedno bolj zagovarja tudi velik del predvsem mlajših lovcev iz skupine domačih strokovnjakov - raziskovalcev. Izkazalo se je tudi, da podobno razmišljanje ni tuje marsikakateremu našemu strokovno dovolj poučenemu lovskega »praktiku«, ki srnjad odgovorno in premišljeno gleda skozi križ strelnega daljnogleda! Če stvari, za katere smo prepričani, da so dobre in boljše, ne znamo čim hitreje spraviti tudi v »zeleno prakso« ali tega vsaj ne poskušamo storiti postopoma, smo žal le slab nadomestek za nekakšne »izpadle naravne vplive«, na kar se uradno radi sklicujemo in si obenem želimo, da bi nam to verjela tudi širša, nelovska javnost!

Matjaž Cizel,
dipl. inž. gozd.
matjaz.cizel@siol.net

Spisek uporabljenih virov je na voljo pri avtorju.

Zlo ilegalnega, divjega krmljenja divjadi

Nezakonito, divje krmljenje divjadi je nerešljiva uganka za mnoge upravljavce lovišč. Lastniki gozdov, pohodniki, gozdarji in drugi obiskovalci gozdov pa tudi številni zavedni člani lovskih družin v naših loviščih na mnogih krajih opažajo sledove – imenoval jih bom »divjega krmljenja divjadi«. Pri tem pa nekatera vodstva LD niso niti poskusila spremeniti nekdanje prakse, da je imel vsak lovec svoje krmišče. Cilj ilegalnega krmljenja divjadi je jasen: **privabljanje divjadi z namenom uplenitve za vsako ceno!** Nezakonito, prepovedano krmljenje divjadi v nasprotju z 41. členom Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov-1)¹ je ne samo neetično, je nesmiselno dejanje, ki je praviloma posledica nediscipliniranega obnašanja nekaterih neodgovornih lovcev. Zakonska omejitev prepovedi krmljenja divjadi je z vso strokovno argumentacijo povsem smiselna in potrebna. Prav je, da je krmljenje divjadi dovoljeno le za tiste vrste divjadi in na lokacijah, ki so predvidene z načrti lovsko-upravljaljskih območij in pod določenimi razumljivimi pogoji. Sicer bo, če upravljavci lovišč ne bodo sami preganjali kršilcev, v loviščih (za)vladal nered (beri anarhija). Nadzor lovskih dejavnosti in veščin bo otežen in divjad ne bo imela svojega miru tudi v najbolj skritih kotičkih lovišča, kjer je navadno počivala; kamor prej lovska noga ni velikokrat stopila. Tisti, ki krmlijo divjad na lokacijah, ki niso registrirane za krmljenje in zabeležene v Lisjaku, s svojimi dejanji spravljajo v nevarnost divjad in ljudi. Glede na stanje, ki kljub opozorilom vlada v nekaterih LD, je treba ponovno napisati: **za pravne osebe, ki kršijo ali zavestno dopuščajo kršenje pravil o krmljenju divjadi, so predvidene visoke kazni**

Foto: M. Avbar

(do 125.000,00 evrov), ki posledično lahko privedejo celo do razdrtnja pogodbe o zakupu lovišča. Ker je globa v višini do 1.200,00 evrov predpisana tudi za odgovorno osebo (npr. predsednika lovske družine), lovska inspekcija pričakuje, da bo upravljavec (UO ali IO LD) zoper kršilce ukrepal ostreje. V tesnem sodelovanju s svojimi lovskočuvajskimi služba-

mi mora upravni organ LD dosledno nadzorovati dogajanje v lovišču vse dni v letu in sproti odpravljati nepravilnosti na terenu. Nerazumljivo je, da tudi mnogi lovci, ki še razmišljajo po stari praksi, kljub novemu zakonu in predpisom (še vedno) kršijo pravila o krmljenju divjadi in divje krmijo na svojih (osebnih) neregistriranih krmiščih, čeprav s tem resno tvegajo,

da bodo za nekaj koruznih zrn ali jabolk ogrobljeni tudi do 1.200,00 evrov, kar v zdajšnjem času niti slučajno ni majhen znesek.

Ustreznost ukrepov proti nepravilnostim krmljenja

Kako naj ukrepajo lovske družine (vodstva) kot uprav-

¹ Uradni list RS, št. 16/2004 z dne 20. 2. 2004.

ljavci lovišča, da jih ne bo doletela huda globa zaradi kršenja 41. člena ZDLov-1? Prvenstveno morajo LD vedno znova in znova seznanjati svoje člane, da je samovoljno *divje krmljenje divjadi na nelegalnem krmišču* velik prekršek in disciplinski prestop (organizacijski vidik reševanja), ki spravlja v težavo poleg kršilca tudi predsednika LD in tudi vse članstvo. Lovske družine kot upravljavci lovišča morajo nadzorovati svoje lovišče in nemudoma (brez odlašanja ali sprenevedanja) **ukrepati zoper slehernega kršitelja**, ki je disciplinsko odgovoren za svojo kršitev. Če bodo vodstva LD pri tem načelna in dosledna, menim, da ni podlage za njihovo kazensko odgovornost; vendar le, če bodo dokazljivo neposredno ukrepale zoper znane ali neznane kršitelje prepovedi krmljenja na neregistriranih divjih krmiščih. Ukrepi LD zoper kršilce prepovedi krmljenja morajo biti v vsakem primeru represivne narave. **Zoper lovca, ki je nezakonito krmil divjad na neregistriranem (t. j. nelegalnem) krmišču, mora lovska družina ukrepati z disciplinskim postopkom.** Najustrezneje bi bilo tudi, da LD kršitelja sama naznani lovskemu inšpektorju, ki mu bo izdal odločbo o prekršku. Slednje bo upravljavcu lovišča služilo tudi kot neizpodbiten dokaz, da je lovska družina ukrenila vse, kar je bilo v njeni moči, da bi preprečila kršenje zakona.

Znan mi je primer, ko je lovec postavil lastno prežo (neregistrirano) in ob njej skrivnostno krmil divjad. Izsledili so ga lovski čuvaji, ki jim je lagal, da je prežo postavil zato, da bo zgolj opazoval divjad. Izdali so ga sledovi koruznih storžev in ritja (izritine) divjih prašičev. Kalužo v bližini je napolnil s soljo (prav tako prepovedano dejanje). Toda vodstvo tamkajšnje LD je bilo previdno in je ukrepalo ažurno in zakonito. Zoper svojega člana, ki je kršil prepoved krmljenja divjadi, je takoj uvedla disciplinski postopek. Ukrepal je

tudi lovski inšpektor, kar je zadoščalo, da se je LD kot pošten upravljavec lovišča izognila svojega dela odgovornosti pri nezakonitem pojavu v lovišču, saj je lahko dokazala, da je ukrenila vse potrebno za izsleditev in pregon storilca prekrška, ki ga je inšpektor zaradi prekrška po zakonu oglobil. Iz opisanih razlogov v tem primeru ni bilo podlage za očitke, da je LD naklepno kršila 41. člen ZDLov-1 oziroma, da je zavestno dopustila, da je njen član kršil zakonsko prepoved. Ali si lahko predstavljate, da je ilegalno krmišče s kalužo in prenosno prežo izsledil lovski inšpektor pri svojem naključnem nadzorstvenem pregledu ter zadevo obravnaval zaradi kršitve prepovedi ilegalnega krmljenja divjadi!? Naznanitev bi lahko namesto njega – v nasprotju z zmotnim prepričanjem, da smo v gozdu sami, čeprav slehernega posameznika tam opazujejo številne oči – opravil tudi nekdo drug, gozdar, gobar, lastnik gozda, gozdni sekač

ali povsem naključni sprehajalec, ki pozna določila lovskega zakona! V takem primeru bi bila lovska družina lahko kaznovana v denarju do 125.000,00 evrov, kar bi pomenilo njen konkurz ali pa bi lahko izgubila koncesijo. Njeni člani tudi nikakor ne bi bili sposobni plačila visoke globe! Zato je treba resno opozoriti, da je tveganje pri nepravilnem oziroma nezakonitem krmljenju divjadi izjemno veliko! Podano je nesorazmerje med pričakovani lovca/kršilca zakona in visoko globo zaradi prekrška. Zato je tudi ta prispevek namenjen ne kot grožnja, ampak za ozaveščanje lovcev in vodstev upravljavcev lovišč (LD, LPN), ki morajo s svojimi lovskimi čuvaji sproti preverjati stanje in načine krmljenja divjadi v svojih loviščih. Ne verjamem tistim, ki trdijo, da v njihovih loviščih ni tovrstnih kršitev, saj »ni vse zlato, kar se svetli«. Pohodniške izkušnje po naših gozdovih razkrivajo tudi drugačno resnico. Čeprav

so nekatere oblike nezakonitega divjega krmljenja divjadi očem prikrite, pa je v zadnjem času ponekod ob takih divjih krmiščih opaziti tudi vedno cenejše in izpopolnjene ter dobro prikrite snemalne kamere na samosprožitev, ki po GSM sporočajo »neznanemu« lastniku krmišča in sedežne lestve čas prihoda divjadi. Pa brez jeze »lastniki«, prosim! Dejstva ostajajo dejstva in problematiko je bolje zdraviti in jo sproti preprečevati na prijazen način, ker so globe in morebitne pravne posledice kršitve zakona (ne glede stopnjo minimiziranja problema in teže tovrstnih dejanj) absolutno nepopravljive. V *Etičnem kodeksu slovenskih lovcev*² je med drugim zapisana zaveza, **da mora biti gospodarjenje z lovišči skrbno in po načelih dobrega gospodarja, pridobivanje dohodka pa nikoli ne sme biti na škodo trajnosti, varstva narave in varstva divjadi.** Lovec se mora v naravi in lovišču gibati peš, tiho in neopazno, da ne vznemirja divjadi in drugih prostoživečih živali. Njegovo gibanje, zadrževanje ali bivanje v naravi in lovišču ne sme škoditi naravi. Magister **Janez Črnač**³ nas je v povezavi s tem ponosno učil, da je za odnos lovca do divjadi potrebna **notranja etična kontrola**. Pri lovu najprej velja presoja, kaj smemo in ne kaj zmoremo. Zato mora sleherni lovec loviti *lovsko pravično* in tudi do drugih članov v skladu z enakimi zakonitimi možnostmi (kar pa se ne dogaja vedno!). Lovsko pravično dejanje nikakor ni ilegalno ali nezakonito *divje krmljenje divjadi* na neregistriranih krmiščih, kar že samo po sebi izdaja, s kakšnim namenom je kršilec ravnal v nasprotju s prepovedjo.

Bojan Avbar,
univ. dipl. pravnik

Posledica posameznikove sle po plenjenju, ki presega pravila etičnega lova, je tudi nelegalno ali »divje krmljenje divjadi«, kar dokazujejo ostanki nastavljenе koruze na nezakonitem krmišču.

Razbrskanine in sledovi pohojenega in razritega blata z ostanki obranih in starih koruznih storžev so več kot verodostojen dokaz, da jelo neznanec/ci na svojo pest krmili divjad z namenom njene uplenitve.

² Etični kodeks slovenskih lovcev, sprejet 13. junija 1998 v Novem mestu.

³ Mag. Janez Črnač, dolgoletni glavni urednik glasila LZS Lovec in predsednik odbora etičnega kodeksa.

Kaj je Janez Vajkard Valvasor pisal o divjadi in lovstvu v Slavi vojvodine Kranjske

Slava vojvodine Kranjske (*Die Ehre des Herzogthums Crain*), polihistorsko delo barona Janeza Vajkarda Valvasorja, ki je izšlo leta 1689 v nemščini in v katerem je bilo zajeto vse dotedanje znanje o naši deželi in prebivalstvu, še vedno štejemo za eno najpomembnejših znanstvenih del v naši zgodovini. Bralcu, nevesčemu nemškega jezika, je bila, razen nekaj delnih prevodov in poskusov prevodov, žal nedosegljiva kar 320 let. Zahtevnega zgodovinskega projekta – prevoda celotnega opusa Slave vojvodine Kranjske v slovenski jezik – so se lotili prof. dr. Božidar Debenjak, prof. Doris Debenjak in Primož Debenjak, poteka pa pod okriljem Zavoda Dežela Kranjska. Slovenci bomo tako končno celotno delo, ki zajema petnajst knjig, vezanih v štiri dele, ki obsegajo skupaj 3.552 strani velikega formata, poleg tega pa še 24 prilog in 528 bakrorezov, brali v jeziku dežele, ki jo je tisti čas opisal.

Valvasor je Kranjsko prvič sistematično predstavil s pomočjo zgodovine, geografije, topografije, medicine, etnologije, biologije, geologije in tudi mitologije. Raziskoval je na najpristnejši raziskovalski način: peš in »s konjskega hrbta«, torej na način, ki omogoča neposreden stik z ljudmi in naravo, kar je lovcem še posebno blizu. Slovenskim lovcem želim s pomočjo uredništva Lovca predstaviti, kaj nam avtor v tem spomeniku naši deželi pripoveduje o divjadi in lovstvu.

Mag. Jernej Marolt

1.

Polh je kot zanimiva in »posebna« žival opisan posebno natančno

Zanimivo je, da Janez Vajkard Valvasor v svojem znamenitem delu od vse divjadi največ piše ravno o navadnem polhu (*Glis glis*). Kot avtor sam navaja na strani 442, v XXXI. poglavju druge knjige, je polhu namenil toliko prostora, ker dotlej ni nikjer našel nikakršnega zapisa o tej »zanimivi živali«. Predstavil ga je z vidika biologije, pa tudi načinov lova, vraževerja, uporabnosti

Najbolj znana upodobitev polha v Slavi vojvodine Kranjske: Hudič žene polhe na pašo

in takratnega načina shranjevanja poljšega mesa, maščobe in krzna. Posebno zanimivo je avtorjevo razpravljanje in dokazovanje dejstva, da polhe pase hudič in jih na paši označuje, saj na znanstveni način s postavljanjem tez in antitez dokazuje svoje verovanje oz. tedanje vsesplošno prepričanje. Zanimivo je tudi poročilo o plačevanju »koncesnine« lastnikom gozdov za pravico do lova polhov v luknjah, kar zanika v zdajšnjem času večkrat omenjeno brezplačno pravico vsakogar do lova polhov, ki naj bi veljala že od nekdaj.

Posebna žival polh (SVK, str. 438 do 442) – 1. del

Je pa na Kranjskem čudna živalca, ki jo je težko videti v drugih evropskih deželah, tu v naši deželi pa se najde v prav veliki množini in se po nemško imenuje Bilch (ali Pilich), po kranjsko pa *pouh*. Ta žival je malce večja od podgane, od katere se sicer po sivi barvi ne razlikuje dosti. Žre vsakovrstno sadje kakor veverice, ki jim je enak tudi po velikosti. S plodovi bukke je tudi zadovoljen. Te živalce skozi vso zimo prebivajo pod zemljo, v poletnem času pa pridejo na dan – in sicer tako pogostoma, da jih iz marsi-

Ko je bila ta poljša armada (ali vojska ali čreda polhov) mimo, so vse tiste, ki so se skrili v tej obleki, pobili in iztrebili; o tem mi lahko pričajo moja lastna ušesa in oči. Vendar se to ne dogaja vsako noč, temveč samo na sobotni večer in tudi ob drugih svetih časih.

Ljudje pravijo, da hudič nima moči, da bi te živalce pregnal iz človeških oblačil, če se skrijejo vanje; in kadar zadoni tako pokanje z bičem in zatem še žvižganje, kakor se prav pogosto zgodi, je treba zbežati; dasiravno nihče ne ve povedati pravega vzroka, razen tega, da satan podre tistega, ki se mu noče umakniti, kadar je zažvižgal.

Drugi pa spet pravijo, da se potem zli duh prikaže v strašni podobi. In to sem slišal od dveh kmetov, ki sta trdila, da sta ga z lastnimi očmi videla. Ko pa sem enega od obeh vprašal, kako je izgledal hudič? je rekel: *Prav divji – kot pol kozla!* Čez dolgo časa sem ga dal po drugem vprašati, kakšno podobo je imel hudič? Temu je odgovoril: *Prav grozno! kot pol človeka.* Zatorej ne morem zagotovo reči, ali je kaj videl ali pa se mu je sanjalo. Medtem pa je vendarle gotovo, da ga pogosto slišijo, kako goni polhe in pri tem tleska, poka in močno žvižga. Mnoge imenitne osebe v deželi niso hotele verjeti, dokler jim lastna izkušnja ni vzela vsakega dvoma. Večinoma pravijo, da so od svojih staršev slišali, da se je treba hudiču umakniti, če tretjič močno zažvižga, kadar goni polhe.

Sicer pa se je čuditi, da ima vsak star polh na enem uhlju zarezo: in pravijo, da jih z njo zaznamuje njihov neblagoslovljeni pastir. Gotovi pa so tega, da pri mladih, ki še niso prišli z drevesa, nobenega ne najdejo zaznamovanega; četudi je že velik. Lahko bi si domišljali, da se med seboj grizejo in potem tako sami z

katere luknje, sploh v velikih bukovih gozdovih, pride ven več tisoč.

Pravijo za trdno, da jih hudič vodi na pašo. Pred leti sem sam z drugimi šel ponoči v tak gozd, v katerem običajno lovijo te živali; tu smo potem slišali močno pokanje in tleskanje, kot tolčejo voznički z bičem. Ko so nato prišli in pritekli polhi v neverjetno veliki množini, so kmetje, ki so bili okoli mene, slekli svoje suknje in sezuli škornje ter vse to pometali od sebe; nakar je polhov tako veliko zlezlo tja noter, da so jih bili suknje in škornji čisto polni.

zobmi zaznamujejo; ampak v tem primeru bi morali nekateri med njimi imeti čisto razcefrane uhlje in nekateri več kot en sam ugriz, pa tudi na obeh uhljih; ali pa bi morale biti med njimi samimi dogovorjene borilne in pretepalne točke, da nobeden ne bi smel drugega ugrizniti več kot samo v eno uho, pa tudi le enkrat, in sicer ne prej, dokler ni prišel z drevesa; kakor so nekoč langobardski dvobojevalci imeli gotove borilne zakone, s katerimi so bili borilnemu meču prepovedani določeni deli telesa. Ostanetorej sum, ki še ni ugasnil, da stari polhi dobijo to zarezo v

»Dèrn, dèrn, dèrn ...« Potem vtakneš dolgo šibo v luknjo, z njo notri pobezaš sem in tja, z njo suvaš noter in ven, pa pride polh ven. Potem ga primeš in zagrabiš z roko za vrat in ga ubiješ. Vendar je treba prijem opraviti previdno: ker sicer hudo ugrizne.

Sicer se jih tudi veliko lovi s pastmi, katerih jih ima marsikateri kmet precej čez sto, ki jih postavi tu in tam po drevesih. Te pasti so narejene prav preprosto, kakor streliški lok ali lok za puščice, tako da sestojijo iz v loku ukrivljenega lesa in vrvi ali vrvice. Vanje dajo posušene lesnike ali divje hruške (ki jim na

ujame niti en polh. Dolžijo hudiča, ki da ima tako kmete za norce in jih zavaja. To je tudi kar verjetno. Kajti to se gotovo dogaja zelo pogosto, da celo noč napenjajo in nastavljajo pasti, pa vseeno ne dobijo niti enega polha.

Največ jih ujamejo v pozni jeseni, ko že gredo v zemljo k svojim luknjam. In s tem jesenskim lovom gre takole. Naredijo veliko skrinjo in v sredi luknjo. V to luknjo vtaknejo votlo pesto starega kolesa od voza. V to votlo cev zabijejo veliko železnih žebeljev z ostrimi konicami, tako da molijo njihove konice navzdol. Zato gre polh zlahka

1 krono, to je 2 Fl., pa tudi nekaj več ali manj, kolikor je luknja dobra ali slaba. Je že znano, kakšne so vse luknje. V teh luknjah ostanejo polhi čez celo zimo – in sicer brez hrane. Nikoli nisem uspel izvedeti, da bi jih kdo našel v zemlji: iz tega pač sklepam, da se morajo zalesti prav globoko. To pa so mi poročali šele pred kratkim, da je pred nekaj leti, nedaleč od Logatca (*Loitsch*) nekdo padel v globok *praecipitium* ali strmo brezno in v njem ostal več tednov; zatem pa je vendarle zdrav prišel ven. Ta naj bi bil videl, da so tu polhi lizali neki kamen; tega je tudi on lizal in ob taki gostiji, kjer kamen predstavlja hkrati mizo in jedačo, se je obdržal pri življenju več tednov. Kolikor je to zdaj resnično, je moralo padlemu za hrano služiti nekaj solitra ali kaj podobnega.

O naših polhih pa je treba povedati še to, da so krasno tolsti in imajo več maščobe kot mesa; zato jih je najbolje peči. Mnogi, tako plemiči kot tudi meščani, se branijo in vzdržijo te jedi; posebno ženske. Eni kot vzrok navajajo, da se jim gabi, da hudič vzdržuje in pase te živali. Mnogi pa to, da so videti precej podobni podganam. Kmečkemu človeku pa se toliko manj upirajo in ne občuti sploh nobenega gnusa, tako da jih nasoli v lonce ali sode in jih lahko je celo zimo. Na nekaterih krajih jih marsikateri kmet nasoli po več tisoč.

Ampak ta živalca ne služi samo za hrano, temveč tudi za okras obleki. Kajti njeni kožuhi se izvažajo v prav oddaljene dežele in kraljestva, kot na primer v Rimsko cesarstvo, na Holandsko, na Špansko Nizozemsko, v Anglijo, Francijo, Italijo &c. Krznarji potrosijo takšne kožuške z apnom; od tega to krzno ali podlanka potem dobi črnokaste lise kot tiger.

Toliko o polhih: o katerih sem hotel povedati vse okoliščine zato, ker mi doslej še ni prišel pred oči noben avtor, ki bi bil te živalce prav opisal.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Foto: A. Kryžulák

uhelj ne z zobovjem, temveč nenaravno.

Baje pa hudič le tiste tako zaznamuje, ki jih je kdaj gnal na pašo; če je kaj dati na besedo kmetov. Ali so ti vprašali njega ali polhe same, ne morem vedeti.

Te živalce imajo mladiče zgoraj v luknjah votlih dreves; kakor se tudi stari podnevi zadržujejo v takih votlih drevesih in počivajo v njih; medtem ko ponoči hodijo ven in žrejo sadje ali žir. Če se v votlo drevo močno pihne sapo iz ust, začnejo polhi notri mrmrati s takimi glasovi:

Kranjskem pravijo krlji), lahko pa tudi sveže.

Če ima kdo sto takšnih pasti, morajo biti pri lovu zraven najmanj trije; saj ima en človek dovolj dela, da skrbi za 20 ali 30. Kajti kadar jih nastavi, mora venomer, skozi vso noč hoditi od ene do druge; da pride približno štirikrat ali petkrat k vsaki pasti in vzame ven ujete polhe. Tako se včasih v eni noči v sto pasti ujame tristo, štiristo, pa tudi petsto polhov.

Včasih pa se zgodi, da celo noč slišijo, kako se sprožajo pasti, pa se vanje vseeno ne

noter, nazaj pa ne more, ker mu žebli nastavljajo konice. Takšne skrinje zakopljejo v zemljo v luknjo polhov, tako da gleda ven samo luknja cevi kolesa; zraven ali naokoli pa vse zadelajo. Potem jih gre toliko v skrinjo, kolikor je prostora zanje in dokler ni ta nabito polna. Zjutraj poberejo ujetnike ven; a pustijo skrinjo tako stati in tako venomer delajo naprej.

Vendar pa ne sme vsak kmet tako loviti polhov: poprej mora nekaj plačati gosposki, ki je lastnica gozda; in običajno dajo za dobro luknjo

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: Na območju izbranih lovišč v treh zveznih deželah (Brandenburg, Spodnja Saška in Bavarska) je uredništvo lovske revije Pirsch skupaj z drugimi iz svoje novinarske hiše ter seveda lovci naredila zanimiv poskus morebitne večje priljubljenosti posameznih sort kuruze v prehrani divjih prašičev. Namen poskusa je bil ugotoviti morebitne razlike v priljubljenosti v prehrani divjih prašičev, kar bi lahko pripomoglo k izboljšanju stanja glede škode, saj bi kmetom predlagali setev tistih sort, ki so prehransko manj priljubljene. Izbrana so bila lovišča z visoko številčnostjo divjih prašičev, poskus pa se je nanašal na priljubljenost posajenih sort kuruze, torej ne na morebitno krmljenje z različnimi sortami kuruze. V poskus so zajeli deset sort kuruze s približno enakim časovnim ritmom rasti in zorenja. Poskus je bil zastavljen tako, da je bilo na večjih njivah, velikosti približno 2 ha, zasajenih vseh deset sort, in sicer po šestnajst vrst vsake sorte z razmakom 75 cm, med posameznimi sortami pa je bil nekoliko večji razmak. Takoj po setvi so njive večinoma zavarovali z električnim pastirjem, da bi preprečili morebitno ritje in tako vsaj deloma tudi mešanje posameznih sort, nekaj njiv pa so pustili nezavarovanih. V večini primerov so divji prašiči praktično takoj obiskali in vsaj deloma prerili nezavarovane njive, pri čemer pa večinoma niso iskali posejanih koruznih zrn. V času rasti kuruze na njivah ni bilo škode, razen da je jelenjad objedala vršičke in liste. Divji prašiči so se bolj množično pojavili v neposredni bližini koruznih njiv nekaj dni pred mlečno zrelostjo zrnja, koruzne njive pa so obiskovali prvenstveno glede na stopnjo zrelosti zrnja. Poskus je torej pokazal, da divji prašiči niso izbirali koruznih njiv glede na sorto posejane kuruze (na koncu so bile vse njive praktično popolnoma uničene), temveč so se pojavljale zgolj časovne razlike glede na zrelost koruznih storžev. Na splošno velja, da se je v Nemčiji letos skupna površina posejane kuruze povečala za 6,8 % v primerjavi z letom 2010. Povečanje je nastalo predvsem zaradi večjega števila njiv,

V sosednji Italiji (Južna Tirolska) so se v zadnjem času zelo razširile gamsje garje tudi na alpske kozoroge.

posejanih s koruso za proizvodnjo bioenergije, medtem ko se je površina njiv za proizvodnjo kuruze za zrnje nekoliko zmanjšala, površina za proizvodnjo silaže pa ostala na približno enaki ravni kot v letu 2010. (Pirsch, 15/2011)

Astrija: Po poročanju avstrijske nacionalne televizijske in radijske hiše ORF so se v zadnjem letu na območju Tuxerskih in Zillertalerskih Alp, ki ležijo na območju zveznih dežel Tirolska, deloma pa tudi Salzburg in v sosednji Italiji (Južna Tirolska), izjemno razširile gamsje garje. Tako so na območju doline Valsertal od leta 2009 naprej uplenili približno dvesto gamsov, od katerih so bili prav vsi okuženi z gamsjimi garjami. Gamsje garje se pojavljajo tudi med kozorogi, ki živijo na tamkajšnjem območju. Kolonijo, ki je živela na območju Wattentala in je štela približno sedemdeset živali, so gamsje garje popolnoma uničile, tako da je ni več. Po nekaterih ocenah naj bi smrtnost pri gamsih zaradi gamsjih garij na omenjenem območju in v tem času znašala kar 80 do 90 %.

(Deutsche Jagd Zeitung, 8/2011)

Astrija: Prvi rezultati označitve alpskih kozorogov s telemetričnimi ovratnicami različnih barv iz Visokih Tur kažejo na precejšnjo izmenjavo osebkov med različnimi kolonijami.

Na območju Visokih Tur sicer živi okoli 1.000 kozorogov v več kolonijah. Lovci so opazovali različne osebke, predvsem kozle, ki so jih en dan videli v enem tropu kozlov, ne dolgo zatem pa na drugem območju v drugem tropu. Prvi podatki tudi kažejo na precejšnjo velikost arealov posameznih tropov, tudi do 13.600 ha, kar potrjuje potrebo po enotnem upravljanju s kolonijami na območju več lovskih revirjev. Prav tako so pred nedavnim s telemetričnimi ovratnicama označili enega kozla in eno kozo na Koroškem, zamenjali pa so tudi ovratnico kozlu s Štajerske. Skupno je torej s telemetričnimi ovratnicami opremljenih dvanajst živali, pri čemer pa raziskovalci te številke ne nameravajo povečati. Tako pridobljene podatke bodo primerjali s podobno pridobljenimi podatki iz švicarskih narodnih parkov, kar bo vse pripomoglo k pridobivanju novih spoznanj in usmeritev za boljše upravljanje z vrsto.

(Pirsch, 15/2011)

Rusija in Španija: Številni raziskovalci poročajo o vedenjskih spremembah nekaterih divjih živali, ki so najverjetneje posledica globalnega segrevanja. Tako ruski znanstveniki z Akademije znanosti Primorje iz Sibirije poročajo o nenavadnem obnašanju medvedov iz tamkajšnjih območij. Medvedi, še posebno samci, se namreč ne odpravijo več na svoj običajni

zimski dremež, temveč kažejo nenavadno dnevno aktivnost v tem času. Podobne so tudi ugotovitve španskih raziskovalcev, ki so pozimi v letih 2006/07 opazovali podobno vedenje rjavih medvedov na severnem območju Kantabrijskega gorovja.

(Deutsche Jagd Zeitung, 8/2011)

Nemčija: Mnenje, predvsem ženskega spola, da moški ne zmorejo poslušati, je bilo sedaj tudi znanstveno ovrženo. Raziskovalci univerzitetne klinike iz Tübingena so namreč ugotovili, da imajo moški precej bolj razvito sposobnost zaznavanja zvokov v prostoru kot ženske. Pri tem moški bolje zaznavajo sam zvok in tudi smer točno določenega zvoka izmed množice drugih zvokov. Lastnost naj bi izhajala še iz časov lova in nabiralništva, ko je bila izjemno pomembna za uspešno preživetje sebe in svoje družine.

(Deutsche Jagd Zeitung, 8/2011)

Nemčija: Poročali smo že o raziskavah vpliva motenj v prostoru na vedenje in stres pri jelenjadi. Na podlagi podatkov iz telemetrične spremljave jelenjadi je bilo namreč ugotovljeno, da za jelenjad normalna gozdarska dela v gozdovih niso motnja, temveč normalen okoljski dejavnik. Prav tako niso pretirano moteče dejavnosti »koordinirane« turizma in rekreacije, pri čemer je pogoj, da obiskovalci ne zapuščajo ustaljenih poti, prog ali stez. Na drugi strani pa so za jelenjad precej bolj moteče tiste aktivnosti, ki se v prostoru pojavljajo naključno (nabiranje gob, borovnic in drugih gozdnih sadežev, »geocaching« ...). Vpliv takih dejavnosti je še posebno negativen v času prehranjevanja, še bolj negativen pa je za lovce pri lovu. Kot najbolj negativen se je pokazal vpliv iskanja odpadlega jelenjega rogovja, ki sovpada s časom sprememb v hierarhiji tropov (zaradi odpadanja rogovja) ter izčrpanih telesnih rezerv zaradi minule zime in ki lahko v ekstremnih primerih privede tudi do poginov posameznih osebkov.

(Pirsch, 16/2011)

Pripravil: **mag. Janko Mehle**

10. Evropska konferenca o srnjadi

Od 7. do 10. junija 2011 je na Češkem, in sicer v prijetni vasi Srní, ki leži v osrčju narodnega parka Šumava, potekala **10. Evropska konferenca o srnjadi** (10th European Roe Deer Meeting). Konferenco sta organizirala Narodni park Šumava (Šumava National Park and Protected Landscape Area) in Narodni park Bavarski gozd (Bavarian Forest National Park).

Prva evropska konferenca na temo srnjadi (*Capreolus capreolus*) je bila organizirana v Franciji leta 2001. Od takrat se srečanja vrstijo vsaki dve leti v eni izmed evropskih držav; med drugim je bila 8. Evropska konferenca o srnjadi zelo uspešno organizirana že tudi v Sloveniji (Velenje, 25. do 29. 6. 2007), in sicer jo je takrat organiziral ERICo Velenje, Inštitut za ekološke raziskave d.o.o. v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije in Lovsko zvezo Slovenije.

Tokratne, desete konferenice se je udeležilo petinpetdeset raziskovalcev iz trinajstih evropskih držav. Takoj za nemškimi (20) in francoskimi (6) delegati je bila največja udeležba slovenskih raziskovalcev, saj se je dogodka udeležilo pet raziskovalcev z inštituta ERICo Velenje in Biotehniške fakultete. Tolikšna udeležba Slovencev je zelo pomembna, saj smo na tak način prišli v stik s sodobnimi informacijami o srnjadi, kar bo omogočilo boljše poznavanje vrste ter učinkovitejše upravljanje s srnjadjo pri nas. Izjemnega pomena je tudi, da smo skupaj predstavili kar pet zelo odmevnih prispevkov, s čimer smo bili v samem vrhu najaktivnejših udeležencev. Slovenijo in slovenske raziskovalne dosežke na področju raziskav srnjadi smo dokončno umestili na primerno mesto znotraj evropske raziskovalne sfere.

Dogodek se je začel z uradnim pozdravom glavnega or-

Udeleženci konference na ekskurziji v Narodnem parku Bavarski gozd, Nemčija

ganizatorja, **Pavla Šustra**, ki je v uvodu predstavil tudi upravljanje s srnjadjo v NP Šumava. Poudaril je, da v parku v zadnjih 20-tih letih ne upravljajo s srnjadjo (je namreč zavarovana vrsta), nje- no številčnost prek plenjenja delno uravnava populacija risa (*Lynx lynx*), ki je na tem območju stalno prisotna.

V nadaljevanju dvodnevne konference so bile predstavljene različne vsebine, med drugim: morfometrija, prehrana, bolezni in dejavniki smrtnosti srnjadi, medvrstni in znotrajvrstni odnosi, razmnoževanje, obnašanje (etologija), dnevna in sezonska aktivnost srnjadi, izbira habitata, selitve (migracije), velikosti arealov aktivnosti, upravljanje z vrsto, ocenjevanje njene številčnosti ter spremljanje stanja (monitoring) in dinamike populacij.

V nadaljevanju bomo nekoliko natančneje predstavili

med srnjadjo, damjakom (*Dama dama*) in losom (*Alces alces*) ter posledično vpliv medvrstnih odnosov na rastje. Na dveh sosednjih odprtih območjih na jugozahodu Švedske so ugotovili velik in neposreden negativen vpliv povečevanja gostote damjaka na velikost osrednjega življenjskega prostora (areala) srnjadi in tudi na njeno številčnost. Nasprotno gostota srnjadi sama po sebi ni vplivala na velikost areala posameznih osebkov. Rezultati so tudi potrdili, da gostota damjaka zelo negativno vpliva na vitalnost (težo) srnjadi s tamkajšnjega območja. Na Švedskem je namreč damjak tujerodna vrsta, ki v zimskem času zaseda 80 % do 100 % isti habitat kot srnjad ter je tako tekmeč srnjadi za do 75 % njene hrane (delež je sicer na območjih, kjer poteka zimsko krmljenje damjaka, le 41 %). Nasprotno, negativnega vpliva losov na srnjad niso ugotovili, saj gre za vrsti, ki sta domorodni in imata na tamkajšnjem ob-

Ostanki železne zaves nemo pričajo o napetih odnosih, ki so še pred dvema desetletjema vladali na tamkajšnjem nemško-češkem mejnem območju.

nekatero referate, ki so lahko zanimivi tudi za širšo lovsko javnost oziroma za bralce revije Lovec. Prof. dr. **Peter Kjellander**, priznani raziskovalec ekologije prostoživečih živali s Švedske, je predstavil medvrstno tekmovalnost za hrano/življenjski prostor

močju različni ekološki niši, saj se prehranjujeta z različno vrsto hrane; medtem ko srnjad objeda zeliščni sloj ter poganjke grmovnic, se los hrani z vršički dreves, predvsem bora, na višji oddaljenosti od tal. Z vidika objedanja drevesnega mladja je

pomembna tudi ugotovitev, da se ob večji gostoti damjaka pojavi negativen vpliv na objedenost rastja, saj pri tem los prilagodi svojo strategijo hranjenja in objeda poganjke višje na drevesih.

V Italiji, natančneje v provinci Pistoia (Toskana), so dr. **Giulia Visani** in njeni sodelavci na podlagi analize morfometričnih znakov 385 spodnjih čeljustnic (čeljusti) srnjadi poskušali razlikovati starost in spol osebka. Ugotovili so, da pri mladičih in enoletnih osebkih na podlagi različnih velikosti in oblikovanosti delov spodnjih čeljusti ni mogoče razlikovati osebka po spolu (!), medtem ko so razlike nekaterih znakov pri odraslih osebkih med spoloma statistično značilne. Značilne razlike med odraslimi srnjaki in srnami so ugotovili za sedem morfometričnih znakov, ki pa so praviloma vsi po vrsti povezani s telesno velikostjo osebka oz. čeljusti; največje razlike se pojavijo pri največji dolžini čeljusti (čeljust pod sekalci – vrh zadnjega dela čeljusti), dolžini čeljusti (čeljust pod sekalci – zadnji del čeljusti spodaj) ter v višini čeljusti tik pred prvim meljakom (slednje je znano tudi v primeru jelenjadi). Nasprotno pa niso ugotovili nobenih pomembnih razlik v obliki zadnjega dela čeljusti, kar vsaj med nekaterimi slovenskimi lovci še vedno velja kot zanesljiv razlikovalen znak med srnami in srnjaki. Če povzamemo: razlike v morfometriji čeljusti se med srnjaki in srnami pojavljajo predvsem zaradi razlik v velikosti osebkov, medtem ko spola srnjadi nikakor ni mogoče zanesljivo določiti na podlagi oblike čeljusti.

Prof. dr. **Sylvia Ortman**, raziskovalka iz Nemčije, je prek opazovanja srnjadi v obori na severu Nemčije ugotovila, da v proučevanih razmerah srne praviloma polegajo dvojčke, saj so le-ti 'stroškovno' najbolj nevtralni. Srne, ki so imele prejšnje leto samo enega mladiča, bodo v naslednjem letu skoraj zagotovo po-

legle dva, lahko celo tri potomce (ker so v prejšnjem letu nekaj energije 'privarčevale' in so zato ostale telesno močnejše). Nasprotno bodo tiste srne, ki so imele tisto leto tri mladiče, v naslednjem letu zagotovo imele manjše leglo. Spol mladičev ni vplival na velikost legla. V nadaljevanju raziskave je **Mirjam Becker** opazovala proces in obnašanje mladičev pri sesanju mleka ter ugotovila, da je

Smrekovi sestoji, ki jih je uničil lubadar, se hitro ponovno zaraščajo (Narodni park Šumava, Češka).

največja intenzivnost sesanja nekje pri dveh tednih starosti mladičev, ko le-ti lahko sesajo tudi do 25-krat na dan. Ugotovila je, da ni razlik v času (trajanju) sesanja med spoloma, kar pomeni, da srna porabi enako energije za vzrejo mladiča moškega oz. ženskega spola.

Veliko je bilo slišati tudi o različnih načinih spremljanja številčnosti oz. gostote srnjadi. Medtem ko nekateri raziskovalci (in države) še vedno prisegajo na znane metode (npr. štetje kupčkov iztrebkov na linijskem transektu oz. naključno), so drugi avtorji poskušali poiskati nove, zanesljivejše. Tako je, npr., **Dominik Dachs** iz Avstrije predstavil »metodo naključnega srečanja«, ki temelji na fizikalnih značilnostih oziroma kemijskem dvodimenzionalnem modelu plinskih delcev. Predpostavil je, da se srnjad pojavlja v prostoru naključno, na dveh območjih velikosti 400 x 400 m

pa je postavil po 50 fotopasti (senzorskih fotoaparatorov). Po pregledu posnetkov je ugotovil število prisotne srnjadi ter na podlagi ustreznega fizikalnega izračuna navedel gostoto populacije. Dr. **Marco Heurich**, član administracije NP Bavarski gozd, pa je predstavil izjemno zanimiv in nov način spremljanja populacij velike divjadi (vrst) v Nemčiji, in sicer znotraj Bavarskega gozda. Predstavil

v zelo zaraščenih pokrajinah (delež gozda > 60 %) ni uporabna, saj lahko tesen sklep krošenj zakrije živali.

Na konferenci so bile predstavljene tudi teme, ki so v sodobnem času izjemno aktualne, npr. raziskava o bakteriji *E. coli* (Shiga toxin-producing *Escherichia coli* – STEC) pri srnjadi znotraj NP Bavarski gozd. STEC je namreč lahko pomemben patogen, ki povzroča hude bolezni prebavil pri ljudeh in živalih. Pojav te bolezni pri prežvekovalcih je še posebno problematičen, ker so le-ti rezervoar te bakterije in tako tveganje za ljudi, ki se lahko okužijo z uživanjem surovega mesa oz. z neposrednim stikom z okuženimi živalmi. Na podlagi 70 vzorcev, odvzetih pri 51 osebkih srnjadi, so STEC ugotovili kar pri 84 % živali! V nadaljevanju raziskave bodo poskušali razlikovati različne seve te bakterije in ugotoviti, kateri so tisti, ki so nevarni za zdravje ljudi.

Na konferenci so bili predstavljeni tudi najnovejši rezultati raziskav srnjadi iz Slovenije (vsaj nekateri izmed njih bodo podrobneje predstavljeni tudi v naslednjih številkah Lovca). Tako je dr. **Ida Jelenko** (ERICo, d. o. o.) predstavila svoj prispevek na temo dolžin spodnjih čeljustnic srnjadi kot ustreznega kazalnika okoljskih razmer oz. vpliva habitata na velikost osebkov. Največji pozitiven vpliv na velikost srnjadi, ki se lahko izraža z dolžino spodnje čeljustnice, imajo dejavniki, ki pogojujejo količino in dostopnost kakovostno ustrezne hrane (t. j. delež obdelovalnih in travniških površin, delež listavcev v gozdni pokrajini). Negativen vpliv na velikost srnjadi pa izkazuje predvsem povprečna letna količina padavin (izguba energije zaradi uravnavanja telesne toplote – termoregulacije) ter gostota jelenjadi (medvrstna tekmovalnost za prehranske vire).

Matija Stergar (Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire) je nazorno predstavil

sistem zbiranja podatkov o vseh odvzetih osebkih velikih lovnih vrst divjadi v Sloveniji in njihovega beleženja v elektronskem informacijskem sistemu *Lisjak* (za lovske družine) oz. *X-lov* (za lovišča s posebnim namenom), kar skupaj predstavlja *Osrednji slovenski register lovnih vrst divjadi in velikih zveri*. Poudaril je pomen beleženja koordinat vsake odvzete živali, kar omogoča izvedbo različnih študij o vplivu okoljskih dejavnikov ter drugih vrst (v tem primeru srnjad), in sicer za nivo celotne države. Slednje je z izjemno veliko prostorsko resolucijo (1 x 1 km²) mogoče

Ljubljana–Jesenice in AC Maribor–Pince, vključenih v spremljanje stanja (monitoring), ki ga opravljajo raziskovalci z inštituta ERICo Velenje, je srnjad redno, pogosto ali vsaj občasno prehajala preko sedemindvajsetih objektov. Izogibala se je le tistih, katerih širine so manjše od 2 m. Podrobnejši rezultati so navedeni v članku, ki je prav tako objavljen v tej številki, Lovec, 9/2011, str. 430.

V sklopu konference je bila zadnji dan organizirana tudi strokovna ekskurzija. Najprej je bil organiziran ogled dela NP Bavarski gozd (Nemčija), kjer je bilo predstavljeno upravljanje z divjadjo, preosta-

v gozdove zunaj parka, ki so v zasebni lasti, so znotraj parka oblikovali varovalni pas gozda, širok 500 m, kjer pa dosledno odstranijo vsako poškodovano drevo. Takšen upravljavski koncept, ki v tem pogledu spominja, npr., na pri nas popolno varstvo gamsa (tudi osebkov napadenih z garjami) v osrednjem območju našega Triglavskega narodnega parka, je vsaj pri nekaterih udeležencih naltel na številne pomisleke, zlasti glede enosmerno določenih naravovarstvenih ciljev in strategij.

Za razliko od lubadarja pa je koncept »ne vključevanja človeka v naravne procese«

v obore, velike okrog 50 ha. Vendar je številčnost jelenjadi glede na velikost narodnega parka prevelika, zato v takih oborah opravljajo vsakoletni redukcijski odstrel. Zavedajo se, da takšno upravljanje z jelenjadjo sicer ni v skladu s cilji naravovarstva, zato želijo zimske obore ukiniti, češar pa zaradi nasprotovanja lastnikov zemljišč oz. gozdov zunaj parka ne morejo narediti.

Drugi del ekskurzije je bil daljši pohod (okrog 10 km) preko nemško-češke meje in pozneje po NP Šumava (Češka). Tudi tam so nam predstavili upravljanje z divjadjo, ki je v parku ne lovijo. Do nedavnega so tudi na češki strani smrekova drevesa, ki jih je napadel lubadar, puščali v gozdu. Pred nedavnim pa so se spremenile politične razmere v državi. Ker je tokratno vodstvo parka bolj gospodarno usmerjeno, vsa poškodovana drevesa in tudi velik del nepoškodovanih gospodarsko uporabijo.

Kot zanimivost naj omenimo, da je v sklopu konference kanadsko podjetje *LOTEK* organiziralo tudi žrebanje za eno telemetrijsko ovratnico z vso opremo. Na veliko veselje vseh slovenskih udeležencev je imela neizmerno srečo dr. Ida Jelenko, kar pomeni, da bomo tudi v Sloveniji v bližnji prihodnosti lahko začeli s telemetrijo pri srnjadi; postopkom, ki sicer v evropskem prostoru trenutno poteka zelo intenzivno in sistematično.

Za konec je treba dodati, da je bila konferenca dobro organizirana, vsi udeleženci smo pridobili ogromno novega znanja o srnjadi in njenih odnosih z okoljem oz. drugimi vrstami. Za nas je bilo zelo pomembno tudi navezovanje novih stikov s priznanimi evropskimi strokovnjaki na tem področju, kar lahko omogoči vpogled v prednosti in slabosti zdajšnjega upravljanja s srnjadjo v drugih državah, posledično pa omogoči še boljše upravljanje tudi v Sloveniji.

Dr. Ida Jelenko
Doc. dr. Boštjan Pokorny

Foto: O. Neglost

opraviti samo v Sloveniji (!), kar je v prvi vrsti zasluga tudi slovenskih lovcev, ki v podatkovne baze zagotavljajo ustrezne podatke. Kot primer uporabe podatkov je predstavljen habitatni model srnjadi.

Odmeven prispevek je imela tudi dr. **Helena Poličnik** (*ERICo d.o.o.*), ki je predstavila učinkovitost in uporabnost večnamenskih objektov, kot so prehodi, ki omogočajo prehajanje srnjadi ter drugih prostoživečih živali prek nekaterih novih avtocestnih (AC) odsekov v Sloveniji. Izmed triinšdesetih zgrajenih objektov na AC Ljubljana–Novo mesto, AC

limi prostoživečimi živalmi ter gozdom. Presenetljivo je bilo videti, kako na gozd vpliva odločitev, da na tamkajšnjem območju lubadarja ne bodo zatirali in da vsa drevesa, ki jih napade, pustijo kar v gozdu. Taka odločitev je rezultat usmeritev pri upravljanju s parkom, saj ne želijo, da bi se človek na tamkajšnjem območju kakor koli vključeval v naravne procese. Tako imajo tam izjemno velike površine poškodovanih smrekovih sestojev s propadajočimi drevesi ter gostim in hitro rastočim – predvsem smrekovim – mladjem. Da se lubadar ne bi širil od tod

pri divjadi nekoliko drugačen. Medtem ko je tam srnjad zavarovana in je ne lovijo (je pa potrjena plenjenju risa), je jelenjad vrsta, s katero upravljajo. Na območju parka je namreč jelenjad selivska vrsta. Poleti se zadržuje znotraj celotnega območja parka, pozimi pa se spusti na nižje ležeče travniške površine zunaj parka. Ker je stalna prisotnost jelenjadi zunaj parka nezaželena, je v takih loviščih dovoljen dosleden odstrel te vrste. Da bi jelenjad obvarovali pred pretiranim odstrelom oz., da bi pospešili sezone selitve, so doslej pozimi jelenjad znotraj parka zapirali

Dolgo sva si z ženo prizadevala dobiti novega člana v našo hišo. Vse stvari zanj so bile že nekaj časa pripravljene in čakale so na njegov prihod. In lepega julijskega dne se je zgodilo ...

Asfaltna cesta se vije med drevjem in skalami. Vozim po slabo vzdrževani bližnjici. Pokažejo se prve hiše. Listek z naslovom je v moji roki. Ogledujem si hišne številke in iščem pravo hišo. Smreke z vejami skoraj do tal. Pri desnem ovinku zapeljem navzgor. Prispem na previs, do križišča cest. Hiša, ki jo iščem, je na levi strani. Pred njo so visoka drevesa. Človek bi želel imeti dom, kjer so kamni in tla obloženi z žametnim mahom.

Pozdravi me lajež lovskega psa. Lepota hanovrske barvarke! Barvni odtenki njene dlake so na soncu še lepši. Previdno čakam gospodarja. Okoli mene pozorno stopa psička, ovohava mojo prisotnost. Z gospodarjem sva se dogovarjala po telefonu, videla se še nisva. Gledam mladičke, zamišljam jih opazujem. Rjava barva in tem-

zacvilil sem. Takoj so bili pri meni novi gospodarji. Popil sem malo mleka pa tudi nekaj koščkov mletega mesa sem dobil. K meni so postavili čudno stvar, ki je tiktakala. Poslušal sem enakomerno zvoke in počasi sem pozabil na stari dom ...»

Že prejšnja jesen je bogato obrodila kostanj in žir. Narava je poskrbela, da je prašičji zarod postal še številčnejši. Ruša, obrnjena od prašičje večerje, to je bilo pravšnje za spoznavanje Capija z novim okoljem. Odpravila sva se proti krmišču. Komaj sva naredila nekaj korakov, že je moj mali prijatelj začel ovohavati razrita tla: previdno, korak za korakom.

‘Čuden vonj, ne poznam ga, pa vendar lovska strast mojih prednikov v meni mi nekaj sporoča. Toda previdno! Sveže razrita zemlja ... Nemir se me poloti, gotovo me bo novi gospodar varoval, če bo potrebno.’

Založil in pregledal sem krmišče. Julijska vročina je razrito zemljo spreminila v prah. Krmišče obiskuje divja

kel po snegu, levo in desno ter ga pustil malo više pod drevesom ...

‘V daljavi sem videl srne. Te živali že poznam. Predramil me je strel. Srnjad beži, mladič leži v snegu. Gospodar gre k njemu, vleče ga v gozd. Čudno, najin avto je vendar v drugi smeri. Prihaja k meni ...’

»Capi, malo sem ti skril mladiča, poizkusi ga poiskati, potrudi se!«

‘Nadel mi je široko ovratnico, ki jo dobim, ko kaj iščeva; pripel mi je dolg jermen in odšla sva proti gozdu. V zraku sem čutil napetost: zgodilo se bo nekaj novega. Od daleč zagledam v snegu rdeč madež. Vonj mi prinaša nekaj novega, a vendar nekaj že znane-ga. Gospodar mi pokaže sled. Priznati moram, da mi je tovrstno iskanje v veselje in igro. Kmalu sem našel srnico. Pohvale in grižljaj sladkega keksa, to mi ugaja. Počutil sem se pomembnega in ponosno sem nosil za ovratnico zataknjeno zeleno vejico ...’

Minila so leta, Capi je opravil potrebne preizkušnje in že uspešno opravljal

Njegovo življenje

JANI KRIVEC

nejše proge se v sončni luči, pri gibanju menjavajo. Ta bo naš ...

Malega Capija položim na modro prevleko.

Psiček s pogledom nekaj išče, čuti bližino tujega človeka. Njegove rjave oči me pozorno gledajo.

‘Kdo si, zakaj me jemlješ stran od moje družine? Zakaj mi praviš Capi? Z dobrotami se mi skušaš približati. Moram priznati, da mi godi. Vožnja me uspava ...’

‘Kje pa sem? Tuji ljudje se drenjajo okoli mene. Bo to moj novi dom? Dali so me na poseben prostor v stanovanju. Skodelica s svežo vodo in hrano me čaka v kotu. Nikjer moje mame, bratcev in sestic ...’

»Pusti ga, da se odpočije od vožnje in vročine. Nekaj dni bo v stanovanju, da se privadi. Če bo cvilil, bomo prižgali radio ali pa mu k ležišču postavili veliko budilko ...«

»Ponoči sem se zbudil, mame ni bilo,

svinja z mladiči. Moj mali prijatelj previdno ogleduje vso okolico okrog krmišča. Vedno se vrne v bližino svojih nog, v varno zavetje.

Dnevi so minevali, prišla je jesen, za njo zima. Decembrski dan je naju s Capijem zvabil na zasnežena pobočja. Postala sva že prava prijatelja. V teh mesecih sva se veliko naučila. Osnovne vaje poslušnosti so postale užitek, saj je psiček z veseljem izpolnjeval ukaze. Tudi z vonjem krvi sva se seznanila.

Gaz v snegu je postajala vse ožja in na koncu travnika je popolnoma izginila. Zamolkel, oddaljen pasji lajež je tu in tam zmotil tišino. V dolini je v megli ležala Loka. Z daljnogledom sem pregledal rob gozda. Pod kostanji sem opazil več srn z mladiči in enega uplenil. Capija sem odložil pri nahrbtniku in odšel do gozda. Mladiča sem povle-

svoje poslanstvo. Pomoč sva nudila lovcem, ki so potrebovali po krvnem sledu šolanega psa.

Dostikrat sva prišla domov razočarana, saj nisva bila vedno uspešna. Nisva bila vedno dovolj telesno in psihično pripravljena; pa tudi strelci so napravili preveč napak že pri prvem iskanju.

Slavko je pozno zvečer, ob polni luni, streljal divjega prašiča. Na mestu nastrela je bilo nekaj krvi in delčki kosti. Dobro sem si ogledal nastrel in pripravil Capija za iskanje verjetno v nogo zadetega divjega prašiča ...

‘Hladen sneg, dovolj krvi, mala malica zame! Previdno po sledu skozi nizko grmovje. Vsake toliko časa se ustavim in preverjam možnost napada ranjenega prašiča ...’

V snegu, na glavni cesti, je bil dobro viden krvni sled: tu se je ranjeni prašič umaknil v sosednjo lovsko družino. Na zgornjem delu goščave pa ni izhoda, torej se ranjeni prašič zadržuje tam.

ostanejo na stojiščih. Po vseh štirih sem se previdno približeval laježu. Capi je vztrajno lajal na prašiča.

‘Z enim očesom sem spremljal ranjenega prašiča, z drugim pa gledal, kje se bo prikazal gospodar. Rezek pok je prekinil moj lajež, pognal sem se na prašiča in mu zasadil zobe pod vrat. Še se je skušal braniti, vendar mu je moč usihala.’

»Konec je, Capi ga drži,« sem obvestil lovce na stojiščih. Približal sem se psu in izvlekel prašiča do ceste. Rana na prednji nogi je potrdila naša ugibanja. Capi ga je še vedno jezno obdeloval in se skušal maščevati za strah, ki ga je moral prestopiti v goščavi.

‘Na zbornem mestu so me vsi trepljali in občudovali mojo vztrajnost in pogum. Bil sem ponosen, važen in pomemben ...’

Že je prišlo poletje in s Capijem sem tudi poskušal v vodo. Zanimalo me je, kakšen ljubitelj vode je. Odšla sva k reki in počasi preskakovala kamne, ki so gledali iz vode. Capi me je spremljal in občasno skočil v nizko vodo.

‘Reka je bila sveža in vabeča. Z vsemi štirimi sem stal v njej in opazoval gospodarja, kako je skakal s kamna na kamen. Na spolzkem kamnu mu je spodrsnilo in oblečen je padel v vodo. Najraje bi od smeha zalajal. Skočil sem proti njemu in zaplaval po reki, s kremplji sem ga malo popraskal.’

»Bravo, Capi, kar plavaj!« sem spodbujal psa, ki je plaval proti meni in me nerodno praskal s kremplji. Preplavala sva reko in se vrnila na breg. Odložil sem mokra oblačila in skupaj sva še nekajkrat preplavala reko.

‘V tistem vročem dnevu je bilo prav prijetno plavati in prinašati stvari iz vode.’

Poleg plavalca sem v Capiju prebudil tudi prinašalca, saj mi je z vode prinašal razne predmete in tako pokazal novo vrlino.

Poleti in jeseni sva pridno iskala ranjeno divjad. Bila sva dokaj uspešna. Capija sem seznanil z jelenjadjo, mufloni in gamsi. Tudi na jesenskih pogonih sva sodelovala.

Peljala sva se v sosednje lovišče. Menda so obstrelili divjega prašiča. Na zbornem mestu so se lovci nekaj dogovarjali in mi pokazali sled, na katerem je bila poleg krvi tudi dlaka.

‘Brez jermena sva z gospodarjem šla po sledu. Pri podrtem drevesu sem opazil prašiča, kako leži in me gleda. Brez glasu sem se pognal proti njemu,

on pa k meni. Ostra bolečina na stegnu me je spomnila na njegovo premoč.

Kljub bolečini sem ga glasno pognal proti strelcem. Nekaj strelcev sem slišal in moči so me zapuščale. V daljavi sem slišal klice. Znočilo se je, izgubil sem se. Krvaveč iz zadnje noge sem prišepal do asfaltne ceste. Tukaj bom počakal, gotovo bo kdo prišel pome ...’

Capija sem našel šele v trdi temi. Ležal je ob glavni cesti, kri in rana na zadnji nogi sta kazala na večjo poškodbo. Odpeljal sem ga k dežurnemu veterinarju.

‘Ženska v beli halji mi je dala injekcijo. Počasi so oči postajale težke in gibanje prazno. Zaspal sem. Zbudil sem se doma s povezano nogo. Nekako sem bil omotičen in zelo žejen. Spil sem veliko vode in zaspal.’

Rana na zadnji nogi se je kmalu pozdravila, vendar je bila lovska sezona za naju končana. Prašiča, ki je poškodoval Capija, je naslednji dan sledil in našel Capijev prijatelj Brin.

Tisto leto po poškodbi sva se s Capijem udeležila tudi tekme po krvnem sledu. Opravila sva z enim popravkom in bila tretja.

‘Zbralo se nas je kar nekaj različnih psov. Položen je bil umetni sled. Uspešno sem napredoval. Za ovinkom sem v nos dobil nekaj posebnega. Pognal sem se v tisto smer in našel poginulo kokoš. Z veseljem sem jo prinesel h gospodarju. Mrko me je oštel in me ponovno postavil na umetni krvni sled v zemlji. Pozneje sem dojel, kako sem ga polomil. To nepremišljeno dejanje naju je stalo vrhunске uvrstitve. Toda takšno je pasje življenje ...’

To jesen sem Capiju prinesel novega prijatelja, resastega jazbečarja, ki smo ga klicali Flik. V našo hišo je prišel po spletu čudnih okoliščin. Dan za dnem se je obešal na Capijeva viseča ušesa. Dostikrat smo opazili krvave madeže, bili so posledica ostrih zob mladega psa. Capi je vse tegobe prenašal pokroviteljsko, kot bi bil oče mlademu psu.

‘Vsako jutro me je mala zverina poiskala, me vlekla za ušesa, grizla nogo in me nadlegovala ves dan. Igra z njim mi je bila včasih prijetna, dostikrat pa bi ga najraje z ostrimi zobmi stresel, da bi imel za vedno dovolj. Vsaj ponoči sem imel mir, kajti spal je v drugem delu in vse noči klical mamo. Včasih so ga sredi noči dali k meni. Misleč, da sem njegova mama, je zaspal na mojem trebuhu. Nisem se upal premikati, da ne bi zbudil male nadležne zverine. Ko je zrasel, ne v višino ampak v glavi, je

Potrebna bo pomoč še drugih lovcev, da zastavijo prehode. S Capijem pa po sledu, za ranjeno živaljo ...

‘V nosu sem čutil divjega prašiča v goščavi, tudi kri v snegu je kazala v tisto smer. Pogumno sem se pognal po sledu. Pod nizko smreko sem opazil divjega prašiča. Z glavo je bil obrnjen proti meni, vendar me ni opazil, kajti bil je pozoren na lovce, ki so obkrožali gosto podrast. Imel sem odličen veter, tako da me tudi zavohal ni. Obšel sem ga z desne strani, da ga poženem pred strelce. Malo nad smreko, kjer je ležal prašič, sem močno zalajal in hkrati previdno odskočil. Ranjeni prašič se je obrnil in se nekaj metrov pognal proti meni. Verjetno ga je bolečina toliko ovirala, da me ni popadel, oviralo ga je tudi gosto grmovje. Še močneje sem se oglasil in opozarjal lovce na stojiščih.’

»Drži, Capi, drži, aprot!«

‘Gospodar me je spodbujal, postajal sem glasnejši, pogumnejši in še močnejši. Tudi z rahlimi ugrizi sem poizkušal pregnati ranjenega prašiča v beg. Ni se dalo, samo sedel je pod smreko in z ostrimi zobmi sekal proti meni. Rabil bom pomoč. Obrnil sem se in stekel h gospodarju.’

»Kaj je, Capi? Noče ven? Greva skupaj, pomagal ti bom.«

Capi je zopet stekel k ranjenemu divjemu prašiču in se z laježem ponovno oglašal. Lovce sem opozoril, da se bom skušal približati ranjeni divjadi in naj

dostikrat sodeloval z menoj pri iskanju ranjene divjadi. Prav uspešna nisva bila, saj sva vedno tekmovala, kdo bo hitrejši in uspešnejši, tako da je gospodar mene vzel raje za iskanje ranjene divjadi, Flika pa porabil za pregon divjadi. Z leti sem se malo poredil, postal sem močan in spoštovan pes. Tudi k veterinarju sem včasih odšel, da so zašili kakšno poškodbo.'

»Capi, ranjenega muflona greva iskat!«

Odpejla sva se v sosednje lovišče. Lovec je z visoke preže streljal na muflona, samca, strmo navzdol, in ga s strelom verjetno oplazil. Na nastrelu je bilo nekaj dlak in krvi. Teren ni dopuščal iskanja na jermenu, zato sva s Capijem iskala prosto.

'Tokrat sem iskal brez jermena, na rahlo poraslem in skalnem terenu. Krvi ni bilo veliko, vendar je bil vonj muflona v zraku. Po pobočju in strmih skalah sem iskal nekaj novega. Sled se je obrnila levo. Koncentracijo mi je že rahlo načela utrujenost, vendar sem vedel, da sem blizu. Tukaj nekje, za tistim grmovjem, za tisto skalo ...'

Okrog petdeset metrov pod vrhom se je Capi obrnil v levo. Na rahlo poraslih tleh se je poznal sled ranjenega muflona. Kot da ni nič, je divjad prečkala strmo pobočje proti skalovju, čez prvi, drugi, peti greben, proti podrtim borovcem. Na tleh sem opazil, kje si je ranjeni muflon poskušal odpočiti. Tudi midva sva bila potrebna počitka, predvsem jaz, toda Capi me je vodil naprej v predel, kjer živijo samo mufloni. Po njegovem obnašanju sem sklepal, da smo blizu. Za hip sem ga izgubil iz vidnega polja. Za podrtim borovcem je nekaj skočilo. Muflon! Brez glasu se je Capi pognal, zgrabil ranjeno divjad za vrat in jo v trenutku umiril. Mislim sem, da bo potrebna pomoč, vendar se je izmučena divjad predala ...

'Muflona sem držal močno za vrat, čutil sem utripajočo žilo in zadnji poskus, da bi se iztrgal objemu močnih čeljusti. Njegova koža je smrdela po loju in strjeni krvi. Gospodar je imel za vsak primer pripravljeno puško. Hotel sem mu povedati, da ni potrebno, pa nisem upal spustiti muflona, saj bi se lahko skotalil navzdol po suhi travi, čez skalovje. Ko je gospodar zagozdil muflona za skalo, ni skoparil s pohvalami; tudi koščki mesa in nekaj sladkega je bilo vmes. Prišel je tudi strelec. Grdo sem ga pogledal pa tudi zobe sem mu pokazal, ko si je hotel svoj plen ogledati od blizu.'

Na pomoč smo poklicali prijatelje, da so najdenega muflona spravili do avtomobila. K sreči so bili prisotni lovci opremljeni z vrvjo, da so težko žival spustili prek skal na spodnjo pot.

'Utrujen sem ležal v avtu, za zobmi sem imel nekaj smrdljivih dlak. Že moji prijatelji so mi pripovedovali, da muflon smrdi. Lovci so na gostinskem vrtu nazdravljali. Med pogovorom so velikokrat omenjali moje ime, meni je godilo in počasi sem zaspal.'

Capiju so tekla leta. Tudi meni. Poleg iskanja ranjene divjadi je imel Capi še to veselje, da je vsak dan odšel za hišo, na potep k svoji ljubezni, nemški ovčarki. Sedel je pred njeno hišo, jo gledal, se z njo po pasje pogovarjal in se vrnil domov.

V mrzlem čudovitem jesenskem popoldnevu sva se sprehajala med gamsi, od skale do skale, po strmih pobočju. Odlična skrivališča in domovanja za gamsa.

'Skakal sem s kamna na kamen.

Zaustavil sem se dva ali tri skoke pred skalo. Odskočil sem, toda premalo. Padel sem, trd pristanek. Poskušal sem vstati, stopiti na noge, ni šlo. Pekoča bolečina v desni nogi, od bolečine sem skoraj izgubil zavest.'

Ko sem pregledoval gamsja pobočja, je Capi skušal preskočiti dve skali. Zgrešil je in padel dobrih dvajset metrov prek skal. Skušal se je dvigniti, vendar je ostal na mestu. Hitro sem ob strani splezal do njega. Bil je v šoku. Desna prednja noga je bila čudno obrnjena, zlomljena. Kaj pa sedaj? Počasi je pes prihajal k sebi, občutil je, da mu poskušam pomagati. Imobiliziral sem mu poškodovano nogo s pasom in ga v naročju, s težavo, že v mraku prinesel do avtomobila. Zjutraj sem se odpravil k veterinarju.

'Pripeljali smo se v veterinarsko ambulanto, kjer so me že velikokrat oskrbeli. Noga me je zelo bolela, še mala zverina me je doma pustila pri miru. Mož v beli halji mi je dal injekcijo in zaspal sem ...'

Veterinar je ugotovil zlom noge visoko pod lopatico. »Potrebna bo operacija! S tem psom ne boš več iskal, lahko pa mu dam tudi injekcijo in ga pustiš tukaj,« je rekel.

Nisem se strinjal. Capi je bil član naše družine, prijatelj, pomočnik, od katerega se ne ločiš kar tako, z injekcijo, in adijo. Z veterinarjem sva se odločila za močan povez. Pa bomo videli.

'Zbudil sem se doma, s tesno povezano nogo, prave bolečine nisem čutil. Celo postavil sem se na zadnje noge. Mala zverina me je ogledovala z vseh strani. Opozoril sem ga, naj me vsaj

nekaj dni pusti na miru. Razumevajoče se je odmaknil.'

Poškodovanec se je naslednje jutro postavljaj na zdrave noge. Iz pesjaka je odšel na travo pa tudi vodo je pil. Flik ga je ogledoval, predvsem pa je bil zanj zanimiv živo rumen povoj. A približal se mu ni.

Po enem mesecu smo odstranili povoj. Capi se je s težavo opiral na poškodovano nogo, vendar je že odhajal na prijateljske obiske k svoji ljubici.

Zavedal sem se, da bo treba šolati novega psa. Kje, kdaj, kako? Dobili smo ga, mladega lepega hanovrčana. Podoben je bil Capiju, vendar z manj progami po telesu. Capi, že malo gluha, šepajoč, si je v Flikovi družbi ogledoval novega prijatelja.

'Flik, zdi se mi, da sva že resnično stara! Poglej tega mladeniča, poln življenja in energije je. Tako je pač v pasjem življenju: eni odhajajo drugi prihajajo ...'

Rahlo užaljeni Capi se je stisnil k meni. Pomiril sem ga in ga krepko objel, razumel je.

Skupaj sva učila novega psa. Poleg, sedi, prostor, so bila povelja, pri katerih mi je Capi z veseljem pomagal. Tudi lažje krvne sledi s kljukami je Capi pomagal premagovati mlademu psu, ki smo ga klicali Boko.

Tistega popoldneva je Capi zopet odšel na obisk k svoji prijateljici. Soseda me je poklicala, da pes leži pred njivo hišo in močno diha.

Hitro sem se spustil mimo sive bukve po shojeni stezi proti sosedovi hiši. Od daleč sem zagledal, kako Capi leži in se ne zgane. Čas se je ustavil.

Sklonil sem se k njemu. Življenja ni bilo več v njem. Pobožal sem ga po svetleči dlaki, z roko mu šel po temni glavi čez hrbet. Tudi veter je utihnil. Tresel sem se. Dvignil sem ga v naročje. Po žilah mi je tekla žalost. Nosil sem ga. Na sredi poti sem se ustavil. Hrib nad mano je bil obraščen s starimi bukvami. Zdelo se mi je, da segajo nekam daleč v nebo. Postal sem ob robu jase. Zadnje desetletje sva bila velikokrat tukaj, sama.

Mrtvega prijatelja sem spustil na tla. Razmišljal sem o najini skupni poti. Stopil sem čez odlomljene vrhove in podrti debela proti domu. Povedal sem ženi.

Skupaj smo šli do jase. Flik in Boko sta poskušala prijatelja z rahlim cviljenjem postaviti na noge. Tudi onadva sta spoznala, da Capija ni več ...

Dim iz starega dimnika pa se je vil proti večernim višavam, nekam tja, kjer bo Capijevo novo lovišče ...

Po »njih programih« jih boste prepoznali ...

V skladu z objavljenimi smernicami tovrstnih objav, temeljni načeli uredniške politike in tudi v skladu z določili Zakona o volilni in referendumski kampanji (Ur. list RS, št. 41/2007) je uredniški odbor Lovca glede volitev predsednika in organov LZS sklenil, da bo omogočil skrajšano predstavitev vseh programov kandidatov za predsednika LZS. Kot smo javno objavili, naj bi vsi kandidati imeli na voljo avtorsko predstavitev v obsegu do 2.500 znakov, a se je pokazalo, da bi bila takšna predstavitev programov le nekoliko preveč jedrnata/omejena. Zato smo vsakemu dopustili sorazmerno več besedila, preostalo pa smo po svoji presoji objektivno skrajšali. Ker želimo prispevati k objektivnosti in enakovrednosti vseh informacij v povezavi s programskimi videnji kandidatov za prihodnjega predsednika krovne lovske organizacije, smo se skrajni omejitvi naknadno odpovedali, a pri vseh ohranili enak obseg in nismo okrnili sporočilne vrednosti prvotnega besedila. Vsa besedila so skrajšana, a občutno daljša od prvotne skrajne omejitve. Opravljen je bil tudi jezikovni oz. lektorski poseg, saj je naša temeljna dolžnost skrbeti tudi za lep in pravilen jezik vseh objavljenih prispevkov. Vrsten red objavljenih besedil kandidatov je urejen po abecednem redu začetnic priimkov kandidatov.

Uredniški odbor Lovca

France Ekar

S svežino, vedrino, veseljem in lovskim tovarištvom v srcu vam predstavljam svojo skrajšano programsko osnovo za novo mandatno obdobje LZS 2011–2015.

S prijaznostjo, iskrenostjo in utemeljitvami so me gorenjski in drugi lovski tovariši, tudi osebni prijatelji, nagovorili in prepričali, da sem se odločil, da sprejem kandidacijo za mesto predsednika LZS v naslednjem mandatu. In zakaj se tudi ne bi »slišala« in brala moja pobuda z Gorenjskega, skromnega Zgornjega Jezerskega, kjer je lovstvo že od nekdaj tradicija in stanovska pripadnost še nekaj velja! Tu je lovstvo upoštevano, spoštovano in razpoznavno z upoštevanjem največjih lovskih vrednot. V tej visokogorski jezerski lovski družini sem član že skoraj štiri desetletja. Tri mandate sem opravljal tajniška opravila, skoraj štiri pa odgovorne starešinske posle. Na vprašanje iz »ne prav lovskih okolij«, kaj bom/bi konkretno počel, kako si pred-

stavljam funkcijo predsednika LZS, kaj bi tudi predlagal in spremenil, sem se zamislil ...

Takoj moram pojasniti, da v času, ko še veljajo zdajšnja Pravila LZS, lahko navedem le tisto, kar je zapisano v 31. členu Pravil LZS in izrazim mnenje glede preostalega, kar se nanaša na zastopanje, izvrševanje sklepov organov LZS, na zagotavljanje ugleda LZS, na utečene predsedniške obveznosti itn. To bom, če bom izvoljen, zanesljivo opravljal prizadevno, pošteno in zanesljivo. Delo bo prilagojeno dolžnostim in odgovornosti, ki je potrebna v civilnih prostovoljni društvenih organizacijah; tako bo tudi v Lovski zvezi Slovenije. Zavedam se, da je to le prostovoljno oz. neplačano delo in da predsednik LZS nima ne lastnega prostora ne urada in ne morda svojega »stola« v prostorih LZS. Je pravzaprav izvoljeni začasni »gost« v »svoji – naši« hiši.

Moja osebna programska osnova je v ugotovitvi, da je treba predvsem v prvi vrsti **posodobiti Pravila LZS**, kjer se mora bolj izpostaviti društveno-civilno prostovoljno delo, temeljno vrednoto lovskega javnega dobra v korist širšega javnega interesa. In tudi vzeti na znanje, da je LZS zveza članic (LD). Prav njim je po lovskem zakonu tudi prvenstveno namenjena.

Tudi komisijam, navedenim v zdajšnjih Pravilih LZS, bi bilo treba zapisati drugačno zaporedje po pomembnosti. Temeljna, najbolj aktualna komisija mora postati Komisija za upravljanje z divjadjo, ki mora biti kadrovska (strokovno) oplemenitena in tudi pri delovanju specializirano razširjena v podkomisije za obravnavanje posamezne (območne) aktualne problematike, povezane z vrstami prostoživeče divjadi, pa tudi zavarovanih vrst. Podnebne razmere, ki so otoplile ozračje za dve stopinji (to je zelo veliko in lahko usodno za popu-

lacijsko dinamiko marsikaterih vrst), zelo vplivajo na prostoživeče divje živali in rastlinstvo, posledično predvsem na spremembo življenjskega okolja in številčnost. Gre za postopno (ali pa kar hitro) spreminjanje leg tradicionalnih stanišč, območij zadrževanja divjadi, za prepletanje in medsebojno izpodrivljanje ... Kdo ve, kaj vse je še zraven!? Trdim, da tega lovška stroka ne bi smela spregledati ali samo deklarativno omenjati ... Zato uveljavljam predlog za uveljavitev nove komisije – Komisija LZS za varstvo narave, ki bi morala dobiti svoje mesto v naši dejavnosti in obenem pomemben vpliv in vlogo nosilca naših glavnih lovskih prizadevanj. Saj se vendar že v naslovu Pravil LZS sami deklariramo kot lovška naravovarstvena nevladna organizacija. Poleg »svežih« strokovnih kadrov potrebuje posebno ureditev tudi Komisija LZS za izobraževanje z novimi razširjenimi lovskimi programi usposabljanja in z uvedbo lovskega praktičnega programa za poklicne lovce. Druga pomembna komisija (lahko tudi podkomisija) naj bi delovala za predstavljane lovstva najmlajšim, v šolah in drugih VV ustanovah, kjer potekajo aktivnosti mladih populacij (na tem področju je bilo v zadnjem času storjenega že nekaj pohvalnega dela). Tudi LZS bi morala postati članica Alpske konvencije (AK) in CIPRE.

Že nič kolikokrat je bila omenjena (ampak le omenjena!) potreba po ustanovitvi zavoda za lovstvo, znanstveno-raziskovalne, neodvisne strokovne lovske institucije, kar je že resnično zadnji čas, da bi uresničili. Žal tudi že celo večnost čakamo na t. i. »pravilnik« o ocenjevanju škod od divjadi. NO LZS bi moral delovati aktivneje, povsem neodvisno, strokovno učinkovito in zagotavljati največjo

mogočo mero preglednosti in informirati o stanju gospodarne porabe zbranih članskih sredstev ter ugotavljati poslovnost dela in upravičenih stroškov služb in komisij LZS. Kajti t. i. »poslovnih tajn« za članstvo LZS ne bi smeli več dopuščati. Mednarodno strokovno sodelovanje bi moralo biti prvenstveno uvedeno pri našem delu s sosedi in zagotavljati usklajevalen vpliv na območjih, kjer upravljamo z »dvodomno« divjadjo in lovimo živali iz iste populacije. Zato pa bi morali preurediti in uskladiti naš sistem načrtovanja s sosedi in obratno.

Veliko aktivnosti, prizadevanj in naporov bi morali vložiti za ohranitev koncesijskih pogodb, kajti nove davčne obremenitve za kmetijsko-gozdne površine in nastajanje novih osnov za spremembo meril za izračun katastrskega dohodka bodo vplivali tudi na večjo finančno obremenitev lastnikov zemljišč, ki bodo posledično iskali tudi nove vire prihodkov. Pri tem se bomo zelo težko izognili tozadevni primerljivosti v EU. Pojavlja se tudi vprašanje lovske »množičnosti«, kajti ZDLov-1 žr priporoča, koliko lovcev (število) je sprejemljivo za določeno površino. Je pa res pri množičnosti vedno vprašljivo tudi zagotavljanje kakovosti dela, spoštovanje discipline in reda. V zdajšnjem času ekonomsko-gospodarskih kriznih situacij in »tajkunizacije« tudi za lovstvo nastaja množica nevarnosti in možnosti nenamenske rabe in porabe državne lastnine (prostoživeče divjadi), ki vse bolj postaja tržno dohodkovna dobrina. Menim, da smo upravičeni opozoriti na državna uradništva, institucije, ki podvajajo ali celo potrojejo izdelujejo, obdelujejo in pripravljajo podatke za statistike, lovskoupravljalvske načrte: MKGP, ZGS, OZUL. Občutljivo, romantično in tradicionalno stanovsko lovstvo vse bolj postaja preteklost, ki se razvija v zgolj izvajalno-opravljalno lovsko (beri le za izvajanje načrtovanega odstrela) vlogo. Letošnje volilno obdobje LZS je tudi hote ali nehoite priložnost za doživljanje in opazovanje resničnega stanja v krovnih slovenski lovski organizaciji in med članstvom, ko se nemalokrat opazi, da so napisane stvari bolj zaradi lepšega kot pa zaradi obveznosti. Tudi lovska etika, lovski kodeksi, medsebojni lovski odnosi niso več tako lovsko pravično spoštovani in razpoznavni, kot so bili nekdaj. Zato dajem na tem mestu

pobudo, da bi morali te vrednote s skupnimi močmi spet osvežiti in jih pozlatiti v »novi« obliki in zasnovi s pomočjo preurejenega slovenskega lovskega muzeja in z drugimi akcijami. Osebo menim, da je obdobje kandidatur za predsednika LZS za lovstvo zelo koristno in poučno. To je tudi čas, ko se v nas lahko sprostijo vse strasti in celo vplivi takšne in drugačne moči vplivov na okolico in članstvo. Nekako tako kot pravkar v jelenjem roku, ko se za marsikaterga jelena pokaže priložnost ... Tudi med nami je čas, da »korajžni« pokončni lovski kandidati sporočijo na svoj način in napišejo (najtežje je na kratko), kaj vse bi bilo po njihovih izkušnjah, mnenju in tudi osebnih interesih najboljše za svetlejšo prihodnost slovenskega lovstva in partnerstva pri trajnostni rabi divjadi, polja, gozda in gora.

Mag. France Ekar

S. F. Krobe

Sem lovec Srečko F. Krobe z opravljenim lovskim in čuvajskim izpitom, član Lovske družine Vinski Vrhovi kot upravljavke lovišča in Lovskega društva LD Kog. Sem tudi častni član Kluba prijateljev lova - Celovec. Za mesto predsednika LZS kandidiram drugič zapored. Če sem prav pogledal po fotografijah na stenah LZS, ugotavljam, da je zadnji izmed predsednikov, ki je tudi končal štiriletni mandat, le-tega končal leta 1993. Od takrat so sledili predsedniki, ki niso končali polnega mandata; takih je bilo kar šest. Jaz sem bil sedmi in sem LZS s svojo ekipo pripeljal skozi polni mandat štirih let. Zdaj kandidiram za drugi mandat, kar mi omogočajo tudi pravila LZS. Ne glede na to, da nisem uspel uresničiti vseh ciljev, sem vesel, da lahko trdim, da se v mandatu, ki se končuje, nismo ukvarjali samo s predsed-

nikom in pravili LZS, ampak tudi z lovstvom.

Verjamem in vem, da je treba storiti še veliko in tudi sam vidim načine in poti, kako bi to storil v drugem mandatu. Lahko bi mi kdo očital, da nisem izpolnil vsega, kar sem zapisal v programu za ta mandat. Res je, da niso končane vse naloge, vendar pa nobena aktivnost ni ostala nedotaknjena, po vsaki načrtovani aktivnosti smo opravljali določeno delo in jo skušali rešiti po najboljših močeh. Zavedati pa se je treba, da ni vse odvisno zgolj od enega posameznika ali skupine lovcev. Naši rezultati so odvisni tudi od drugih, torej tudi vladnih in nevladnih organizacij in resorjev.

Moj program dela za naslednji mandat se nekoliko razlikuje od tistega, ki sem ga predstavil za obdobje 2008–2012. Kakšen položaj ima dandanes slovenska lovska organizacija, mi je dobro znano in jasno, zato pri delu ne potrebujem začetne faze, ki se imenuje »posnetek stanja«, ampak lahko preprosto nadaljujem z načrtovanimi aktivnostmi, seveda, če boste sprejeli moj program dela.

V minulem obdobju ste lahko ugotovili, da me ne zanimajo dejanja predhodnikov – v mislih imam tista dejanja in posameznike, ki so bili škodljivi za našo organizacijo. V ospredje svojih aktivnosti sem vedno postavljaj zgolj dobre in pozitivne vrednote, s čimer nameravam nadaljevati tudi v prihodnje.

Za razliko od drugih cenjenih predsedniških kandidatov ali mojih tekmecev imam prednost v tem, da je vse, kar se je v zadnjih štirih letih zgodilo na LZS in v povezavi z njo, meni in moji ekipi najbolj znano. Pri zadevah sem sodeloval ali bil celo njihov pobudnik in nosilec. **Dandanes je stanje LZS** zelo dobro, kar lahko podkrepim z naslednjimi dejstvi: (1) LZS je prepoznavna in spoštovana doma in v tujini; (2) vladne organizacije, vključno z ministrstvi, upoštevajo LZS, jo vedno bolj vključujejo v svoje aktivnosti in iščejo rešitve v sodelovanju z nami; (3) LZS povezuje posamezne nevladne organizacije za uresničitev skupnih ciljev pri varstvu okolja in ohranjanju narave; (4) LZS uspešno deluje kot servis članic.

Glavni poudarki mojega vodenja LZS v naslednjem mandatu pa so: (1) aktivnejše sodelovanje pri nastajanju nove zakonodaje s področja varstva divjadi, narave in okolja; sodelova-

nje z drugimi nevladnimi organizacijami na področju varstva narave in okolja; (2) promocija lovske kulture in naše tradicije (humanitarni koncerti, razstave lovskih ustvarjalcev - umetnikov); (3) sprememba – dopolnitev zakonodaje na področju cestnega prometa (obveznosti, dolžnosti voznika do divjadi na cesti ...); (4) aktivnosti za preprečevanje in zmanjšanje škode od divjadi in na njej; (5) vzpostavitev lovskih šolskih poti kot aktivnost za ozaveščanje ljudi pri gibanju v naravi; (6) vzpostavitev ravnovesja med plačilom koncesijske dajatve za uporabo lovišča in »lovskih storitev« za državo, institucije ...; (7) organizacija pregledne razstave slovenskih lovskih trofej na sejmju v Gornji Radgoni; (8) nadaljevanje programskih aktivnosti, ki so bile sprejete kot vizija dela LZS do leta 2012.

Hvala vsem, ki ste doslej pomagali izvajati programske usmeritve in upoštevali elemente iz vizije dela LZS do leta 2012. Hvala za dosedanje zaupanje in hvala vsem, ki me boste podprli.

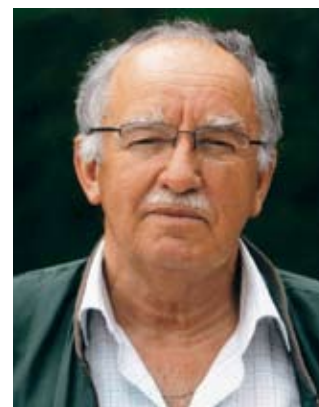
Novim organom želim uspešno delo in vodenje slovenskega lovstva.

»V življenju uspemo, ko po prestatem izživu o sebi vemo več, kot smo vedeli, preden smo izživ sprejeli. Pri tem ni pomembno ali smo v očeh drugih zmagovalci ali poraženci ...«

(G. Finley)

Hvala in lovski zdravo!

Mag. Srečko Felix Krobe

Blaž Krže

1. Pravni in družbeni položaj lovstva in lovske organizacije.

Ob dejstvu, da se je LZS zaradi subjektivnih razlogov skoraj prenehala ukvarjati s temeljnimi vprašanji varstva in gojitve divjadi, menim, da bi morala to ponovno postati njena prvenstvena naloga in interes. LZS mora ne le zbirati, pač pa tudi

objavljati in komentirati podatke o divjadi in javnost opozarjati na ključne probleme vse težjih življenjskih in ohranitvenih razmer in v tem pomenu postati tudi uradni sogovornik z državo in njenimi institucijami. Pri tem mora vztrajati pri usklajevanju slovenske lovske zakonodaje z evropskimi naravovarstvenimi načeli, predpisi in merili, še zlasti na področju varstva nekaterih vrst ptic. Kot nesprejemljive ocenjujem visoke finančne kazni zaradi neizpolnjevanja nerealnih in upravljavcem lovišč vsiljenih lovskogospodarskih načrtov. Odpravljanje takih in podobnih, nedvomno strokovnih, moralnih in pravnih nesmislov sodi v prvo vrsto prihodnjih nalog in aktivnosti LZS. LZS se mora v prihodnjem delovanju zavzemati za postopno zmanjševanje vloge države (deetatizacijo) v lovstvu, kar že uspešno poteka v večini evropskih držav. Skratka, to pomeni, da tudi na tem področju država pomemben del načrtovalskih in izvedbenih funkcij z zaupanjem in zavestno prenaša na civilno družbo, zase pa ohranja predvsem celovito dolgoročno ter prostorsko in razvojno globalno načrtovanje in nadzor. Gre tudi za finančno razbremenitev državnega proračuna. Temu morajo slediti prizadevanja LZS, saj tudi na podlagi polpreteklih izkušenj ni nikakršnih razlogov, da upravljavci lovišč ne bi bili tudi objekt (in ne le subjekt) v načrtovalskih procesih, čemur smo priča zdaj. LZS mora z ustreznimi argumenti v dialogu z za lovstvo pristojnimi institucijami države zagotoviti, da bodo v prihodnje upravljavci lovišč enakopraven sogovornik v načrtovalskih procesih in pri odločitvah. Le pri taki sistemski spremembi država lahko upravičeno zahteva tudi njihovo polno odgovornost. Pri načrtovanju morajo biti upoštevani predvidljivi in nepredvidljivi (vsako leto spremenljivi) naravni vplivi na številčnost divjadi posameznih vrst (tudi zavarovanih). To pomeni, da se dokončna načrtovalska opravila lahko začnejo šele po koncu zime z možnostjo ugotovitve njenih posledic. Zdajšnja delitev divjadi na lovne vrste (divjad) in trajno zavarovane z delitvijo pristojnosti med dve ministristvoma je brez dejansko utemeljene strokovne in naravovarstvene potrebe in razlogov nepotrebna. LZS se bo vsekakor zavzemala za razumno ohranitveno strategijo in dolgoročno usklajenost med plenil-

skimi in drugimi vrstami divjih živali. Podpirala bo tudi ukrepe za doseganje zakonsko opredeljene vsebine delovanja lovišč s posebnim namenom (LPN).

2. Organiziranost lovstva.

Kot izjemno pomembno ocenjujem ponovno vzpostavitev »piramidne« organiziranosti lovstva po načelu LD – ZLD – LZS. To načelo je preverjeno dobro delovalo zadnjih petdeset let. Seveda je tovrstna rehabilitacija organizacije mogoča le z aktivnostmi LZS, v katerih naj bi v notranjem dialogu prevladala moč argumentov in ne argument moči. Organiziranost po hierarhičnem demokratičnem načelu ima tudi vsebino lojalnosti in solidarnosti, ki je bila vedno med pomembnimi pozitivnimi lastnostmi slovenske lovske organizacije.

3. Izobraževanje. Izobraževanje v vseh pojavnih oblikah je in ostaja ena od najpomembnejših prioritet. Temu je treba slediti tudi z glasilom Lovec in založniškimi programi. Menim, da morajo biti vsi izobraževalni programi osnovnega in vseživljenjskega izobraževanja zasnovani in potekati ob upoštevanju povprečne stopnje izobraženosti članov in s tem povezane sposobnosti dojemanja in razumevanja gradiv v vlogi uporabnosti pri namenih varstva in upravljanja divjadi. Osnovno izobraževanje, to sta pripravništvo in lovski izpit, morata ohraniti status internega, vendar od države priznanega izobraževanja. Zdajšnji nadzor države pri tem je andragoško in ekonomsko neracionalen, pogojno pa sprejemljiv na višjih stopnjah usposabljanja.

4. Stiki z javnostjo. To področje ocenjujem kot pomembno in vse pomembnejše. Zdajšnja gojitev in varstvo divjadi in njenih habitatov ter s tem povezani problemi sta splošni javnosti premalo znana. Pogosta sprejemljivost lovstva v javnosti je negativna, zlasti med prebivalci velikih mestnih območij. LZS mora sistematično in prek raznovrstnih medijev promovirati sodobno lovstvo, ki tudi na podlagi uglasene svetovne doktrine zagotavlja trajnost in obnovljivost, v našem primeru divjadi in njenega življenjskega okolja. Naši moralni in strateški zavezniki so tisti del splošne javnosti, ki že pozna in ki bo za našimi programi še spoznal, cenil in podpiral naše delo. LZS mora ustrezno preurejen Slovenski lovski muzej v Bistri ponovno uveljaviti kot osrednjo informacijsko

točko o divjadi, njenem okolju in tudi o našem delu. Velja tudi upoštevati izjemnost in siceršno obiskavnost te lokacije. Lovski oddelek bi morali vzdrževati in obnavljati v zdajšnji, za javnost privlačni klasični zasnovi, ki je za večino obiskovalcev, teh pa je okrog 50.000, najneposrednejša. Nasploh je treba zagotoviti sistematično posredovanje informacij za potrebe tiskanih in elektronskih medijev. Kot veliko priložnost za predstavitev in vizijo naše organizacije ocenjujem možnost za Slovensko lovsko razstavo leta 2013 ali 2014; morda tudi v sodelovanju z gozdarstvom oz. ZGS. S tem se v ničemer ne zmanjšuje pomen sodelovanja na Sejmu v Radgoni pa tudi ob območnih pregledih odstrela in jubilejnih razstavah.

5. Raziskovalna dejavnost.

Ker se v evropskem prostoru vedno bolj »globalizira« tudi raziskovalna dejavnost o divjadi in s tem povezanimi znotrajvrstnimi in medvrstnimi odnosi (problemi) in habitatnimi raziskovalnimi projekti, je treba v okviru LZS, tudi s pomočjo njenega članstva v CIC in FACE, zagotoviti neprestan dotok in pretok raziskovalnih ugotovitev v Slovenijo. Ob tem je prvenstveni interes LZS v prenosu tega znanja v prakso in delo upravljavcev lovišč (LD).

6. Mednarodno sodelovanje.

Članstvo v CIC – kot svetovni globalni lovski organizaciji – in v FACE, ki je združenje lovske zvez, članic Sveta Evrope, ni le formalno. LZS je svojo dejavno vlogo dokazala že z aktivnim vodenjem in podporo Koordinaciji CIC za srednjo in jugovzhodno Evropo, v kateri je večina držav še v lovsko-tranzicijskem obdobju in zato je mednarodna lovsko-politična in strokovna podpora izjemno pomembna. V nadaljevanju tega poslanstva in dela bodo potrebne le nekatere formalne statusne dopolnitve. Prek FACE, ki je uradni sogovornik Sveta Evrope, Evropskega parlamenta in Evropske komisije LZS aktivno sodeluje pri delovanju v različnih oblikah dela, kar izboljšuje tudi slovenske možnosti pridobivanja evropskih sredstev za odpravo pomanjkljivosti in zamud pri gradnji t. i. »zelene infrastrukture«. Med vsemi članicami EU ima Slovenija relativno največji delež površin (36 %) razglašeni za območje Natura 2000. V teh območjih sta varstvo in gojitev divjadi brez posebnih omejitev. Za naslednje desetlet-

je EU napoveduje, da bodo morale države članice zagotavljati aktivnejše varovanje teh območij, kjer bo morala tudi LZS prevzeti in opravljati aktivnosti motiviranja pa tudi strokovnega svetovanja in usklajevanja. Odpravljene so nekatere formalnosti za izboljšanje sodelovanja z obema zamejskima slovenskima lovskima organizacijama, ki sta članici LZS. Končni cilj so še boljše in neposrednejše možnosti sodelovanja njihovih članov v Sloveniji. Tako bi se približali cilju, po katerem celotno slovensko etnično ozemlje zastopa enotna lovsko organizacija.

7. Druga vprašanja. Strokovne službe LZS so pomembne in ključne za uspešnost uresničevanja namenov in nalog LZS. V tem pomenu so in morajo biti usposobljene za sodelovanje s članicami LZS. Zagotavljati morajo neoporečno in delovno sporazumevanje z domačo in mednarodno javnostjo, strokovno in pravočasno delovanje vseh oblik dela v okviru LZS in v sodelovanju s članicami LZS. Zagotavljati morajo pravočasnost in sprotno objavljanje ključnih podatkov in informacij, pomembnih za uresničevanje sklepov organov in delovnih teles LZS in za sodelovanje z vladnimi in nevladnimi institucijami. Potrebna je neodvisna strokovna analiza stanja, razmer in možnosti racionalnejšega dela služb in organov LZS. Na tej podlagi in ob ponovnem avtonomnem financiranju ZLD bi se članski prispevek za LZS predvidoma lahko znižal za 15 do 20 %. Sicer pa mora LZS ponovno začeti delovati kot neprofitna organizacija ob tem, da so njen temeljni prihodek prispevki članic.

Blaž Kržec

Bogdan Mahne

Spoštovani lovci, predstavljam program dela LZS za obdobje 2012–2016, ki temelji na skup-

nih spoznanjih mnogih slovenskih lovcev o tem, kako naj bi delovala LZS v prihodnje, hkrati pa je to nadaljevanje našega skupnega začetega dela, ko smo v letih 2006 do 2008, na podlagi novo sprejetega Zakona o divjadi in lovstvu postavljali temelje za nadaljnje delo LZS.

Naloga LZS je, da svojim članicam nudi vso potrebno strokovno pomoč za njihovo delovanje glede organiziranosti pa tudi pomoči pri izvedbi strokovnih nalog v povezavi s trajnostnim upravljanjem s populacijami divjadi. Sodelovanje med članicami in LZS poteka na temelju sodelovanja Strokovne službe LZS ter njenimi odgovornimi delavci in v najtesnejšem stiku s strokovnimi tajniki območnih lovskih zvez oziroma s starešinami lovskih družin (upravljavk lovišč). Glede tega menim, da je treba obstoječi Pravilnik o financiranju določenih skupnih nalog članic LZS dopolniti čim prej, najpozneje **do septembra 2012**, nato pa **do 31. 12. 2012 določiti merila za zaposlitev strokovnih tajnikov območnih lovskih zvez pod določenimi pogoji in za obdobje mandata vsakokratnega predsednika LZS kot dodatne delavce Strokovne službe LZS.**

Delo Strokovne službe LZS je treba reorganizirati tako, da bodo posamezni strokovni delavci vezani in odgovorni za izvedbo posameznih nalog v okviru določenih projektov, ki morajo biti natančno opredeljeni v načrtu del in opravil za posamezno leto, ki ga obravnava in sprejme Upravni odbor LZS. Iz mnenj starešin lovskih družin izhaja tudi prepričanje, da je **obstoječa Pravila LZS treba dopolniti**. Predlagam, da se zato pripravi predlog sprememb Pravil LZS **do 31. 3. 2013**, ki jih bo Občni zbor LZS obravnaval konec leta 2013, reorganizacijo Strokovne službe LZS pa je treba opraviti najpozneje **v decembru 2012**.

Lovci v okviru svojih organizacij in z vključevanjem naših predstavnikov v okviru območnih združenj upravljavcev lovišč (OZUL) lahko že na podlagi sedaj veljavne zakonodaje uveljavljamo načela trajnostnega upravljanja z divjadjo. **Menim pa, da bi bila primernejša strokovna oblika organizacije in izvedbe načrtovanja v novo ustanovljenem zavodu za lovstvo** kot javnem zavodu, kajti izognili bi se podrejenosti lovstva kateri koli drugi javni službi. To je treba storiti **do konca**

decembra 2013. Z ustrezno interdisciplinarno sestavo bi lahko zadovoljili interese lovcev pa tudi drugih civilnih združenj, ki jim je predvsem varstvo narave zmerila trajnostna raba naravnih virov in skrb za ohranjanje ustreznega življenjskega okolja ljudi osrednja dejavnost in skrb.

Ena od nalog LZS v prihajajočem mandatu je tudi obveznost vzpostavitve ustreznega sistema strokovnega usposabljanja lovcev na vseh ravneh ter **izvedba postopka reševanja odškodninskih zahtevkov** do konca leta 2013, s katerimi se v zadnjem času sooča vedno več lovskih družin.

V prihodnjem mandatu mora LZS nameniti večjo pozornost strokovnemu razvoju **lovske kinologije** (v sodelovanju z VK KZS) in **lovskega strelstva**. Polno veljavo in pomen morata imeti **založniška in publicistična dejavnost**, s poudarkom na sprotnem vsebinskem in oblikovnem nadgrajevanju revije Lovca in knjig obeh knjižnih zbirk LZS, zlasti še Zlatorogove knjižnice. Izkoristiti je treba potencial Lovca kot javnega medija in uradnega glasila LZS.

Pomembna naloga LZS je pravilna izvedba **sistema izobraževanja**, kar nam delno kot javno pooblastilo zagotavlja tudi Zakon o divjadi in lovstvu. Lovci moramo svoje znanje stalno dopolnjevati, saj smo lahko le tako kos izzivom in kritikam okolja in javnosti do položaja, ki ga imamo lovci v družbi. **Do konca leta 2012** si mora LZS pridobiti licenco za izvajanje usposabljanja za praktično ravnanje z orožjem s pogoji in na način, ki ga določa zakon.

Pregledati, preveriti in vzpostaviti je treba **neodvisen informacijski sistem** na podlagi recenentskega poročila neodvisnega revizorja informacijskih sistemov ter ponovno natančno določiti vsebino informacijskega sistema glede na delovne zahteve članic LZS in veljavne predpise.

LZS bo tudi v prihodnje podpirala dejavnost njenih članic na področju **lovške kulture** kot ene izmed pomembne prepoznavne dejavnosti lovcev, s posebnim poudarkom na kakovosti in množičnosti, pa tudi glede na zahtevnost posameznih zvrsti kulturnega ustvarjanja. V prihodnjem mandatu mora LZS nadaljevati z **aktivnostmi glede pridobitve ustreznih prostorov** za lovski muzej, pa tudi glede drugih prostorov za delovanje LZS, **začete že leta 2007**. Lovskemu

muzeju je treba povrniti vlogo in pomen, tako za javno promocijo slovenskega lovstva, kot tudi za izobraževanje, usposabljanje in mednarodno pozicioniranje lovske organizacije. In to na naj-sodobnejših načelih in modelih muzeologije.

LZS bo še nadalje tvorno sodelovala v združenjih, kot sta FACE in CIC. Ponovno je treba določiti možnosti in vlogo LZS v okviru delovanja po Sporazumu o ustanovitvi DS lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora. LZS mora s posebno pozornostjo podpirati **delovanje članic iz zamejstva, na Koroškem (Avstriji) pa tudi v Furlaniji-Juljski krajini (Italija)** in nadaljevati s pristnimi odnosi in sodelovanjem z obmejnimi lovskimi zvezami Hrvaške in Madžarske ter njihovimi krovnimi organizacijami pa tudi z drugimi krovnimi lovskimi organizacijami na območju Balkana.

Za **prepoznavnost LZS** in delovanja nas lovcev – kot prostovoljne civilne organizacije na področju ohranjanja narave in po načelih trajnega upravljanja s populacijami divjadi – je treba v skladu s komunikacijskimi spoznanji oblikovati takšne oblike sporazumevanja, ki bodo doseg-

le ustrezen odmev tudi v širši javnosti in kakršen nam tudi pripada.

Višina članskega prispevka članic temelji na sprejetem letnem načrtu (programu) dela Lovske zveze Slovenije za posamezno obdobje. Vpogled v finančno poslovanje LZS lahko poda vse potrebne informacije o finančnem stanju LZS. **Zato predlagam**, da se sedanja članarina s 55,00 evrov zniža ter da se članarina z višine 40,00 evrov poveča za preudarno potreben znesek za financiranje delovanja tudi strokovnih tajnikov območnih lovskih zvez in za namene oblikovanje **Sklada za plačilo zavarovalne premije za kritje rizikov najpogostejših škodnih dogodkov**. V prihodnjem mandatu sta pomembna izziv in potreba Strokovne službe LZS usposobljenost za pravilno in pravočasno pripravo projektne dokumentacije za **sodelovanje v projektih**, na temelju katerih bi lahko v obdobju od 2013 naprej pridobili sredstva za svoje delovanje. Cilj je iz projektih sredstev pridobiti vsaj polovico sredstev za delovanje Strokovne službe LZS.

Lovski zdravo!

Bogdan Mahne

13. Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja

Klemen Šušteršič, evropski prvak, ekipa LZS, druga

Ne samo narava, ki letos preseneča in opozarja na vseh koncih, v tem letu je za pravo presenečenje poskrbela tudi Lovska zveza Slovenije s svojo komisijo za kulturo. Že aprila z uspešno predstavitvijo na sejmu Lov v Gornji Radgoni. Potem z organizacijo 4. Državnega prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja na Goričkem. Nato junija z 38. Srečanjem LPZ in rogistov z mednarodno udeležbo v Trstu. Prepoznavno in všečno se je predstavila na mednarodni lovski razstavi na Slovaškem in tudi na kmetijsko-živilskem sejmu Agra v Gornji Radgoni. Zagotovo pa tudi z odlično organizacijo 13. Evropskega prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja na Dolenjskem. Skratka, tako bogatega in pestrega slovenskega lovskega kulturnega leta doslej še ni bilo! Ker Lovca že stoletje s svojim poročanjem skrbi, da najpomembnejši dogodki, ki so zaznamovali

neko obdobje, niso pozabljeni in se prenašajo iz roda v rod, je še kako prav, da tudi prvenstvo evropskih rukačev na naših tleh opišemo, kot je treba, in ga varno spravimo v trezor Lovčevega arhiva.

Prvenstvo pod krošnjami večstoletnih hrastov

Od 2. do 3. septembra 2011 je bilo v Kostanjevici na Krki letošnje **13. evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja**. Potekalo je v objemu 1237 let starega, še vedno trdnega obzidja kostanjeviškega samostana, med domačini, ki so tako kot vsa Slovenija ponosni na svoje 753 let staro mesto, samostan, pa tudi na lesene kipe »forme vive«. Idilično prizorišče obdajajo mogočni hrastovi gozdovi in skrbno obdelani vinorodni griči, ki so bili še lepši tudi zaradi lepega poznopoletnega vremena. Tekmovanja, ki je potekalo pod pokroviteljstvom in v organiza-

ciji Lovske zveze Slovenije, se je udeležilo devet rukaških ekip iz Češke, Slovaške, Madžarske, Poljske, Avstrije, Nemčije, Litve, Srbije in Slovenije.

Priprave na 13. prvenstvo evropskih rukačev so se začele že lani, takoj po 12. EP na Poljskem, ko je naša tekmovalna rukaška ekipa po privolitvi vodstva LZS

nizator poskrbel tudi za ogled samostana Pleterje in starega mestnega jedra Ljubljane in ljubljanskega gradu. Program jih je pripeljal tudi na kostanjeviško vinsko pot in v idilične zidanice in vinske kleti znanega kostanjeviškega vinogradnika, gostilničarja in lovca **Ota Willija Sevska - Žolnirja**. Druženje v

Prizadevna in odločna piarovka LZS Tina Drole med lovskimi pevci iz revirjev

z veseljem napovedala, da bo LZ Slovenije organizatorica naslednjega prvenstva v letu 2011. UO LZS je pravočasno imenoval direktorja LZS **Srečka Žerjava** za predsednika organizacijskega odbora, v katerem so nato sodelovali še: **Tina Drole**, mag. **Štefan Vesel**, **Franc Rotar**, **Edo Krašna**, **Martin Frančeskin** in **Aleš Kegljevič**. Odbor je moral poiskati primernejšo lokacijo za tekmovanje in nastavev tekmovalcev, sodnikov in drugih udeležencev. Idilična Dolenjska s Kostanjevico na Krki in Otočcem so bili dovolj vabljivi kraji s svojo lepoto in drugimi ugodnostmi, da je bilo prvenstvo prav tam. Da je bila Dolenjska za ta dogodek prava izbira, so kmalu spoznali tudi člani organizacijskega odbora. Zagotovo pa se je tam še najbolje, če že ne kar odlično počutilo vseh šestindvajset tekmovalcev. Vsaj tako nam je sproti izjavljalo in tudi pozneje pisno sporočalo devet vodij ekip, osem mednarodnih sodnikov, kar nekaj novinarjev lovskih časopisov in drugih spremljevalcev. Podobno so ocenjevali tudi člani organizacijskega odbora ter mnogi lovci in ljubitelji lovske kulture in jelejnega rukanja, ki so spremljali dogodek.

Lepote Dolenjske in Ljubljane navdušile udeležence

Poleg prijetnega bivanja v Krkinem hotelu Otočec je orga-

Druženja v Otovi zidnici so se udeležili tudi (od leve) predsednik LZS mag. F. S. Kropce, starešina LD Kostanjevica Aleš Kegljevič, podžupan Občine Kostanjevica Ladko Petretič, predsednik organizacijskega odbora Srečko Žerjav in vodja sodnikov Ernest Kerčmar.

Otovi zidnici bo vsem ostalo v lepem spominu, pa tudi zaradi vsečnega vodenja večernega dogajanja in izbranih besed predsednika organizacijskega odbora **Srečka Žerjava**, **Aleša Kegljeviča**, starešine tamkajšnje LD Kostanjevica/Krki **Ladka Petretiča**, podžupana Občine Kostanjevica na Krki, **Franca Rotarja**, predsednika komisije za kulturo, in spodbudnih besed mag. **Srečka Felixa Kropeta**, predsednika LZS. Lepo so zapeli tudi LPZ ZLD Trbovlje - Zagorje in zatrobili Rogisti ZLD Novo mesto in nas presenetili tudi rogisti - rukači s Poljske. V lepem spominu bo udeležencem tistega večera ostalo tudi druženje z vinsko kraljico Slovenije,

Prešerno razpoloženo lovsko družino v Žolnirjevi zidnici je prišla pozdravit tudi slovenska vinska kraljica, Belokranjka Simona Žugelj.

22-letno Belokranjko **Simono Žugelj** iz Čuril pri Metliki, ki jih je seznanila s slovenskimi vinorodnimi okolišji in vini. Nekateri so sploh prvič v življenju slišali za naš cviček in ga tudi z veseljem poskušali. Če naslednji dan, v soboto, ne bi bilo tekmovanja, lahko samo ugibamo, kdaj bi pre-

šerno razpoložena lovsko družina zapustila Otovo zidnico.

Da smo slovenski lovci že od nekdaj dobri gostitelji, da so nam vedno dragi tudi lovci iz drugih evropskih držav, predvsem pa, da smo večji tudi organizacije zahtevnejših prireditev, je znano. Tega se je ves čas zavedal tudi organizacijski odbor, predvsem **Žerjav**, **Drolčeva** in **Vesel**, ki so morali pred tem opraviti veliko dela. Morda je bilo tudi zato prvenstvo tako odlično organizirano, čeprav – roko na srce – smo imeli tudi nekaj manjših organizacijskih težav. Bili smo deležni pohval tujih rukačev, vodstev in novinarjev, žal pa tudi kritike nekaterih domačih rukačev. Od naših tako ali tako nihče niti ni pričakoval pohval! A osem pohval proti eni nezadovoljni ekipi je bilo za nas verodostojno potrdilo stanja. To bomo upoštevali tudi v prihodnje pri tovrstnih dogodkih.

Prireditveni oder pod krošnjami mogočnih hrastov so po-magali postaviti in ga tudi scen-sko lepo urediti člani LD Kostanjevica na Krki. Ko so obis-kovalci kar dodobra napolnili prireditveni prostor, se je začel slavnostni uvodni del prvenstva, ki so ga odločno napovedali dolenjski rogisti. Na čelu predstavitvene povorke je plapolal prapor LZS, za njim pa so vodje rukaških skupin pred svojo ekipo nosili na prizorišče zastave držav udeleženek. Na prizorišče, imenovali ga bomo kar »rukališče«, so prihajali tekmovalci, ki jih je po vrsti predstavljal ob-činstvu večš povezovalec **Tomi Gavrančič** (sicer odgov. urednik Radia Univoks).

Vodja tekmovanja je bil mag. **Štefan Vesel**, tajnica zapisni-karske pisarne **Eva Strajnar** in usklajevalec potrebnih zadev **Aleš Žnidaršič**. Za zapisniško

Foto: F. Rotar

Najvišje sodniške ocene v vseh rukaških disciplinah je zbral prav naš Klemen Šuštaršič.

13. Evropsko prvenstvo rukačev je potekalo v osrčju mogočnega in slikovitega obzidja starega kostanjeviškega samostana.

mizo so sedeli: **Samo Vončina**, ki je skrbel za sprotni računalniški vpis in obdelavo podatkov, v zbirnik je podatke ročno vpisoval **Boris Leskovic** (Slovenija), za njunima hrbtnoma pa sta pra-

Rukači prehiteli naravni ruk ...

Naravno jelenje rukanje, ki ga v Sloveniji navadno zaslišimo šele v drugi polovici septembra, so torej letos prehiteli evropski oponašalci jelenjega rukanja.

Foto: B. Avbar

Klemen Šušteršič je 3. septembra postal letošnji evropski mojster v oponašanju jelenjega rukanja.

vilnost vpisov nadzorovala **Ottó Feiszt** (Madžarska) in **Jacek Pszczółka** (Poljska). V ocenjevalni komisiji, ki jo je vodil naš sodnik **Ernest Kerčmar**, so sodelovali še: **Uldas Maslinskas** (Litva), **Mariusz Bezeg** (Poljska), **Peter Plánovsky** (Slovaška), **Jan Kupka** (Češka) in **Dejan Kojić** (Srbija). Za prevajanje v nemški in slovenski jezik je bil zadolžen **Matija Avbar** iz Novega mesta.

Menda tekmovalci - rukači tako odločnega in tudi naučenega jelenjega rukanja v vseh treh tekmovalnih disciplinah doslej še niso pokazali, so ugotavljali nekateri poznavalci na stolih za poslušalce. Kako različne oponašajoče glasove naravnega jelenjega rukanja znajo umetno ustvariti s pomočjo najrazličnejših rual (kot rukači pravijo kravjim rogom, velikim hišicam tujih morskih polžev in z

v prejšnjih številkah Lovca. Eno so imeli v rezervi, če bi kateri od tekmovalcev imel enako število točk; to pot ni bila potrebna. Vsako štartno številko za posameznega tekmovalca je izžrebal **Matic**, sin mag. Vesela.

Tekmovanje je potekalo v pravem športnem duhu. Odmori po vsaki disciplini so potekali podobno kot pri boksu, ko se pred gledalci/poslušalci med vsako rundo v ringu s številko sprehodi privlačno dekle. Tudi na rukaškem tekmovalju, na »rukaškem rukališču«, je bilo podobno, le da je med odmori na oder prišla Etno glasbena skupina *Leseni rogisti* iz Litije, ki melodije trobijo na lesene rogove. Res so lepo popestrili kratke odmore, pa tudi pevci *LPZ LD Krško*, ki so nekaj pesmi zapeli pred uradno razglasitvijo rezultatov in podelitvijo pokalov in številnih praktičnih nagrad. Tudi ploskanje gledalcev, navijanje in vzkl-

Predsednik Kroke je bil presrečen ob zmagi **Klemena Šušteršiča** iz **LD Rakitna**.

drugim pripomočkom iz plastike)!

Tekmovalci so tekmovali v treh, rukačem znanih rukaških disciplinah, ki smo jih opisali že

kanje med izvajanjem posameznih disciplin ni bilo dovoljeno; to so si obiskovalci lahko privoščili šele v odmorih. Le malokdaj se zgodi, da se katera ekipa ne

Najboljši evropski oponašalci jelenjega rukanja (od leve): Čeh **Jan Brtník**, Slovenec **Klemen Šušteršič** in Poljak **Tomasz Maliński**.

Pokaži svojo lovsko izkaznico!

Nadaljujemo z objavljanim podjetij, ki so z LZS sklenila pogodbo, na podlagi katere bodo vsakemu članu LZS, ob predložitvi veljavne lovske izkaznice, omogočili nakup lovskih potrebščin in opreme (oz. uslug) z določenim popustom. Na tej strani bomo objavljali vsa nova **podjetja s sklenjeno pogodbo**, s spiska pa opuščali nekatera podjetja, ki so to storila že pred časom. Popoln spisek vseh podjetij je vsakomur dostopen na spletnih straneh LZS: <http://www.lovska-zveza.si>.

Popust naj ne bi bil manjši od 5 %, v Lovcu pa bomo objavljali spisek 25–30 zadnjih podjetij, ki so **pogodbo o sodelovanju** z 10 % ali višjim popustom za naše člane podpisala v zadnjem času. Prodajna mesta teh podjetij bodo označena z nalepkco, ki jo vidite na fotografiji.

Ker želimo v akcijo pritegniti čim več podjetij, prosimo vse naše člane, da na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si sporočite imena novih podjetij, ki bi jih zanimala sklenitev take pogodbe.

Želimo si, da nam naša lovsko izkaznica na tak način omogoči neposreden prihranek pri nakupih!

LZS

Stanje: 19. 9. 2011

POGODBE ZA POPUSTE		
Podjetje	blago in storitve	% popusta
13 Marko Žibert, s. p., Sorška ulica 12, Kranj	Artikli izobraževalnega programa OVE z gorivnimi celicami	10
	Sončne fotonapetostne elektrarne (popust na zadnjo ponudbo)	2
14 Biroservis Klančar, k. d., Selanov trg 6, 1210 LJ - Šentvid	Lovski, ribiški in drugi noži, multiorodje in diamantni brusilniki CRKT	10
	Keramični noži	10
	Storitve nabrusi.si – brušenje vseh vrst nožev	15
	Birooprema SHARP, pisarniški material, fotokopiranje in tiskanje	10
15 Turistična kmetija Pr'Ambrožu, Ambrož pod Krvavcem 7, 4207 Cerklje na Gorenjskem	Gostinske storitve	10
	Nočitve	10
16 Avanturist, d. o. o., Ormoška cesta 100, 2250 Ptuj	Blago blagovnih znamk Arden Grange, Renske, Applaws, Perrito in Danish Design	10
17 VONDA, d. o. o., Sečovlje 139, 6333 Sečovlje	Na sklenjeno pogodbo o računovodenju v PE Nova Gorica in PE Ljubljana	10
18 ČEVLJAR, d. o. o., Mavčiče 59, 4211 Mavčiče	Vsi izdelki lastne proizvodnje in izdelki iz ponudbe na spletu in v trgovini	10
19 Kanali SG1, d. o. o., Gozdna pot 7, 2380 Slovenj Gradec	Ročno pranje v avtopralnici Rondo, PTC Katica, Slovenj Gradec	15
20 Veterinarska postaja LAŠKO, d. o. o., Marija Gradec 36, Laško	Veterinarske storitve, razen vakcinacij	10
	Sterilizacije in kastracije ter dietna hrana	10
21 Mines team, d. o. o., Na logu 14, 5220 Tolmin	Sončni kolektorji in bojlerji ter seti za ogrevanje sanitarne vode	12
	Fotovoltaika - otočni sistemi in seti za razsvetljavo objektov in prikolic	12
	Solarni seti za krmljenje divjadi in živine	12
	Sanitarni program, armature, tuš kolone in cevi, higienske WC-deske	20
22 Soboslikarstvo, Rok Jerič, s. p., Srednja vas 99, 4208 Šenčur	Notranja slikopleskarska dela	10
23 GEOSSET, d. o. o., Poslovna cona A 22, 4208 Šenčur	Naprava Garmin ASTRO 220-DC 40 in Garmin DC 40-ASTRO 220 in oprema	10
24 Veterinarska ambulanta Gaber, Eva Lesjak, s. p., Kidričeva 1, Litija	Vse veterinarske storitve, razen cepljenj	10
25 UNIVET, d. o. o., Trgovina Pohodnik, BTC hala A, Ljubljana	Pohodna in trekking obutev ob plačilu z gotovino	15
26 Sport Mijs, turizem, d. o. o., Trg Golobarskih žrtev 18, 5230 Bovec	Rafting po Soči in Canyoning - soteskanje Sušec	20
27 Robert Sodja, Pod Gozdom 23, 4264 Bohinjska Bistrica	Hydrospeed po Soči in druge dejavnosti podjetja	15
	Okna in vrata, lovsko pohištvo, oprema lovskih sob	10
28 Ebatt, d. o. o., PE BTC Ljubljana in PE Trzin	Prodajni programi Led Lenser, Gerber, Silva, Ansmann in Light My Fire	15
29 Zavod Dežela Kranjska, Dunajska 106, Ljubljana	Lovsko-ribiški slovar, faksimile in bibliofilska izdaja faksimila	10
30 GALPROM, Uroš Šmit, s. p., Stražarjeva 4, Ljubljana	Mesarski noži CS Solingen, serija Pro-X	15
31 PREPARATORSTVO, Miran Sušec, s. p., Podgorje 32, 2381 Podgorje	Preparatorske storitve	15
32 BHS hitri servis, Bojan Ovčjak, s. p., Vrhe 63, Slovenj Gradec	Storitve in material iz programa BHS	15
33 FANTON, Peter Boškin, s. p., Levstikova 18, Idrija	Dobava in polaganje gotovega parketa Margaritelli	10
34 RTV SERVIS, Marjan Kapela, s. p., Kočevska cesta 13, Dolga vas, Kočevje	Baterijske svetilke Led Lenser, daljinski upravljalci	5
	Pašni aparati 12 V ali 220 V	8
	Baterijski vložki in akumulatorji, polnilci in usmerniki	5 do 15
	Tv-LCD, LED zasloni na 12 V, DVBt in sprejemniki sat, antenski material, kabli	5
35 GOSTILNA AJDA, David Žunko, s. p., Ptujška c. 14, Gornja Radgona	Malice, kosila, jedi po naročilu, popust za skupine, nočitve in pijače	10
36 VETERINARSTVO ŠENTJUR, d. o. o., Cesta Leona Dobrotniška 12, Šentjur	Storitve v ambulanti in hrana za pse	10
37 EUROSAN, d. o. o., Nove Fužine 49, LJUBLJANA	Popust za gotovino na vse blago - popusti se ne seštevajo	10
38 GORNIK, Mojca Mohorič, s. p., Gorenja vas - Reteče 36, Škofja Loka	Aktivno perilo, hlače, jakne, puloverji, jope, flisi, srajce in dodatki GORNIK	10
39 DOGMANIA, d. o. o., Bojanji Vrh 22, 1295 Ivančna Gorica	Oprema	15
	Kozmetika in insekticidi	12
	Hrana in poslastice	10
40 AKM, d. o. o., Hotemaže 71, 4205 Preddvor	Oblačila Life line, ure Traser H3, izdelki Nikwax, zaščita proti klopom Skitostop	15
	Svetilke Olight, strelska oprema AKM, taktična oprema in obutev Voodoo	10
41 DB vrata, okna, zimski vrtovi, Damjan Brajnik, s. p., Nasipna ul. 2a, Benedikt	Notranja vrata	10
	PVC, ALU, LES okna, vrata, zimski vrtovi, senčila	5
42 Frizerski salon Tina, Kraševac Martina, s. p., Tomišelj 1, 1292 Ig	Striženje las	5
43 ROJAL, Avbar Tomo, s. p., Pod vinogradi 7, 8351 Straža	Popust za gotovinsko plačilo za vse artikle v trgovini ROJAL v BTC v Nov. Mestu	10
	Izjema je orožje proizvajalca GLOCK	
44 LUR, Poslovno svetovanje, d. o. o., Peričeva 21, Ljubljana	Računovodske storitve, poslovno svetovalne storitve	20
	Implementacija in podpora pri uporabi programa Pantheon	20
45 BIFE KREVS, Tomaž Krevs, s. p., Podgorska cesta 103, 2380 Slovenj Gradec	Pijača	10

pritoži zaradi samega poteka tekmovanja. Letos za to ni bilo vzroka! Ocenjevanje/sojenje je bilo korektno in pošteno, čeprav je litovski sodnik le prevečkrat (ne)opravičeno prisodil najnižjo oceno, kar ni vplivalo na skupno oceno. Tekmovanje je namreč sodilo šest sodnikov. Vedno sta se najvišja in najnižja ocena črtali. V končno oceno so tako sodile samo štiri ocene.

Šuštaršič že v prvem krogu najboljši

Že v prvem krogu je bilo bolj ali manj očitno, da ima svoj dan za rukanje naš **Klemen Šuštaršič** (član LD Rakitna), ki je na koncu glede na rezultate ocen v vseh treh disciplinah postal tudi evropski prvak. Odlični je bil tudi **Jan Brtnik** iz Češke, ki je že bil evropski prvak, a ga je tokrat za eno samo točko premagal naš Klemen. **Tomasz Maliński** iz Poljske je bil na koncu tretji. Z res dobrim rukanjem je nase opozoril mladi avstrijski rukač **Julian Hochleitner**, ki je samo za štiri točke zaostal za zmagovalcem, zasedel je četrto mesto.

Nad potekom tekmovanja so bdeli (od leve) Samo Vončina, poljski sodnik Jacek Pszczółka, Eva Strajnar, Boris Leskovic, Štefan Vesel in Aleš Žnidaršič.

la ekipno drugo mesto. Za samo eno točko jo je premagala rukaška ekipa Slovaške, tretja je bila ekipa Češke, ki pa je za našo zaostala tudi samo za eno točko.

Tako kot se je prvenstvo slavnostno začelo, se je tudi končalo. Tudi razglasitev rezultatov in podelitev velikih pokalov sta bili nadvse svečani. To opravilo sta vsečno in opazno opravi-

pe je v zahvalo za pomoč pri organizaciji izročil pisne zahvale A. Kegljeviču, kostanjeviški občini in domači lovski družini ter Radiu Univoks. Tudi mag. Š. Vesel je spominske pisne zahvale izročil vsem tekmovalcem. A za pravo presenečenje je poskrbela ekipa Litve, ki je z velikimi navdušenjem na odru naznanila, da bo **14. Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja jeseni 2012 v Litvi**. Napovedano je bilo tudi, da bodo leta 2013, ko bo Lovska zveza Češke praznovala 90 let delovanja, prvenstvo organizirali na Češkem. Ob prijetni plesni glasbi (čeprav nihče ni plesal) je nadvse sproščeno in prijetno lovsko druženje trajalo pozno v noč.

Franc Rotar

10-letnica območne Koroške lovske zveze

Uspešna na izobraževalnem, kulturnem, strelskem in kinološkem področju

Ko so natanko pred deseti leti lovci na Koroškem ustanovili svojo območno Koroško lovsko zvezo, so s tem kar nekako presenetili vso slovensko lovsko javnost, kajti pred tem so delovali pod okriljem Lovske zveze Maribor. Predvsem pa se jim je izpolnila desetletja dolga želja, da bi se lovsko-območno osamosvojili. Čeprav so več kot štirideset let svojo lovsko poslanstvo uspešno in brez večjih zapletov uresničevali v mariborski območni lovski zvezi in so imeli že od nekdaj s štajerskimi lovci zelo dobre lovsko-tovariške odnose, so si po tihem vedno želeli iti

na svoje. A tudi po osamosvojitvi so prijateljstva in poznanstva ostala trdna vez med njimi. Še več, koroški lovci so del čezmejnega lovskega sodelovanja podedovali od štajerskih, kar jim je v veliko čast in zadovoljstvo. Dandanes **Koroška lovska zveza (KLZ)**, ki jo že od ustanovitve zelo zavzeto in uspešno vodi **Dušan Leskovec**, prijateljsko sodeluje s **Klubom prijateljev lova iz Celovca**, ki ga prav tako že desetletja vodi **Mirko Kumer - Fric**, in še posebno v zadnjih letih tudi z **Društvom slovenskih lovcev Doberdob** (Italija), na čelu katerega je zdaj dr. **Egon Malalan**.

Koroški vzor tudi za druge

Da je koroška LZ tako prepoznavna in spoštovana doma in tudi na tujem, imajo največ zaslug tamkajšnji lovci in nekateri njihovi vidni funkcionarji, ki so bili in so še vedno z vso dušo in srcem predani društvu delu v korist predvsem svoji območni zvezi. Tudi koroški dopisniki Lovca in njegova urednika so zagotovo precej prispevali k prepoznavnosti in splošni oceni dejavnosti koroškega lovstva. V zadnjih desetih letih, to moramo priznati, Lovca morda ni toliko pisal o nobeni drugi območni lovski zvezi kot prav o koroški. To je predvsem zaradi dobre dopisniške mreže z majhne LZ, kar pa na veselje uredništva v zadnjih letih že posnemajo druge manjše območne lovske zveze. Morda tudi zato, ker ji ob ustanovitvi LZ Koroške nekateri niso pripisovali dolgega in uspešnega delovanja! Toda Korošci so s svojo trmo, vztrajnostjo in delavnostjo že večkrat dokazali, da so lahko pravi »mušter« tudi na lovskem področju.

Ob desetletnici tri prireditve

Četudi deset let ni prav dolgo obdobje, je vseeno vredno pozornosti in praznovanja. Skromni koroški »jagri«, če smo odkriti, jim to ime še najbolj godi, tudi zaradi svojih lovskega rojakov na oni strani Pece, so svojo jubilejno proslavo načrtovali brez večjega medijskega in drugačnega »pompa«. Desetletnico so želeli proslaviti v krogu svojih dolgoletnih lovskega prijateljev in tovarišev, kar jim je naposled tudi zelo dobro uspelo. Na Čerčejevem vrhu, kjer so si člani LD Podgorje, na čelu katerih je znani in do vseh prijazen koroški puškar **Simon Skobir**, že pred mnogimi leti zgradili dokaj velik in vsestransko uporaben lovski

Zmagovalne evropske ekipe (od leve) Slovaške, Slovenije in Češke. Slovensko zastavo je navdušeno vzel v roke kar predsednik LZS.

A vsi so menili, da ni več daleč dan, ko bo zmagoval tudi on! Preostala naša znana in uspešna rukača **Jože Gril** (LD Ribnica), ki v naši ekipi velja za najbolj izkušenega, letos je že zmagal na odprtem prvenstvu Avstrije v Salzburgu in je osvojil tudi letošnji naslov najboljšega slovenskega rukača, je na EP osvojil 11. mesto, **Pavel Nared** (LD Begunje) pa je bil deseti. Grilu in Naredu, ki sta bila zaradi slabših ocen nastopa vidno potrta, se je vendar obraz povrnil šele, ko sta izvedela, da je slovenska ekipa, na čelu katere je bil **Martin Frančeskin** (LD Trstelj - Kostanjevica na Krasu), osvoji-

la mag. S. F. Krobe in tajnica uredništva Lovca **Eva Strajnar**. Praktične nagrade so si tekmovalci izbrali sami, kar se je izkazalo za najbolj pošteno in so bili vsi zadovoljni. Čestitanja in objemanja kar ni hotelo biti konec. Zastave svojih držav so si zmagovalci ovili okrog telesa. Posebno doživetje je bila tudi svečana večerja v hotelu na Otočcu. Dvorano so poleg medvedovega kožuha in risa krasile lepe oljne slike divjadi in narave, delo **Janeza Mravljeta** (LD Brezovica). Zahvalne in spodbudne besede predsednika LZS so zagotovo dale piko na i celotnemu prvenstvu. S. F. Kro-

dom, je bilo 9. julija pravo lovsko slavlje in druženje. Kar tri lovske prireditve so bile v čast jubileja KLZ. V okviru proslave, ki je bila v velikem prireditvenem prostoru, povezovala jo je **Saša Horvat**, scenarij pa je pripravil **Franč Rotar**, so »spravili pod streho« tudi za letos načrtovano **8. Srečanje koroških lovskih pevcev in rogistov z gosti**, LD Podgorje pa tudi **tradicionalno lovsko sv. mašo**, ki sta jo darovala med lovci in kmeti zelo spoštovana župnika podgorski **Leopold Korat** in slovenjgraški **Peter Leskovar**.

Več kot osemsto gostov – med katerimi so bili tudi mag. **Srečko Krobe**, predsednik LZS, predstavniki LZ Maribor, ZLD Ptuj - Ormož, SK ZLD Celje, Kluba prijatelj lova iz Celovca, Društva slovenskih lovcev Doberdob, Postojnsko-Bistriške območne LZ, predstavniki LKD Koroške, podžupan MO Slovenj Gradec, predstavniki ZGS OE Slovenj Gradec, koroške policije in še mnogi drugi –, je z velikim zanimanjem prisluhnili izbranim besedam predsednika Dušana Leskovca, ko se je besedno sprehodil skozi zadnje desetletje koroškega lovstva. Z zanimanjem so prisluhnili tudi odkritim in spodbudnim besedam S. F. Kropeta, ko je med drugim poudaril, da se v tej državi še ni in se ne bo rodil posameznik, ki bi imel kljub lovskim zakonskim določilom pravico črtati združevanje v območne lovske zveze, saj so jih ustanovili in jih financirajo lovci po vseh veljavnih društvenih standardih. »Kako morajo delovati območne LZ, že deset let dokazujete prav koroški lovci. Če lovci še kako spoštujemo in uresničujemo druge državne predpise, ki jih je država sprejela, da jih moramo lovci spoštovati, bi tudi ona morala spoštovati lovske. Danes večina slovenskih lovcev rada reče, da lovci v loviščih delamo prostovoljno. Kar ne drži. Mi del svojega pomembnega poslanstva v korist družbe le brez plačila, kar pa je povsem nekaj drugega. Je pa pred nami že čas in čutimo razmere, ko bomo morali tudi za nekatere naše usluge zahtevati plačilo,« je odločno, tudi pred kamero lokalnih TV, med drugimi opozoril Krobe.

8. Srečanje pevcev in rogistov.

Na Čerčejevem vrhu še nikoli prej ni bilo toliko petja in igranja na lovske rogove. Čeprav se tam gori, kjer obiskovalci lahko divjad opazujejo kar izpred

Koroški lovci so desetletni jubilej svoje območne zveze proslavili v prijetni senci velikega prireditvenega šotora, postavljenega na Čerčejevem vrhu.

Da je KLZ tako uspešna in prepoznavna, ima nemalo zaslug tudi njen dolgoletni predsednik Dušan Leskovec.

lovskega doma, mnogokrat sliši tudi prepevanje **Lovskega okteta Podgorje**, je bilo 8. Srečanje lovskih pevcev in rogistov prava poslastica. Lovske in domače pesmi so samostojno in nato tudi združeno vrhunsko prepevali pevci tega okteta, **LD Peca - Mežica** in **LPZ Društva slovenskih lovcev Doberdob**. Še posebno so si združeni in tudi v posameznih nastopih dali pevskega duška lovski **Rogisti LD Muta**, **KUD Pohorski rogisti**, **Savinjski rogisti SK ZLD Celje** in **Rogisti LD Zeleni vrh**. Da so Korošci tudi dobri plesalci, je s plesom in vriskanjem dokazala **Folklorna skupina Pastirji Podgorje**.

Čeprav lovci za svoje delo ne prejmemo toliko odlikovanj in priznanj, kot denimo prostovoljni gasilci, jih je bilo tokrat podeljenih nekaj več, kar se zdi, je tudi prav! KLZ je svojim najzaslužnejšim članom podelila svoje plakete in znake ter pisna

priznanja. LZ Slovenije je Koroški lovski zvezi podelila listino LZS in **Bojanu Deberšku** red za lovske zasluge II. stopnje. V okviru 10-letnice je njena komisija za strelstvo, ki jo uspešno vodi **Marko Jelen**, starešina LD Pogorevc, pripravila tudi strelsko tekmovanje. Najboljši lovski strelci so prejeli lepe pokale.

Ob koncu prireditve so bili vsi obiskovalci deležni obilne in dobre malice ter hladne pijače. Za vse je poskrbela kuharska in strežna ekipa, ki jo je vodil **Marjan Verčkovnik**, predsednik Komisije KLZ za izobraževanje, kulturo, odlikovanja in stike z javnostjo. Za čudovite cvetlične aranžmaje je poskrbela **Cvetličarna Jehart**, za scensko podobo pa zakonca **Napotnik**. Da je bilo za plačilo vseh stroškov dovolj denarja, so poskrbeli mnogi darovalci sredstev in vseh devetnajst koroških LD ter ne nazadnje Koroška lovska zveza.

Franč Rotar

65 let Lovske družine Bukovje - Otiški Vrh

Letos **Lovska družina Bukovje - Otiški Vrh** praznuje že 65-letnico svojega delovanja. V tem času smo dosegli veliko in se razvili v dobro delujočo družino, ki ji uspeva kakovostno opravljati vse vidike poslanstva zelene bratovščine.

Pomembno obletnico smo obeležili tudi na letošnjem slavnostnem občnem zboru. V imenu Koroške lovske zveze sta nam še veliko uspehov zaželela **Franč Velaznik** in **Marko Kogelnik**, pomen našega sodelovanja pa je v svojem pozdravnem govoru izpostavil tudi komandir Policije

v Dravogradu. **Vili Štumberger**, starešina naše lovske družine, je izkoristil priložnost, da nas je v svojem govoru popeljal po do- slej prehojeni poti, zbranim predstavil najpomembnejše dosežke in spomnil na pomen požrtvovalnega sodelovanja naših članov pri njihovem doseganju.

Zametki LD Bukovje - Otiški Vrh segajo v čas takoj po drugi svetovni vojni, ko je leta 1946 nekaj lovcev iz Šentjanža, Otiškega Vrha in Trbonj ustanovilo lovišče Šentjanž - Otiški Vrh. Leta 1954 se je društvo preimenovalo v zdajšnjo LD Bukovje - Otiški Vrh, na novo pa smo oblikovali tudi meje lovišča, ki se od takrat niso več spreminjale. Takrat je družina štela petin- dvajset članov.

Petinšestdeset let pozneje šteje naša družina sedeminpetdeset članov, med katerimi sta dva častna. Veseli smo, da je od leta 2003 v naših vrstah tudi ena lovk. Povprečna starost naših članov je dobrih 52 let, kar kaže, da nam naše vrste uspeva dopolnjevati s 'svežo krvjo'.

V družini vestno skrbimo za izobraževanje naših članov, zlasti z udeležbo na različnih tečajih in predavanjih. Tudi na tak način prispevamo k vedno boljšemu opravljanju našega poslanstva ohranjanja narave in naravne dediščine.

Pomembno pozornost namenimo tudi vpetosti v lokalno skupnost. Tako imamo dobre delovne odnose s predstavniki Policije na našem območju, sodelujemo pa tudi z dvema lokalnima osnovnima šolama. V vsakem šolskem letu nas iz OŠ Šentjanž pri Dravogradu in OŠ Trbonje povabijo k sebi, da najmlajšim predstavimo naše delo in poslanstvo. S predstavitvijo nalog, ki jih opravljamo lovci, mladim pokažemo, kako z našim aktivnim delom prispevamo k ohranjanju narave in ravnovesja v njej. Enkrat na leto mlade povabimo na obisk tudi k nam, in sicer tako, da jim odpremo vrata naše lovske koče, kjer z veseljem prespijo in pridobijo nove informacije v najboljši mogoči 'učilnici': v naravi sredi gozda.

Dobre odnose vzdržujemo tudi z lastniki zemljišč. Zato vsako leto pripravimo srečanje z njimi, ki je tudi priložnost, da izmenjamo informacije in se obenem poveselimo ob dobri jedi.

Segli smo tudi prek naših lokalnih, koroških meja. V letih skupnih lovov in druženja smo navezali tesne in kakovostne

Člani LD Bukovje - Otiški Vrh so se ob 65-letnici delovanja fotografirali pred svojim domom.

stike z LD Bistrica na Sotli. To je botrovalo naši skupni odločitvi, da bi se pobratili. 11. aprila 1999 sta slavnostno listino o pobratenju podpisala takratni starešina LD Bistrica ob Sotli Dušan Dobrina in takratni starešina naše LD Fridolin Breg. Veseli smo, da nam vsa leta uspeva z njimi ohranjati tesne delovne, pa tudi prijateljske stike, zato si želimo še veliko skupnih srečanj tudi v prihodnje.

Lovišče LD Bukovje - Otiški Vrh obsega 3.447 ha, od tega je 3.120 hektarjev lovni površin. Kot se spodobi, smo poskrbeli tudi za veliko lovsko kočjo, ki je pomembno mesto druženja – a ne le med člani naše družine, saj tudi okoliško prebivalstvo rado obišče naš kotichek, obdan z gozdom.

Naša prva kočja je stala na Golarjevem vrhu (odprta je bila 1. maja 1965). Gradnja je potekala v znamenju trdega fizičnega dela; med drugim je bilo treba ves gradbeni material do kočje pripeljati s konjsko vprego. V tisti koči smo preživeli lepa leta. Od nje smo se poslovili leta 2002, ko smo se preselili v novo.

Ker se je število članstva naše LD vztrajno povečevalo, so že v 70-ih letih razmišljali o razširitvi stare kočje ali pa o gradnji nove. Odločili smo se za gradnjo nove kočje. Po pridobitvi nove lokacije in ureditvi vse potrebne dokumentacije smo jo začeli graditi na Svetem Danijelu. S požrtvovalnim delom članov, ki so v novo kočjo vložili svoja sredstva in trdo delo, je gradnja potekala v 90. letih prejšnjega stoletja, slavnostno pa smo jo odprli leta 2002.

Minulih petinšestdeset let nas navdaja s ponosom nad doseženim in nam daje spodbudo za nadaljnja uspešna leta.

Zvonko Naglič

Po šestih letih spet lovsko strelsko tekmovanje ZLD Gorica

Mogočne akacije na strelišču Panovec so spet dajale senco lovčev – strelcem ZLD Gorica. Zakaj je strelišče toliko let samevalo za to vrsto tekmovanja, je treba iskati razloge in odgovore v različnih smereh. Resnica je le ena: posamezne komisije na območjih lovskih zvezah so temelj dobrega dela vsake zveze.

Razpis za prvenstvo ZLD Gorica je bil v skladu s *Pravilnikom o lovskem strelstvu LZS* z 22. 4. 2009, kar pomeni, da so tekmovali v kategorijah veterani in člani, in sicer v naslednjih disciplinah: *glinasti golobi* (lovski položaj), *z MK-puško* na štiri tarče evropskega modela (na 35 m) in v *kombinaciji*.

Najboljši strelci naj bi se po posameznih disciplinah udeležili državnega prvenstva v organizaciji LZS.

Tekmovanje je bilo 30. 6. 2011 na strelišču Panovec z začetkom ob 15. uri in po predhodnih prijavah tekmovalcev, ekip in posameznikov. Razpisni pogoji in tekmovalna pravila so bili jasni.

V članski konkurenci se je tekmovanja udeležilo šest ekip iz šestih lovskih družin, pri veteranih pa so bile prijavljene tri ekipe.

Ob prihodu strelcev in ekip na strelišče je bilo zelo prisrčno in sproščeno tekmovalno vzdušje, veliko nasmehov in pričakovanj. Med veterani je bilo tudi pogosto hudomušno vprašanje: »Ja, si še živ?«

Nato sta sledila zbor strelskih ekip in pozdravni govor predsednika Komisije za strelstvo območne ZLD Gorica Veljka

Krstića, ki je vsem zaželel dobrodošlico, obilo športne sreče in strelske spretnosti ter varno ravnanje z orožjem na strelišču. Poudaril je, da morata ZLD Gorica in njena Komisija za strelstvo tudi v prihodnje organizirati lovsko strelsko tekmovanja.

Na strelišču so bile odlične razmere za tekmovanje, le vročina je bila res huda in na trenutke celo moteča; vendar so lovci dokazali, da so kos tudi takim vremenskim nevšečnostim. Pri članih so bili strelski rezultati kar dobri, pri veteranih pa celo odlični (starost osemdeset let in več ni bila ovira za dober strel). Predsednik zveze Jakob Čeferin je osebno čestital posameznikom in ekipam ter na koncu tekmovanja vsem najuspešnejšim podelil priznanja za dosežena mesta.

Po slavnostni podelitvi priznanj je bilo organizirano družabno srečanje, poskrbeli so za analizo streljanja. Vsi strelci so bili dobre volje ne glede na doseženi rezultat. Izrekli so hvaležnost organizatorju, ker je bilo strelišče na Panovcu spet v tekmovalnem duhu kot nekoč.

Boris Birs
ZLD Gorica

Rezultati strelskega tekmovanja Panovec (30. 6. 2011)

VETERANI – EKIPNO – GOLOBI

1. LD Sabotin	50
2. LD T. Dornberk - Branik	37
3. LD Gorica	24

VETERANI – POSAMEZNO – GOLOBI

1. Davorin Colja (LD Dornberk - Branik)	20
2. Darko Pahor (LD Fajti Hrib)	18
3. Albin Kodermac (LD Sabotin)	18

VETERANI – MK. – EKIPNO

1. LD Gorica	251 kr.
2. LD Sabotin	241
3. T. Dornberk - Branik	203

VETERANI – MK – POSAMEZNO

1. Zdenko Kuzmin (LD Gorica)	87 kr.
2. Jordan Merljak (LD Gorica)	85
3. Goran Debenjak (LD Sabotin)	85

VETERANI – EKIPNO – KOMB.

1. LD Sabotin	441
2. LD T. Dornberk - Branik	357
3. LD Gorica	347

VETERANI – POSAMEZNO KOMB.

1. Goran Debenjak (LD Sabotin)	149
2. Darko Pahor (LD Fajti hrib)	147
3. Vojko Jančič (LD Sabotin)	144

ČLANI – EKIPNO – GOLOBI

1. LD Sabotin	42
2. LD Fajti hrib	40
3. LD Lijak	39

ČLANI – GOLOBI – POSAMEZNO

1. Aleks Šfiligoj (LD Sabotin)	20
2. Damjan Rustja (LD Hubelj)	19
3. Danjel Žižmond (LD Lijak)	17

ČLANI – EKIPNO MK

(štiri tarče)	kr.
1. LD Sabotin	446
2. LD Hubelj	415
3. LD Fajti hrib	357

ČLANI – MK POSAMEZNO

1. Boštjan Debenjak (LD Sabotin)	161
2. Damjan Rustja (LD Hubelj)	151
3. Borut Semenič (LD Nanos)	150

Foto: B. Birs

Uspešni strelci junijskega lovskega (izbirnega) strelskega tekmovanja ZLD Gorica s predstavniki vodstva območne LZ Gorica

ČLANI – KOMBINACIJA

– EKIPNO	točk
1. LD Sabotin	614
2. LD Hubelj	555
3. LD Fajti hrib	517

ČLANI – KOMBINACIJA

– POSAMEZNO	točk
1. Aleks Šfiligoj (LD Sabotin)	228
2. Damjan Rustja (LD Hubelj)	227
3. Boštjan Debenjak (LD Sabotin)	213

ZLD Prlekije odlikovala najzaslužnejše in se jim zahvalila

Člani osmih LD Apače, Bučkovci, Gornja Radgona, Križevci pri Ljutomeru, Ljutomer, Negova, Radenci in sv. Jurij ob Ščavnici, združene v Zvezo lovskih druženj Prlekija, ki trenutno šteje 527 lovcev, so v lovskem domu v Boračevi na zboru občanov soglasno potrdili lanski in letošnji načrt dela.

Po zaigrani skladbi Slavnostne fanfare skladatelja G. R. Stiefa Prleških registov pod vodstvom **Franca Belšaka** je **Anton Holc**, predsednik ZLD Prlekije, dejal, da so minulo leto nabavili ter razvili stanovski prapor ZLD Prlekije, ki združuje prijateljstvo, tovarištvo med članstvom, med lovskimi družinami znotraj ZLD Prlekije in tudi navzven. Prapor, ki nosi simbole vseh osmih LD, le-te povezuje in združuje na področju varstva divjadi in narave.

Holc se je zahvalil predsedniku odbora za razvitje prapora lovskemu tovarišu **Janezu Konradu** (podžupanu Občine Radenci) in omenil, da ZLD Prlekija deluje z najmanjšim članskim prispevkom v Sloveniji. Letošnji program bo temeljil predvsem na področju gojitve divjadi, na izboljšanju razmer za ohranitev življenjskega okolja vseh divjih živali, saj se lovci zavedajo, da so v prvi vrsti skrbniki okolja. Na leto opravi okrog en milijon neplačanih delovnih ur. Nabavili bodo tudi dva lovška kroja za Prleške registre.

Predsednik komisije za izobraževanje **Urban Giovani** je dejal, da so v minulemu letu organizirali predavanja na temo srnjad, teoretični del lovskih izpitov, preizkušnjo v delu po strelu za lovske pse, tečaj za vodnike psov, starih do treh let, osemindeset kandidatov pa je opravilo izpite za lovske čuvaje.

Regijskemu centru za obveščanje Murska Sobota in Daniju Mauku so za dolgoletno nesebično sodelovanje v lovstvu podelili zahvalo s plaketo, **Marijanu Giovaniju** pa izročili odlikovanje red za lovske zasluge II. stopnje.

Dani Mauko

V LD RS je včlanjenih štiriindeset rednih članov, od katerih so trije redni častni člani. Naša LD spada v Ptujsko-Ormoško upravljavsko območje (OZUL) in v pristojnost Mariborske enote ZGS. Celotno lovišče imamo v svoji občini. Skupna velikost lovišča znaša 4.959 ha, lovna površina lovišča pa 4.373 ha. Vsako leto se nam žal nekoliko zmanjša zaradi nastajanja novih naselij tam, kjer je bilo prej lovišče in zaradi hitre rasti zasebnih vzrejnih obor za damjake. Trenutno je v lovišču osem zasebnih obor za damjake.

Lovišče je sredogorsko, zato od divjadi prevladuje srnjad. V

Foto: Jože Strniša

Mag. Branko Kidrič, župan Občine Rogaška Slatina, je podelil priznanje Janiju Strnišu, predsedniku LDRS.

LD Rogaška Slatina prejela občinsko priznanje

Vsako leto Občina Rogaška Slatina podeli priznanja za služenjem občanom in društvom, ki so se v minulemu letu izkazali z dobrim delom. Letos je med nagrajenimi društvami tudi naša **Lovska družina Rogaška Slatina** (LD RS).

Občina Rogaška Slatina je naš LD podelila priznanje, ker lovci že leta skrbimo za divjad in naravo ter sodelujemo pri čistilnih akcijah. Dober odnos imamo tudi s kmetovalci, katerim pošteno nadomeščamo škodo, ki jo na posevkih povzroča divjad. Ponosni smo na naš lovski dom, ki je bil zgrajen leta 1960 in ga s pomočjo občine ravnokar obnavljamo (streha, okna). Pri lovskem domu smo zgradili tudi velik štajerski kozolec. Tja radi zahajajo naši občani, ki prihajajo na Boč kot pohodniki ali obiskovalci. Občini smo hvaležni za vso pomoč in podporo, ki nam jo nudi skozi vsa leta. Hkrati se zahvaljujemo za visoko priznanje, ki že visi v sejni dvorani našega doma.

Rihard Melzer

Foto: D. Mauko

Na zadnjem zboru ZLD Prlekije, ki ga je vodil predsednik Anton Holc, so se za dolgoletno nesebično sodelovanje zahvalili Regijskemu centru za obveščanje Murska Sobota in izročili odlikovanje Marijanu Giovaniju.

SPOROČILO UREDNIŠTVA

Zaradi velikega odmeva na zapis o sodelovanju lovcev v slovenski osamosvojitveni vojni leta 1991 in vedno novih prispevkov, ki prihajajo v naše uredništvo, sporočamo sodelavcem, da bomo vse prispevke objavili v posebni publikaciji predvidoma junija prihodnje leto. Zato vabimo vse, ki imate na to temo še kaj napisati, in zlasti tiste, ki premorete dokumentarno gradivo o sodelovanju lovcev in LD v osamosvojitveni vojni, da nam to pošljete na naš naslov v elektronski obliki in tudi po klasični pošti. Veseli bomo zapisov, ki jih bomo kot celoto objavili z namenom, da trajno dokumentiramo prispevek lovske organizacije k nastajanju naše države Slovenije. Tako bomo hkrati ponudili nova izhodišča in vzpodbudili zanimanje strokovnih oz. znanstvenih ustanov za celovito raziskovanje tega dela naše polpretekle zgodovine.

Dr. Marjan Toš

V krogu svojih najdražjih je aprila praznoval 70-letni jubilej **Franc Flisar** - Feri.

Rodil se je 5. 4. 1941 v Bodoncih, končal osnovno šolo in občutil težko povojno življenje. V Murski Soboti se je izučil za trgovca in to delo opravljal na raznih delovnih mestih. Delal je v takratnem podjetju Merkur, ABC Pomurka - Potrošnik. V prostem času je vodil mladinski dom in se udeleževal mladinskih delovnih brigad. Že v mladosti je bil rad v naravi, bil je gonjač na lovih, kjer se je navdušil za lovstvo. V naravi je iskal mir in navdih. V zeleni bratovščini je našel tudi nove tovariše, saj sta bila ožja sorodnika soproge Milice (Ljudmile), stric in oče Jakiša, leta 1947 ustanovitelj LD Ivanovci. Tudi sin Vojko je zdaj član, ki za lov že navdušuje Frančevega vnuka Urbana.

V LD Ivanovci se je Franc včlanil leta 1970, opravil lovski izpit, bil krščen in tako dobil sprejet v lovsko bratovščino. Njegova zavest, izjemna aktivnost in pravičen odnos do narave, divjadi in lovstva so v lovskih tovariših vzbudili zaupanje vanj, zato je bil v letih od 1978 do 1986 tajnik LD, od leta 1986 do 2006 starešina LD Ivanovci (20 let), nato je zaradi razmer odstopil.

Od leta 2006 do 2010 je bil predsednik NO, ves čas odgovoren tudi za kulturo v LD, pa tudi vodja revirja, vodnik tujih gostov, predsednik komisije za priznanja in odlikovanja, mentor in vodnik kar dveh psov. Od leta 1997 do 2007 je bil pooblaščen lovski čuvaj. Vedno je vestno in natančno opravljal vse naloge. Leta 1971 je sodeloval pri razviti prapora in zanj prispeval zlati žebelček. Aktivno je sodeloval pri gradnji lovskega doma, saj je kar sam naredil izkop temeljev in čez nekaj let (1987) organiziral gradnjo strelšča. Zasluge ima za organizacijo proslave ob 40-letnici LD, izdajo biltenov ob 40-, 50- in 60-letnici. Za pridobitev kar sedemdesetih darovalcev je bil zaslužen prav Feri.

Jubilant je bil vedno zmeren pri lovu na veliko divjad. Nazadnje je uplenil srnjaka leta 1991 ob svojem 50-letnem jubileju.

Za zasluge v lovstvu je LZS Ferija odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Feri je s svojo poštenostjo, delovno doslednostjo in znanjem ogromno prispeval pri razvoju lovstva v naši LD in širše, aktiven je bil pri varstvu narave. Še posebno je vlagal moči na področju lovskega strelstva in tekmoval v streljanju na leteče cilje, saj je LD od leta 1971 do 2007 (36 let) sodelovala na tekmovalstvu in vsako leto organizirala tekmovalstvo.

Feri je organiziral prireditve, na katerih so se srečali lovci in drugi uporabniki prostora, predvsem kmetje. V lovišču ni kmeta, ki ne bi poznal Ferija, ki je imel z njimi vedno pristne stike. Po Ferijevi zaslugi je šestnajst kmetij prejelo priznanja LD za dobro sodelovanje.

Jubilanta odlikujejo družabnost, prisotnost in delavnost na vseh akcijah, proslavah in pogrebih.

Feriju vsi iskreno čestitamo ob njegovem življenjskem jubileju in mu želimo še mnogo zdravih let.

LD Ivanovci – C. S.

Anton Petrovič, član LD Zavrč, je 17. 5. 2011 dopolnil 80 let. Lovci mu k visokemu jubileju iskreno čestitamo.

Anton je bil najstarejši sin številne maloposelstniške družine v Velikem Vrhu, v zdajšnji Občini Cirkulane. Po končani osnovni šoli doma ni našel sebi primerne zaposlitve, zato se je uka željan mladenič izučil za tesarja in zaposlil pri podjetju Gradis v Celju. Med delom je bil zelo marljiv in se je dodatno izšolal za gradbenega delovodjo. Njegovo delovno področje so bila gradbišča po Jugoslaviji – največ v Sloveniji. Vedno je razumel stiske in cenil »malega človeka«, zato je rad pomagal številnim domačinom pri zaposlitvi.

Po domače Kuntov Tonček se je srečal s »svobodnjaškim« lovom že kot otrok in mladenič. Bil je zelo radoveden opazovalec narave in divjadi. Z organiziranim lovom se je seznanil in začel ukvarjati leta 1953 v Cirkulanah. Čeprav je bil zaradi šolanja in dela večkrat zdoma, se je pogosto vračal v svoje priljubljene haloške revirje. V LD Zavrč se je vključil leta 1954 ob ponovni ustanovitvi lovske družine. Je edini še živeči lovec iz tistega obdobja in tako član z najdaljšim stažem – starosta naše LD. Takrat je bilo ogromno pionirskega dela. Začetki je bilo treba tako rekoč vse na novo in lovsko družino preoblikovati v sodobno organizacijo. Naš starosta je s pomočjo peščice lovcev pokazal ogromno truda in uspel. V LD je začel prevzemati odgovorne zadolžitve in funkcije: bil je mentor pripravnikom, vodil je disciplinsko komisijo, pozneje je bil član NO. Že leta 1970 je postal predsednik oz. starešina LD Zavrč in bil zaradi zavzetosti in priljubljenosti večkrat izvoljen (funkcije predsednika je opravljal vse do leta 1989). Pri gradnji našega lovskega doma je bil pravi »čudodelnik« – kako graditi brez denarja. Sam se je angažiral kot projektant, delovodja in delavec. Pridobiti je znal pomočnike pri udarniškem delu in zbrati precejšnja finančna sredstva od domačih lovcev ter prijateljev iz drugih družin. Naš starosta je imeniten lovec in dober strelec, predvsem pa dober prijatelj. Vedno je bil ponosen na svojo LD. Pogosto je bil gost na visokogorskih in tudi nižinskih lovih na Gorenjskem, Madžarskem in v Srbiji. Povsod je pozorno spremljal dosežke lovcev in jih primerjal z našimi. Če so drugje zaostajali za nami, se je rad pošalil in pohvalil: »Mi smo za njih Amerikanci.« V naši majhni LD ni postavljala na prvo mesto finančne uspešnosti, ampak predvsem varstvo narave in divjadi, tovarstvo in tradicijo slovenskega lovstva. Njegovo prizadevanje in delo nista ostala neopažena. Lovska zveza ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge, redoma III. in II. stopnje. LD Zavrč ga je imenovala za častnega predsednika. Po upokojitvi se je naš Tonček preselil v hišo v Goričaku, se včlanil v Društvo upokojencev, predsedoval gasilskemu društvu in kot svetnik v občinski upravi več mandatov predsedoval gradbenemu odboru. Za zasluge na področju komunalne dejavnosti je prejel plaketo Občine Zavrč.

Zaradi družinskih razmer se je naš starosta pred leti preselil na Cven, si ustanovil nov dom in se tudi včlanil v LD Ljutomer. Občani, prijatelji in lovci iz Zavrča mu kličemo še na

mnoga leta in mu želimo predvsem tisto, kar najbolj potrebuje – »lubega zdravja«.

LD Zavrč – M. M.

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapise o jubilarjih** (tudi o umrlih) obvezno poslati **pravočasno** tudi **v elektronski obliki** (zapis v Wordu in fotografijo v jpg) na naš **e-naslov**. **Originalne slike in uradni dopis** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite **z navadno pošto**.

Zapisov, ki ne bodo prispeli tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekoračili 5-mesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 7–8/2010, str. 397, zato si jih natančno preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Pavel Kenk, LD Vrhnika
Franc Komar, LD Fram
Jožef Prša, LD Velika Polana

85-letnico

Andrej Bizjak, LD Tabor, Sežana
Drago Doležal, LD Ig
Karl Gramec, LD Pobrežje, Miklavž
Anton Mestnik, LD Babno Polje
Drago Močnik, LD Motnik, Špitalič
Karel Reiter, LD Cankova
Alojz Vezjak, LD Makole in LD Poljčane
Maksimilijan Vezonik, LD Remšnik

80-letnico

Franc Gerdina, LD Mozirje
Miroslav Grubelnik, LD Podvelka
Franc Klopčič, LD Šentlambert
Franc Koprivec, LD Grosuplje
Martin Krajnc, LD Orlica
Miroslav Kranjc, LD Drežnica
Konrad Lešnik, LD Voličina
Adolf Milostnik, LD Bukovca
Bruno Padovan, LD Gorica
Franc Pangerc, LD Senožeče
Mihael Pogelšek, LD Cigonca
Ivan Progar, LD Mala Gora
Maks Robin, LD Šentilj v Slovenskih goricah
Stanislav Božidar Škufca, LD Ivančna Gorica
Karli Vedenik, LD Prebold
Lovro Zavodnik, LD Nomenj, Gorjuše
Stanislav Žvanut, LD Vojkovo

75-letnico

Valentin Brojan, LD Domžale
Štefan Gačnik, LD Juršinci
Mirko Ivančič, LD Rakek
Branko Jaklič, LD Jošt, Kranj
Vladislav Janžič, LD Laporje
Ivan - Anza Kotnik, LD Bukovje, Otiški Vrh
Franc Lukavečki, LD Dobrava v Slovenskih goricah
Jožef Magyar, LD Dobrovnik
Vincencij Muhič, LD Vinica

Valerijan Ozebek, LD Planota
Stanislav Pavliha, LD Vače
Franc Penezić, LD Žalec
Ivan Perko, LD Polskava
Drago Robič, LD Zagorje
Aldo Rojc, LD Zemon
Mirko Satler, LD Slovenske Konjice
Luka Skitek, LD Jamnica
Alfonz Sušec, LD Dravograd
Oskar Šmid, LD Gornja Radgona
Ciril Štrumbelj, LD Toplice
Andrej Trpin, LD Bled
Anton Vovko, LD Otočec
Jožef Žezlina, LD Dolce, Komen

70-letnico

Vilbald Adolf Arčnik, LD Puščava
Rafael Bajc, LD Col
Rafael Cepič, LD Rovte
Jožef Čör, LD Murska Sobota
Franc Gorjanc, LD Hrenovce
Martin Forjan, LD Bakovci, Lipovci
Bruno Stanislav Kopač, LD Krekove
Stanislav Kovac, LD Toško Čelo
Anton Markič, LD Udenboršt
Martin Marolt, LD Mozirje
Severin Martinuč, LD Fajti hrib, Renče
Ljubo Mavrič, LD Anhovo
Gracijan Mlekuž, LD Volče
Janez Mohar, LD Pugalj
Ivan Novak, LD Tuhinj
Remigio Olivo, LD Marezige
Jožef Ošlaj, LD Dobrovnik
Gvido Pičulin, LD Volče
Andrej Prevornik, LD Šentjur
Marij Rodela, LD Dekani
Viktor Vilhelm Rojnik, LD Vransko
Avgust Šipek, LD Koprivna, Topla
Anton Stefančič, LD Rakek
Srečo Štriclaj, LD Trebnje
Angelbert Tesari, LD Črnomelj
Edvard Uranjek, LD Trbovlje
Konrad Vaupotič, LD Podlehnik
Rade Veselinović, LD Vinski Vrhovi
Milena Videgar, LD Moravče
Ivan Zalar, LD Taborska jama
Anton Zorko, LD Ruše
Rudolf Žekš, LD Pečarovci

Vsem jubilarjem iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Divji prašiči povzročajo škodo tudi na planinskih pašnikih

Vsako leto je na naših visokogorskih pašnikih, v višinah nad 1.400 m, opaziti škodo od divjih prašičev zaradi njihovega ritja. Zato smo člani **LD Jesenice** v zadnjih letih skupaj s predstavniki kmetijske (agrarne) skupnosti organizirali že več akcij, v okviru katerih smo naknadno popravili povzročeno škodo. Prva akcija je bila na Hrušenski planini. Ob tej priložnosti je sodelovalo več kot trideset lovcev in kmetov. Škodo smo odpravili tako, da smo odmaknjeno travno rušo poravnali v prvotni položaj. Po končani akciji je sledil skupni piknik. Druga tovrstna akcija je potekala na planini Pusti Rovt, ki je v lasti

kmetijske skupnosti Javorniški Rovt. Tam je bila škoda, ki so jo povzročili prašiči, še očitnejša.

Na Planini Svečica (1.600 m) lovci vsako leto sodelujemo pri krčenju (sečnji) ruševja. To opravilo je nujno potrebno zaradi zaraščanja pašne površine in potrebnih prehodov, ki postajajo neprehodni. Letošnjo akcijo na Planini Svečica je organiziral vodja III. sektorja, **Bojan Birk**. Akcije se je udeležilo trideset lovcev z desetimi motornimi žagami. Udeležil se jo je tudi gozdar GG Bled, ki je strokovno svetoval, kje naj sekamo in širimo prehode. Za žejo na akciji je poskrbela agrarna skupnost.

Podobno akcijo opravljamo tudi na Planini Seča, ki je povezana s Planino Svečica, saj se tudi tam paseta živina in divjad. Planina leži na meji z Avstrijo, znana pa je tudi po tem, da je tam »močno« rastišče ruševca. V

času spomladanskega svatovanja tam namreč svatuje več kot deset odraslih ruševcev, ki se najraje zadržujejo na čistini, porasli s travo, ki leži ob vodnem zajetju. Ker je koča na planini od

tega prizora oddaljena le dvesto metrov, je odlično opazovališče. Zato se v tem času na planini zadržuje precej fotografov, ki iz maskirnih šotorov fotografirajo in snemajo zagrete trubadurje.

Nad 1.400 m nadmorske višine se pašne površine zaraščajo z ruševjem, ki ga je treba sproti krčiti.

Foto: P. Zupančič

Del udeležencev akcije čiščenja površin z ruševjem na Planini Seča

Med obema omenjenima planinama je plazovita dolina, obdana s skalnimi grebeni, kjer se zadržujejo in pasejo gamsi. Če pot od Planine Seča nadaljujemo proti Stolu, lahko opazimo tudi alpske svizce. Pred leti smo lovci te glodavce uspešno naselili iz lovišč LD Kranjska Gora in Triglavskega narodnega parka. S preseki skozi gosto ruševje smo jim omogočili boljše prehode s pašnika na plazišče.

Akcije krčenja površin ruševja načrtujemo tudi v prihodnjih letih, saj tudi tako vzdržujemo dobre odnose s kmeti, obenem pa je to v dobro živine in divjadi.

Peter Zupančič

Lovski tabor na Tojzlovem vrhu

Lovci se zavedamo, da za uredničenje naših naravovarstvenih ciljev potrebujemo mlade ljudi z veliko energije in zanosa. Po drugi strani pa vse premalo mladih ljudi ve, kakšno je sploh bistveno (glavno) poslanstvo lovcev. Zavedajoč se tega smo

lovci LD Gaj nad Mariborom v mesecu ljubezni organizirali dvodnevni tabor, ki so se ga udeležili učenci OŠ Selnica ob Dravi. Tabor je bil organiziran v okviru izbirnega predmeta *varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami*, pri katerih pogosto občanom pomagamo tudi lovci.

Učenci so nestrpnost pričakovali petek popoldan, ko so polni pričakovanj prispeli na Tojzlov vrh. Po namestitvah v sobah in uživanju ob pogledu na lepo okolico je sledilo »spoznavno popoldne« z lovci. Ob prijetnem druženju so učenci spoznavali prave dejavnosti in vloge lovcev, lovsko obleko, lovske pse in drugo opremo ter se tudi nasmejali ob poslušanju prijetnih lovskih dogodivščin. Očitno so bili še posebno navdušeni nad psom krvosledcem, ki je med njimi kmalu postal »glavna zanimivost«. Nestrpnost se je stopnjevala, saj so učenci komaj dočakali večer, ko so skupaj z lovci odšli opazovat živali na bližnje lovske opazovalnice (preže). Lovci smo z veseljem opazovali učence, ki so se po treh urah čakanja, polni novih doživetij in z nasmehom

na ustih, vračali na Tojzlov vrh. Vsak je imel svojo zgodbo, ki jo je hotel povedati drugim. Tisti večer ni bil nekaj posebnega samo za učence, pač pa tudi za nas, lovce. Po zanimivem dnevu je sledila skupna večerja, po kateri smo strnili vtise. Učenci so že

nestrpnost čakali na nočni pohod, ko smo s pomočjo ročnih svetilk opazovali naravo tudi ponoči. Utrujeni in polni adrenalina smo po končanem nočnem obhodu lovišča odšli spat, saj je bil pred nami nov lovski dan.

Gostitelji smo pričakovali, da

Spoznavanje divjih živali in ogled lovskih trofej v domu LD Gaj nad Mariborom

Za konec še spominsko fotografiranje

Na visoki preži je treba biti povsem tiho ...

Foto: B. Lovrič

Zvečer so učenci skupaj z lovci odšli opazovat živali z bližnjih lovskih opazovalnic (prež).

bodo učenci utrujeni in bodo jutraj vstali s težavo. A večina jih je že pred dogovorjeno uro čakala na jutranji zajtrk. Med njimi so bili tudi takšni, ki so se izkazali kot »pravi« lovci, saj so povedali, da zaradi pričakovanja novosti sploh niso mogli zaspati!

Po zajtrku je sledil pohod po gozdni učni poti do lovske kočice LD Gaj nad Mariborom. Med potjo so učenci spoznavali stopinje in druge sledove prisotnosti živali v naravi, lovske naprave in značilno rastje na območju. Ob prihodu v lovske kočice je sledila predstavitev živali, ki živijo v okoliških gozdovih, ogled prepariranih živali, lovskih trofejev in fotografij. Z velikim zanimanjem so opazovali prepariranega divjega petelina in divjega prašiča. Predvsem fantje so bili navdušeni nad natančno predstavitev lovskega orožja in pravilnega ravnanja z njim. Dan je kar prehitro minil – čakala sta nas kosilo in odhod proti domu.

Skupaj z učenci smo tudi lovci preživeli dva nepozabna dneva. Na sproščen način smo jim predstavili pravo dejavnost lovcev, po drugi strani pa tudi zvedeli, kako na nas na splošno gleda mladina.

Na tem mestu se zahvaljujem vseh lovcev, ki so pomagali pri organizaciji in izvedbi tabora, in učencem za njihovo sodelovanje. Želimo si, da bi tabor postal tradicionalen.

Blaž Lovrič,
referent za izobraževanje
LD Gaj nad Mariborom

Divji prašiči vdrli v braslovško koruzo

Zaradi letošnjega številčnega »podmladka« divjih prašičev smo v nižinskem delu lovišča LD Braslovče že v juliju opazili prve »napade« na koruzne njive, kajti zgodnje sorte so že prehajale v stanje mlečnosti storžev. Nekaj tropov vodečih svinj je koruzo pričakalo kar v bližnjem hladnem območju velikih koruznih njiv, kjer so se cele noči gostili s koruzo, nato pa se zopet odmaknili k počitku v senčne in neprehodne koruzne nasade. Na sredini njiv marsikje še poganjajo ozkolistni plevi, ki zastirajo pogled skozi vrste vzdolž njive. Tod so se navadno podnevi vkopali v kaluže (avtomatsko), hlajenje pa so si ustvarili kar v namakalnih sistemih

pod žicami hmelja. Neverjetno prilagodljiva vrsta vsejedega parkljarja je izstopala v poznem mraku, ko strel ni bil več zanesljiv in varen in je bilo zaradi višine rastlinja telo odrasle živali popolno prikrito, pa tudi zaradi ravnih poljskih površin, kjer je v prvi vrsti treba paziti na varnost ljudi, ki so morda še na poljih. Braslovška polja se razprostirajo na površini okrog 1000 ha, zato smo vdore divjih prašičev kar predvidevali in začeli že zgodaj, že pred desetimi leti, preprečevati ta pojav s sistemskim postavljanjem odvrtačalnih električnih ograj. Gozdni rob, od koder divji prašiči vdirajo od Letuša do Gomilskega v kulturo, v dolžino meri skupaj okrog 20 km. Pred leti smo, da bi se izognili nastanku tovrstne škode, z uporabniki kmetijskih površin na območju od Rakovelj do Žovneka postavili okrog 5 km dolgo linijo električnega pastirja. Torej smo financirali pašni električni aparat, žico in izolatorje. Pogodba z

sinom sva postavila el. pastirja ter ogradila njivo koruze v izmeri 300 m v dolžino in 100 m širine na lokaciji Žovnek. Naslednji dan sva postavljeno zadevo kontrolirala ter pri obhodu slišala zvok, podoben divjim prašičem, ki so prihajali iz notranjosti

njive.« Seveda, gostitev je trajala tudi podnevi, saj smo lovci ugotovili, da sta divje prašiče z električnim pastirjem zagradila v notranjost kulture, ne pa zavarovala pred vdorom od zunaj. Člani LD Braslovče smo se hitro odzvali na klic lastnika njive na

Pogon oz. pregon prašičev na takih površinah ni tako preprost.

Lastnika njivskih površin podirata ograjo električnega pastirja, da jo bosta postavila na novo.

pomoč. Na zbornem mestu nas je prišlo kar petindvajset lovcev z nekaj štirinožnimi tovariši. Dvakrat smo se organizirano in bučno sprehodili po dolžini njive, videli prašiče bežati pred psi sem ter tja in tudi sami šele tedaj ugotovili, da je treba električnega pastirja odklopiti in ga po širini položiti na tla, da smo izgnali prašiče.

Naslednji pohod skozi goščavo koruze je bil uspešen. Pregnali smo tri starejše osebe in veliko majhnih progastih kepic. Za dva mladička, težka okrog 10 kg, sta bila lovski obisk koruze in njihov beg iz koruze usodna. Preostali trop je zbežal v zavetje goščav Dobrovelj. Kdo ve, v katero ne-

V tretje smo bili uspešni v vseh pogledih ...

zaščiteno njivo koruze so vdrla naslednjo noč ... Lastnik »očiščene njive« in njegov sin sta nato ograjo električnega pastirja postavila spet v prvotno stanje in priključila napetost. Hvaležnost do lovcev je bila v razgovoru z njima učinkovita, saj smo bili deležni postrežbe v obliki ustekleničenih tekočin, ki so se nam zaradi vročine in lovskega uspeha nadvse prilegle ...

Janez Šumak

Strelska disciplina kompak pridobiva vse več privrženecv

Vsak začetek je težak. Čeprav v Sloveniji peščica strelskih zanesenjakov že kar nekaj let goji »novo« lovsko-strelsko disciplino v streljanju na glinaste golobe - kompak, je bolj ali manj jasno, da sta kompak in lovski parkur (parcour) sestavni del lovskega strelstva v prihodnosti.

Za koga je nova disciplina? Vsekakor za nas, slovenske lovske strelce, ki v večini izhajamo iz t. i. »trapašev« - športnih strelcev na glinaste golobe, ki je v novjšem času postala tudi olimpijska disciplina. Kompak, ki je nekakšen predhodnik ali nadomestek lovskega parkurja, je že uveljavljena strelska disciplina v mnogih evropskih državah in tudi v državah nekdanjega vzhodnega bloka, ki jih še vedno tako radi uvrščamo med bolj zaostale dele sveta. *Kje smo torej mi?* Nedvomno na začetku poti. Velikokrat je slišati očitke, da v »svoji majhnosti« vedno sledimo le idejam, ki se rodijo na območju večjih evropskih sosed. *In čemu? Zakaj ne moremo biti samozadostni v tem, kar imamo?* Odgovorov na slednji vprašanji je več.

Mnogi od nas, ki smo zrasli iz športnega trapa, se spominjamo mučnega prehoda na ameriški trap (A-trap), kjer je med drugimi pravili predpisan lovski položaj strelca. Če izhajam iz lastnih izkušenj, ko sem kar nekaj let trmasto vztrajal v športnem trapu in kategorično »bojkotiral« prvenstva v lovski kombinaciji z A-trapom, ki jih je organizirala LZS, potem mi je jasno, s kakšnimi pomisleki se dandanes srečujejo slovenski lovski strelci pri uvajanju kompaka. Ločitev med športnim in A-trapom je bila nujna! Vsaj po mojem mnenju. Pa ne zato, da z lovskih tekmovanj izločimo športne strelce, med katerimi

so tudi lovci, temveč tudi zaradi prihodnosti in priložnosti, ki jih prinašajo t. i. lovsko-strelske discipline (A-trap, kompak, lovski parkur itn.). Ločitev strelskih disciplin ima tudi praktičen pomen. Za doseganje optimalnih rezultatov v športnem trapu vsekakor potrebujemo trap puško, pri streljanju t. i. lovskih disciplin pa so praktično uporabne vse lovske puške šibrenice.

Kaj sta pravzaprav kompak in lovski parkur? O tem je bilo že nekaj napisanega. Če se izogнем tehničnim podrobnostim, ki jih za kompak opredeljuje veljavni Pravilnik o lovskem strelstvu, potem lahko to na kratko izrazim z naslednjimi besedami: gre za zanimivo zvrst streljanja na glinaste golobe, katerih let ali »tek« posnema (simulira) način gibanja (leta) divjadi posameznih vrst (zajec, raca mlakarica, fazan ...) v naravnem okolju, zaradi česar lovci doživimo dokajšen približek takega lova. To je veliko bolj značilno za lovski parkur, kjer so metalni stroji za glinaste golobe razmeščeni po večjem

delu zemljišča, strelska mesta pa so po navadi med seboj oddaljena za kratek sprehod v naravi. Raznovrstnost mest in smeri izmeta(vanja) glinastih golobov, način ali oddaljenost letečega glinastega goloba, občasno preizkušajo tako zmogljivost šibrenice pa tudi sposobnost strelca, ki mora oceniti situacijo v naravi in kar nam mnogokrat pride v poštev tudi pri pravem lovu s šibrenico. A ostanimo pri kompaku, ki je zaradi pogojev streljanja (postavljen je lahko na vsakem lovskem strelišču) in dostopnosti (manjši finančni vložek pri nabavi metalnih strojev) zaenkrat edina uresničljiva možnost za tovrstno strelsko udejstvovanje pri nas.

Postavitev strelišča za kompak v LD Kresnice je bila izvirna zamisel peščice zanesenjakov in predvsem dobre volje večine lovcev LD Kresnice. V idiličnem okolju Tujega Grma, v bližini Janč, na zemljišču Slovenske vojske, ki ga imamo v upravljanju lovci, je nastalo strelišče, ki je posebno v marsi-

čem. Po načelu, »če že ne sodeluješ, vsaj ne oviraj«, ob izdatni finančni podpori in trdem delu posameznih članov LD smo leta 2008 zgradili strelski objekt, za katerega bi si upali trditi, da je trenutno edino strelišče v naši državi, kjer je stalno postavljen sistem za streljanje kompak. Iz osmih metalnih strojev vrženi glinasti golobi uberejo različne smeri in način leta ter pri tem nudijo obilo strelskih užžitkov. S krajšo pripravo je strelišče takoj pripravljeno za delovanje. Pri tem je treba poudariti, da s preureditvijo strelišča LD Kresnice nikakor nismo okrnili delovanja strelišča za A-trap.

Kot sem že omenil, je vsak začetek težak. To se izkaže tudi pri organizaciji komercialnih strelskih tekem, kjer finančna kriza ni edini razlog za slabo udeležbo. Strah pred neznanim, neuspehom ipd. mnogokrat odvrne lovske strelce, da bi se pomerili tudi v kompaku. Mnogo dobrih strelcev, navedenih odličnih rezultatov v A-trapu, kaj hitro vrže s tira nekoliko zahtevnejše streljanje v kompaku in s tem tudi nekoliko slabši rezultati. Verjemite, tudi z mano ni bilo nič drugače. Da ne bo pomote: čeprav sem s srcem in dušo zagovornik kompaka, pa nikoli ne bi opustil klasičnega streljanja v A-trapu.

Tak način streljanja mi še vedno prinaša obilo strelskih užžitkov. Najpomembnejše pa je spoznanje, da vadba ali tekmovanje v obeh disciplinah ne vplivata na doseganje odličnih rezultatov v posamezni disciplini. Pogosto namreč strelci menijo, da si bodo s streljanjem kompaka pokvarili rezultate v priljubljenem A-trapu. Resnici na ljubo, gre za nekoliko drugačen »pogled« na let glinastega goloba in »prestrezanje« s šibrenim rojem pri kompaku kot pri A-trapu. Toda s strelskim urjenjem na splošno krepimo strelske sposobnosti, ki se naposled odražajo v odličnih rezultatih v obeh disciplinah. Nenazadnje so za to dokaz tudi rezultati najboljših strelcev na prvenstvih LZS v »veliki lovski kombinaciji«.

Lepo sončno nedeljo, 14. avgusta 2011, smo se lovci LD Kresnice zopet opogumili in organizirali strelsko tekmo v kompaku na petdeset vrženih golobov. Udeležba skoraj štiridesetih tekmovalcev iz vseh delov Slovenije in izrečene pohvale so nam pokazale, da smo na pravi poti. Največje presenečenje tekmovanja so bili vsekakor »novi«

Strelišče za kompak v LD Kresnice

»Zajec« je pogosto trd oreh, vendar odlična priložnost za urjenje strelskih sposobnosti poljskega lova.

Foto: F. Koncilja

obrazi, sicer pa stari znanci lovsko-strelskih tekmovanj, ki so se kljub pomanjkanju vadbe in izkušenj v tej disciplini odlično izkazali na relativno »težkem terenu«. Verjamem in upam, da smo vneli nova srca za kompak in da bomo tako popestrili lovsko-strelska tekmovanja.

*Franci Koncilja,
LD Kresnice*

Tudi to je »odvzem« iz lovišča ...

Mišače, kjer živim, so manjša samotna in mirna kmečka vas nad reko Savo na Gorenjskem. Polja so obdana z gozdovi in pod rečnimi terasami, kjer obdelujemo njive in travnike, teče reka Sava. Zaradi miru in gozdnatega zaledja je divjad kar številčna. Še pred tridesetimi leti so na velikem ravnem polju prevladovali njive, zdaj so skoraj vse zasejane z travo. Na njivah pridelujemo le za lastno prehrano in se zato izogibamo škropljenja, travnikov pa ne gnojimo z umetnimi gnojili, saj si ne prizadevamo za velik pridelek. V zadnjih dvajsetih letih se je tako zemlja očistila prej vnesenih kemikalij, kar je opaziti tudi na divjadi, posebno še na vedno večji številčnosti poljskih zajcev.

Okolje je mirno, obiskovalcem vasi se zdi skoraj idilično. Toda to je človeški pogled. Za živali, od velikih do majhnih, pa tudi neintenzivna človekova dejavnost nehoti nastavlja še vedno nevarne pasti. V Lovcu je bil pred nedavnim objavljen moj prispevek o ponesrečenem skobcu, ki se je ubil v naletu v okno, ko je med jablanami lovil manjšega ptiča. Pred dvema letoma so mi objavili prispevek o mrtvih ježih in poljskem zajcu, ki so se nesrečno zapletli v električno mrežo, s katero sem ogradel ovčji pašnik. Tako ulete so jih počasi ubili električni sunki. Žal tudi letos ne mineva brez nesreč. Ob košnji sena so kmetje pokosili štiri srnje mladice, avto je zbil dve srni, obcestni jašek, v katerem je po dežju zastala voda, je bila smrtna past za srnjega mladca, ki je utonil v mlakuži.

Zadnja najdena žrtev, nanjo me je opozoril sosed Rudi Kunstelj, ki jo je našel, pa je bila veličastna kanja, ki se je pri lovu, ki je zanj življenjska nujnost za preživetje, ujela v tanko

Pri lovu se je kanja zapletla v zaščitno mrežno pletivo in žalostno poginila.

Fotografija kaže Rudija Kunstlja, ki v rokah drži mrtvo kanjo. S fotografije je razvidno, da je mrtvi ptič veličasten primer ek svoje vrste, saj je kanja čez peruti merila kar 105 cm. Škoda!

zaščitno mrežo, s katero je Rudi ogradel njivo s fižolom, kolerabo, korenjem in peso, da bi pridelek obvaroval predvsem pred srnjadjo.

Tam je Rudi nekega dne našel kanjo, ki je mrtva obvisela v mreži. Ptica se je sicer poskušala rešiti, vendar se je pri tem vedno bolj zapletala v smrtonosno mrežno pletivo in se nazadnje zadušila. Ko so Kunstljevi pleli njivo, so naleteli na majhnega poljskega zajčka, ki se je pritisnil ob kolerabo. Nesrečna kanja je morda hotela ujeti prav tistega zajčka, saj je morala nositi hrano svojim mladim. Kanje imajo gnezdo vsako leto v strmini nad poljem. Nisem pa preverjal, ali je mrtvi ptič samec ali samica; izrazil sem le domneve. En sam od staršev je imel potem kar veliko dela, da je nalovil dovolj hrane za svoje odraščajoče mladice. Še pred mesecem je par kanj krožil skupaj nad poljem in gozdom, pozneje pa sem opazo-

val le eno odraslo ptico krožiti in zategnjeno pivkati ob preletavanju gozdnega pobočja. Vsaj zdelo se mi je, da kliče svojega partnerja.

Rok Gašperšič

Pajkovi lovski klobuki

Kakovost označujejo zvezdice v klobuku

Tako kot ne more biti vsako lovsko oblačilo uradni kroj slovenskih lovcev, tudi vsak klobuk ni pravi slovenski lovski klobuk. Zadnje čase vse večkrat slišimo take pripombe in opozorila! Tudi na letošnjem spomladanskem sejmu za lov in ribolov v Gornji Radgoni je bilo o pravem lovskem kroju in lovskem klobuku kar precej govorjenja in ugotavljanj. Kako jih tudi ne bi bilo, ko pa smo slovenski lovci doma in v tujini prepo-

znavni prav po svojem kroju, ki ga praviloma dopolnjuje tudi lovski klobuk domjenjene oblike in kakovosti. Hvala bogu, da je med nami le malo takih lovcev, ki jim je bore malo mar, kako se oblečejo za slavnostne lovske in druge priložnosti in kaj oblečejo za na lov.

Pravi slovenski lovski klobuk

Ker je marsikateremu slovenskemu lovcu vseeno, kaj si da na glavo, samo da ima pokrivalo, smo **Eda Krašno**, podpredsednika komisije LZS za kulturo in stike z javnostjo, ki že desetletja bdi nad lovskim krojem in klobuki, vprašali, kakšen je sploh pravi slovenski lovski klobuk. »Pravi slovenski lovski klobuk ima na vrhu udrt del – »štolo« in normalne kraje, po zadnjem dogovoru široke od 5 do 7 cm. Okrog klobuka ima trikrat ovito zeleno pleteno vrvico z oblikovano zanko, v katero je moč pripeti naš stanovski znak SLD«. Sergej pa je še povedal: »Klobuk je narejen iz melanžirane volne ali kunčjih dlak, kar pomeni, da sta volna in dlaka obarvani neenotno, v različnih otenkih barve, da je osnovni videz barve pravzaprav značilna barva melange.«

V Sloveniji trenutno lovske klobuke izdelujeta tovarna **Šešir** - Škofja Loka in **Sergej Pajk** iz Ljubljane. In morda še kdo? Razne lovske klobuke in druga (ne)lovska pokrivala različnih oblik in barv številnih tujih proizvajalcev je v Sloveniji mogoče kupiti v raznih trgovinah, tudi v lovskih. Lovci še največ klobukov kupijo na raznih sejnih, tudi na radgonskem lovskem in kmetijskem sejmu. **Sergej Pajk** iz Ljubljane, ki že desetletja izdeluje najbolj prepoznavne prave slovenske lovske klobuke (že njegovi predniki, ded in oče so jih izdelovali po posvetu z LZS), je spet posebej za Lovca spregovoril o zgodovini izdelovanja Pajkovih klobukov. Brez dlake na jeziku mi je tudi potarnal, da si vsak lovski klobuk ne zasluži tega imena in da so nekateri, ki jih ponujajo nekateri trgovci, precenjeni.

Pestra in bogata tradicija klobučarjev Pajk

Bogata in nadvse uspešna tradicija izdelovanja klobukov Pajk, tudi lovskih, sega daleč nazaj. Tako skrbno in ponosno kot dandanes Sergej skrbi za tradicijo izdelovanja klobukov Pajk, nadvse spoštljivo neguje in ohranja tudi spomin na svoje

prednike. Kako tudi ne bi, saj so mu v njegovo življenjsko malho dali tudi delovne navade in nad vse potrebno obrtniško znanje. »Moj deda ... se je rodil leta 1906 na Mrzli planini nad Sevnico. Že kot mlad fant je šel s trebuhom za kruhom. Tako se je v Trbovljah znašel med revirskimi rudarji, kjer je težka rudarska dela opravljal vse do leta 1923, ko se je zgodila huda rudarska nesreča.

Od tridesetih rudarjev jih je nesrečo preživelo samo pet, med njimi tudi on. V Trbovljah je takrat klobuke izdeloval **Cimerman**. Njegovi nasledniki še danes tam živijo, a se s klobučarstvom ne ukvarjajo več. Ko je deda nekoč šel mimo hiše klobučarja Cimermana, je vstopil in cerjenega klobučarja korajžno vprašal, če bi se lahko pri njem izučil za klobučarja. Očitno je bil Cimerman dobrega srca, saj ga je vzel za vajenca. Že leta 1927 je deda postal vešč izdelovanja klobukov,« je Sergej na kratko opisal del težke življenjske poti svojega deda.

Zaradi prestižnega klobuka v tujino

Leta 1927 je nekako tudi uradna letnica začetka klobučarstva Pajk. Čeprav so bili na tržišču njihovi izdelki šele kratek čas, so že bili dokaj iskani. Takrat je, po Sergejevem pripovedovanju, pri njih Pajkove klobuke izdelovalo še veliko klobučarjev. Nekateri so bili celo iz Zagreba in Varaždina, ki so klobuke valjali še na roke. V takratni Kraljevini Jugoslaviji je imel klobučar Pajk kar tri lastne prodajalne klobukov. Toda po drugi svetovni vojni so mu zasegli vse, kar je imel, tudi material in stroje. Še sreča, da je imel Sergejev ded poleg hčerke **Sonje** tudi sina **Rudolfa**, ki je leta 1958 postal njegov naslednik in na novo začel izdelovati klobuke Pajk. »Ko je moj oče Rudolf z leti postal dokaj pomemben in spoštovan ljubljanski klobučar, je leta 1978 k sebi povabil ameriškega igralca **Dennis Weaverja**, ki sta si bila na videz celo malo podobna. Izdelal mu je klobuk z zlatimi ornamentami. A očitno takratni oblasti to ni bilo všeč. Od takrat naprej so ga začeli preganjati. Zato je še istega leta vse skupaj pustil in se z menoj vred najprej zatekel v Avstrijo in nato v Kanado. Leta 1991 sem se v Slovenijo vrnil sam in po malem začel oživljati naše klobučarsko podjetje Pajk, kar mi je v določeni meri tudi uspelo,« se tistih časov trpko spominja Sergej.

Zvezdice za Pajkove klobuke

Da tudi vsi klobuki Pajk niso enako kakovostni, Sergej odkrito priznava, a tudi razloži zakaj. »Predvsem zaradi prepoznavnosti do naših kupcev sem pred leti ustanovil blagovno znamko Pajk klobuki. Od takrat ima vsak naš klobuk v notranjosti dodatne zvezdice kakovosti. Preden kupec kupi naš klobuk, naj zato preveri, koliko zvezdic označuje kakovost izdelka, ki ga ima v rokah. Ena zvezdica pomeni najnižji kakovostni razred, dve srednji, tri pa najvišji Pajkov kakovostni razred. Čeprav vse klobuke Pajk izdelujem jaz osebno, so mnogi preprodajalci mojih klobukov le preveč »požrešni« in sem se moral odločiti za označevanje kakovostnih razredov. Recimo, moj klobuk, ki sem ga označil z eno zvezdico, prodajajo kar za ceno treh! Seveda to ni pošteno do mene, še manj pa do kupcev. Zato tudi z vašo pomočjo in ugledne revije Lovca opozarjam kupce naših klobukov, naj

Foto: F. Rotar

Sergej Pajk za svojim razstavnim pultom na letošnjem sejmu Lov v Gornji Radgoni

bodo pri nakupu izdelkov zelo pazljivi. Ali je neki klobuk res dovolj kakovosten, lahko ugotovijo tudi tako, da preverijo, ali je v kraju klobuka všita žica ali plastična nit. Klobuki Pajk

z dvema ali tremi zvezdicami tega nimajo, ker so dovolj kakovostni, da ne potrebujejo opore. Zato moj klobuk lahko zmečkate, ga potisnete v nahrbtnik in ne bo spremenil prvotne oblike. Pri naših klobukih se namreč trudimo, da imamo čim več dobaviteljev naših, slovenskih materialov. Vedno bolj težim za tem, da so moji dobavitelji predvsem slovenski proizvajalci! Moj moto je: Slovenci moramo držati skupaj, zato pokažimo svoje kakovostne izdelke in jim dajmo veljavo, čeprav so zaradi kakovosti morda tudi nekoliko dražji. Ampak zakaj ne bi bili dražji od cenenih kitajskih množičnih izdelkov!? Izdelujem tudi prestižne klobuke, ki niso označeni z zvezdicami kakovosti, pa čeprav so najkakovostnejši. Ti so izdelani iz bobrove dlake in stanejo od 200 do 300 evrov in še več. Sicer pa naj bi lovski klobuk Pajk z eno zvezdico stal 20 do 25 evrov, s tremi pa od 45 do 55 evrov,« me je povsem strokovno-obrtniško poučil prijazni klobučar Sergej.

S klobuki med lovce

No, Sergej Pajk je pred petimi leti postal tudi član LD Dolenjske Toplice in opravil lovski izpit, »in tako postal vaš«, kot je hudomušno pristavil v smehu. Za to imajo veliko zaslug tudi njegovi lovski klobuki. Ko so tamkajšnji lovci pri njem kupovali klobuke, je z njimi navezal pristne prijateljske vezi. »Njihovo odkrito lovsko tovarištvo in pristna dolenjska družabnost mi nista dala miru ... Postal sem član te družine, te odkrite tovarišije, uspešno opravil lovski izpit in postal lovec z vsemi dolžnostmi in pravicami. No,

Foto: B. Leskovic

Med delom v svoji delavnici na Tržaški cesti v Ljubljani mi je mojster pripovedoval o zanimivi zgodovini izdelovanja Pajkovih klobukov, za katere je še vedno potrebno mnogo ročne in strojne izdelave.

odkriti povem, slednje zaradi oddaljenosti bolj zanemarjam, kar pa mi zaenkrat še opravičujejo. Mi pa lovsko življenje veliko pomaga pri izdelovanju lovskih klobukov. Zdaj, ko vem, kdo vse nosi moje lovske klobuke, ki morajo vzdržati marsikaj, si resnično prizadevam izdelati še bolj kakovosten, pravi slovenski lovski klobuk,« je sklenil pogovor z menoj lovec Sergej, ki ga je za nasvet ob izbiranju njegovih klobukov že nestrpnost čakal obiskovalec sejma v Gornji Radgoni.

Fran Rotar

Toča ubijala tudi divjad - opozorilo narave

Toča se je z neverjetno močjo spravila nad Bizeljsko. Debeli kot žogica za namizni tenis, če ne večja, je tolkla in klestila. Dobrih petnajst minut groze in obupa smo preživljali 11. julija 2011.

Lomila je veje, povsem oklestila vinograde, »razlistala« drevesa, razbijala avtomobile, luknjala fasade, lomila strešnike, šipe, ubijala divjad in domače živali.

Živali v naravi ali domače, tisti hip ulete na prostem, ki si niso uspeli našle kritja, zavetja, so ostale neobgljene sredi hrumečih ledenih izstrelkov. Zadete so se nemočno opotekale in na koncu obležale ...

Neverjetno grozljivi prizori, pri katerih tudi človek, čeprav bi hotel, ni mogel nič pomagati, da ne bi v življenjsko nevarnost spravil tudi sebe. Kdor je to poskušal, je bil naslednji dan v modricah ali pa je moral poiskati zdravniško pomoč.

Nato pa nenadoma spet – tišina. Pogled je bil grozljiv. Vinogradi brez listja in grozdov; vse na tleh. Gole veje dreves so štrlele v nebo. Po tleh je ležalo listje, veje in ledena odeja debelih zrn, da se ponekod tudi trava ni videla. Vse je bilo golo, rjavo, kot bi bili januarja. Ljudje so imeli solze v očeh, ko so ogle dovali uničeno žito, koruzo, zravnane vrtove, pobito domačo perutnino, tam ovco z jagnetom.

Naslednji dan zjutraj – gluha tišina. Nobenega ptičjega petja ni bilo slišati. V zavetnih legah so še opoldne ležale zaplate ledu, pomešanega z listjem, čeprav je termometer kazal 35 stopinj vročine.

Lovci LD Bizeljsko, ki se večji del za vsakdanje preživljanje

Dan po neurju s točo: žalosten pogled na opustošene bizeljske vinograde

Takole smo po toči videvali v lovišču ležati pobite letošnje fazančke in tudi drugo divjad ...

ukvarjamo z vinogradništvom in kmetijstvom, smo razen ogromne škode na kmetijskih površinah utrpeli tudi nepopisno škodo na divjadi. Toča je pobila nič koliko poljskih zajcev in fazanov. Vseh živali niti našli nismo, saj se je ranjena divjad zatekla v kritje in tam pozneje poginila. Še nekaj dni po katastrofi smo ugotavljali in beležili pogine. Tako smo zaradi toče evidentirali devet glav poginule smjadi, šest zajcev, enajst fazanov in fazank (večina letošnjih), dve sivi čaplji in šest rac mlakaric. Veliko je bilo pobitih tudi drobnih ptic pevk in golobov grivarjev. Prizadetega je več kot 40 % lovišča. Škoda ne bo nikoli ocenjena, ker so pri takratnih visokih temperaturah poginule živali hitro razpadale in bomo morebitne ostanke našli veliko pozneje ali pa sploh ne ...

Skratka, dogodek, ki ne bo šel v pozabo. Zaradi posegov pohlepni družbi, lobijev in posameznikov po svetu, ki želijo iz narave iztržiti kar največ, zgolj samo za svojo korist in jo pustijo oskrunjeno, nastajajo globalne posledice. Ena takih je bila

tudi katastrofalna toča na našem koncu Slovenije. Naši vodotoki so ogroženi, hidroelektrarne so že izničile in iznakazile tok reke Save, zdaj grozijo tudi Muri in celo Soči. Lovci, pomagajte se upreti skupinam ljudi, ki se kljubujejo enostranskim, tudi političnim interesom! Dvignimo svoj glas in uprimo se takim, za vse generacije uničujočim posledicam opozoril narave, ki marsikje pustijo za seboj nikoli zaceljene rane.

Janko Poteko
Bizeljsko

Nova avtomatska krmilnica - uporabna iznajdba lovske tehniške inteligence in poznavanja razmer

Stroga omejitev krmljenja divjadi

Vprašanje je, ali je v naravi potrebno in dopustno krmiti divjad. Teorije, ki pritrjujejo

potrebam za krmljenje divjadi, izhajajo iz odvrčanja vzrokov za povečevanje škode, ki jo divjad povzroča v kulturni krajini, ter po drugi strani zaradi neovrgljivih spoznanj, da se zaradi človekovih posegov v naravno okolje neprestano poslabšujejo naravne prehranske razmere za divjad. V Sloveniji je krmljenje divjadi po zakonu¹ dovoljeno le za tiste vrste in na tistih lokacijah, ki so predvidene po načrtih LUO. Enako velja tudi za že nekaj časa pogrešana mrhovišča za krmljenje medveda, ki jih je dovoljeno postaviti le v skladu z načrtom lovsko-upravljalškega območja. Skrbna analiza dejanskega stanja pri nas tako potrjuje mešano teorijo o dopustnosti krmljenja divjadi, ki je dovoljeno, a z omejitvami, ki jih zakon določa dokaj natančno. Zakonodajalec je omejitev krmljenja divjadi vzel zelo resno, ker je v 5. točki prvega odstavka 76. člena Zakona o divjadi in lovstvu (ZDlov-1) določil, da se za tak prekršek kaznuje pravna oseba (upravljalavec lovišča) z globo od 4.200,00 do 125.000,00 evrov, če divjad krmi v nasprotju s sprejetimi načrti LUO ali če postavlja mrhovišča za krmljenje medveda na lokacijah, ki niso predvidena z načrti lovsko-upravljalških območij ali z drugimi dokumenti, ki opredeljujejo upravljanje s to zavarovano vrsto velike zveri. Z globo od 420,00 do 2.100,00 evrov se za prekršek kaznuje tudi odgovorna oseba upravljalca lovišča (pravne osebe), ki dovoli krmljenje divjadi v nasprotju s predpisi. Po 2. točki 77. člena ZDlov-1 se z enako globo kaznuje posameznik (lovec ali druga oseba), ki divjad krmi v nasprotju s prvim odstavkom 41. člena ZDlov-1.

Lovec kot kmet in gozdar

Pomanjkanje prehranskih virov za divjad v naravni prehranjevalni verigi in prehranska stiska sta opravičljiva razloga, da lovci lahko krmijo divjad v prosti naravi v skladu z zakonsko zapovedjo. V roke mi je prišla bogato ilustrirana knjiga **Blaža Kržeta Lovec kot kmet in gozdar** (Zlatorogova knjižnica – 24, LZS 1997), ki jo vsekakor priporočam upravljalcem lovišč ponovno vzeti s prasnih polic v roke in njene napotke koristno uporabiti v loviščih. Blaž Krže je v svojem avtorskem delu med drugim predstavil tudi krmljenje divjadi in številne ukrepe za

¹ 41. člen Zakona o divjadi in lovstvu (ZDlov-1)

preprečevanje škode od divjadi. Poslabšanje naravnih prehranskih razmer in moten dnevni ritem divjadi določenih vrst terjata takojšnje ukrepe za preprečevanje poškodb od divjadi v gozdu pa tudi na poljih in travnikih. Med učinkovitejše ukrepe sodi tudi pravilno **krmljenje divjadi**. Slednje pomeni vnašanje krmil na krmišča, urejena v lovskih revirjih lovišč. Krmila razvrščamo v *sočna, prostorninska* in *močna* krmila. Sočna krmila², ki so potrebna zaradi preprečevanja objedanja in lupljenja drevesnih debel, divjadi zagotavljajo potrebno oskrbo z vodo in mineralnimi snovmi. Prostorninsko krmo, ki jo po navadi pokladamo v preproste jasli ali kozolce, predstavlja travniško ali pašniško seno, pa tudi lucerna in detelja ter druge košne rastline. Močna krmila pa so gozdna semena in gozdni plodovi, žita in podobna hrana, ki divjadi v času, ko potrebuje hrano tudi iz svoje zaloge zimske tolšče, daje še dodatno energijo. Iz navedenih razlogov morajo lovci kot upravljavci lovišč zagotavljati primerno sprotno oskrbo krmišč s krmili in izdelovati lovsko-tehnične naprave, kot so ročna in avtomatska krmišča, solnice, krmilnice, jasli, kozolci, kaluže, umetna napajališča (npr. pri nas na Biču pri Kulovih selih) in drugo.

Avtomatske krmilnice

Krže v svojem odličnem lovskem knjižnem delu – priročniku *Lovci kot kmet in gozdar*³ priporoča ročno krmljenje divjadi na določenih krmiščih. Iz prakse pa je znano, da so lovske družine v osrčjih svojih lovskih revirjev, še zlasti v težje dostopnih predelih lovišča, postavile tudi avtomatske krmilnice, ki zagotavljajo, da ima divjad hrano vse leto in v vseh letnih časih. Standardizirane avtomatske krmilnice, ki jih napaja elektrika iz sončnih celic in upravlja elektronsko vezje, pa so konstrukcijsko različne. Tako imenovani prvi »herkulesi« so bili tehnično zasnovani tako, da je imela zlasti naša največja zver, rjavi medved (*Ursus Arctos*), lahek dostop do pokrova skladiščne posode. Zaradi številnih poškodb in vdorov v silose s koruzo, zlasti pa

Franc Gole, starešina LD Novo mesto, vestno skrbi za urejeno poslovanje lovske družine, ki upravlja z divjimi prašiči in jelenjadjo, medved pa je stalen prebivalec lovskega revirja v Brezovi rebri.

zaradi poškodb pogonskega sistema, so tehnično izkušeni lovski strokovnjaki v nekaterih LD uvedli nove in izvirne tehnične rešitve za avtomatske krmilnice (AK). Želja snovalcev tehnično inovativnih AK je izhajala iz ideje, da bi vsiljivcem onemogočili plezanje in poškodbe »vitalnih delov« AK. Zaščita je veljala zlasti elektronskim delom in lažjemu polnjenju silosa (valja) AK. Zasnovali so krmilnico, ki je sestavljena iz krmilnega valja z nosilci, nasajenega na kvadratičen kovinski drog, pri čemer je krmilni valj gibljiv po navpični osi, tako da se po škripčevju lahko dviga in spušča s pomočjo pletene jeklenice. Avtomatska krmilnica je opremljena z napravo, ki s pomočjo električne energije, pridobljene s pomočjo sončnih celic, časovno programirano uravnava odpiranje odprtine za raztros koruze. Avtomatska krmilnica je sodobna tehnološka priprava, ki omogoča povsem ekološko in nenaporno krmljenje divjadi na krmišču vse leto.

Nove avtomatske krmilnice v lovišču LD Novo mesto

Med inovativne konstruktorje lovsko-tehničnih priprav in pripomočkov nedvomno sodijo tudi člani LD Novo mesto⁴, ki ima

⁴ Tehnološki napredek pri konstruiranju lovsko-tehničnih objektov in priprav je na območju Zveze lovskih

levem bregu Krke razprostira na planoti nad straško rebrijo. Višinski del lovišča, kjer se kot najvišji vrh bohota mogočni Srobotnik, je poraščen z najlepšimi bukovimi gozdovi v državi, ki slovijo po izjemnem etatu. Lovsko družino vrsto let uspešno vodi dolgoletni lovec **Franc Gole**, priznani dolenjski gospodarstvenik. Ob sebi ima ekipo prizadevnih lovskih tovarišev, ki so strokovnjaki na svojih področjih dela. Odločili so se izdelati sodobno avtomatsko krmilnico, v katero so vključili več svojih konstrukcijskih rešitev z uporabo materialov in pogonskih elementov, ki so cenovno ugodni in ekološko primerni. Z njimi so opremili pet krmišč v višinskih predelih lovišča. Nove avtomatske krmilnice so varnejše in zanesljivejše. Omogočajo stalno preskrbo divjadi z dopolnilno krmo, še zlasti v hudih zimskih mesecih, ko so višji deli lovišča odrezani od sveta. Zagotavljajo mirne cone prehranjevanja divjadi, ki je zaradi čezmernega človekovega vpliva in posegov

Bistveni sestavni del avtomatske krmilnice je premični krmni valj, izdelan iz sode, ki je pritrjen na drog. Njegov odpiralni mehanizem, ki ga poganja elektrika sončnih celic, je krmiljen elektronsko s pripravo, ki so jo inovativno izdelali lovci LD Novo mesto.

svoje lovišče na levem bregu reke Krke. Lovišče LD se razprostira od jezua v Mačkovcu po obrežju Krke do kamnoloma v Soteski, od tam prek znamenite Frate po stari hmeljniški cesti do avtomobilske ceste Ljubljana–Obrežje in ob njej nazaj do Mačkovca. Lovišče, ki v bruto izmeri obsega okoli 5.200 hektarov, je sestavljeno iz nižinskega dela, ki ga v svojem bistvenem delu obsega Zaloško-Prečensko polje s prečenskim letališčem, in iz višinskega dela, ki se na

v naravo vse bolj vznemirjena. Lovci s privabljanjem divjadi zadržujejo divjad v osrčju gozdov in tako preprečujejo škodo v gozdovih, na poljih, pašnikih in travnikih.

Nekaj tehničnih podatkov o konstrukciji novih krmilnic

Bistvo prispevka ni v orisu navodil za izdelavo avtomatske krmilnice nove dobe. Pomembnejša je njena predstavitev kot nove možnosti inovativnosti lovske tehnične inteligence. Izdelava nove vrste krmilnice je v primerjavi s starimi »herkulesi« primernejša; omogoča relativno

² Sočna krmila zagotavljajo oskrbljenost živalskega telesa z vodo, zato z njihovo uporabo preprečujemo poškodbe zaradi objedanja in lupljenja.

³ Izdala Lovska zveza Slovenije (1997) v Zlatorogovi knjižnici, 24).

hitro postavitve ter varno in zanesljivo delovanje. Pri njeni gradnji je treba najprej na določeni lokaciji krmišča skopati temelj, v katerega se zabetonira petmetrski drog, tako da iz podlage štrli štirimetrski steber. Na nosilni drog se pritrdi krmilni valj, izdelan iz dvestolitrskega soda, ki je premičen. Za dviganje in spuščanje je nanj pritrjena pletena jeklenica. Na valj je pritrjen mehanizem za odpiranje in raztros koruze, ki ga poganja elektrika, pridobljena iz svetlobnih celic.

Praktična uporabnost avtomatskih krmilnic

Z uporabo AK lovci LD Novo mesto, enako velja tudi za vse lovske družine kot upravljavke lovišč, ki strokovno pravilno krmijo divjad z namenom, da bi s krmljenjem preprečili škodo v kmetijstvu in gozdarstvu, preprečujejo pretečo škodo v kmetijstvu. Zato tovrstne krmilnice sodijo v prvovrsten sistem tehničnih preprečevalnih ukrepov. Način njihove razporeditve v lovišču zagotavlja tudi razpršenost živali pri hranjenju, ker v tropu živeča divjad pri hranjenju ne ustvarja pretirane osredotočenosti. V slabih vremenskih razmerah pa so AK pomoč divjadi pri zagotavljanju nujno potrebne energije za obstoj in preživetje. Sodobno kmetijstvo, ki žal temelji na monokulturah, med katerimi vsekakor prevladuje krompir, ogroža številne živalske in rastlinske vrste, ki so življenjsko odvisne od raznovrstnosti kulturnih in drugih rastlin ter od pestrosti rastlinskega bogastva naših pašnikov in travnikov. Krompir⁵, s katero lovci polnijo silose avtomatskih krmilnic, sodi med močna (semenska) krmila, zato je najbolj uporabna v slabih in za divjad težkih razmerah. Z lovskega vidika pa je izjemno praktična oblika učinkovitega krmila, ki ga je mogoče na dokaj preprost način in v primerni količini pripeljati v lovišče in celo ob krmišču skladiščiti ter po potrebi namestiti v krmilni valj AK. Ta s svojo »avtomatiko« poskrbi, da bo krompirna krma časovno enakomerno in v predpisani količini vse leto razpršena po krmišču.

Brez tehnične podpore ni uspehov pri gojitvi divjadi

Skrb lovcev za prehrano, zdravje in telesno stanje divjadi kot lovnih prostoživečih vrst živali

⁵ Lat.: *Zea mays*, je krmna rastlina, ki vsebuje sladkorje, beljakovine in maščobe.

je izjemnega pomena. Krmljenje je omejeno, po zakonu je dovoljeno le za dopolnilne prehranske ali odvrtačne namene divjadi in samo na lokacijah, ki so predvidene z načrti LUO. Člani LD Novo mesto so pri lastni zasnovi in izdelavi nove avtomatske krmilnice pokazali svojo iznajdljivost, ker so konstruirali cenovno ugodno in ekološko neoporečno AK, ki je zgrajena tako, da njen pogonski del ni izpostavljen mehanskim poškodbam in je zato zagotovljeno tudi njeno tehnično časovno določeno neprestano in brezhibno delovanje. V svojem lovišču so postavili sodoben model AK, ki je ekološki in prijazen do divjadi in lovcev kot skrbnikov krmišč. Objavljene fotografije inovativnega dela tehnične ekipe LD Novo mesto, ki je snovala pod strokovnim vodstvom lovcev **Iztoka Rožiča** in **Dušana**

jadi z novimi AK – zlasti divjih prašičev in jelenjadi ter zavarovanega medveda na urejenem mrhovišču – manjša. Upanje je, da bo tudi novi *Zakon o prepovedi voženj v naravnem okolju*, ki je v pripravi, prispeval k umirjanju konfliktnih razmer v naravi. Tako bodo zagotovljeni temeljni pogoji za sonaravno trajnostno upravljanje z divjadjo, ki se bo lahko ohranila le ob pomoči naravovarstveno usmerjenih lovcev, združenih v lovske družine, ki po načelih vesti, strokovnega znanja in poštenja upravljajo z divjadjo v zakupljenih loviščih. Zahvaljujem se starešini LD Novo mesto **Franču Goletu**, ki mi je omogočil, da sem si ogledal novo obliko in delovanje AK ter se seznanil s tehničnimi novostmi, ki so rezultat znanja lovcev LD Novo mesto.

Matija Avbar,
študent VITES, Novo mesto

Starešina LD Novo mesto Franc Gole redno zahaja v lovski revir, kjer z zadovoljstvom ugotavlja, da je krmišče, opremljeno z novo avtomatsko krmilnico, dobro obiskano.

Prednosti novo zasnovanih avtomatskih krmilnic so več kot očitne: divjad se je nanje privadila, njihovo upravljanje je varno in ekonomično, z njihovo namestitvijo v prosti naravi pa lovci ne povzročajo škodljivih stranskih učinkov in tudi tropni divjadi omogočajo razpršenost in mir pri hranjenju.

Pavlina, dokazujejo visoko stopnjo ekološko lovske ozaveščenosti, tehnične spretnosti in domiselnosti. Poudariti je treba, da so po prvotnih zamislih pri postavitvi AK sodelovali vsi člani lovske družine, ki jih je po njihovem napornem delu s svojimi dobrotami razveselil kulinarčni strokovnjak **Milan Ignacij Vrščaj**. Nov model AK v lovišču zagotavlja tudi »mirne cone« (ki pa jih ne bi bilo, če bi lovci krmišča zalagali le ročno) za divjad in njihovo preživetje tudi v najtežjih vremenskih razmerah. Z gotovostjo bo škoda na suhokranjski planoti v kmetijstvu in gozdarstvu zaradi krmljenja div-

»Prežla« in Tone odprla lovsko galerijo

Lovke, članice, so v slovenski zeleni bratovščini razmeroma maloštevilne. Med več kot 22.000 glavim članstvom jih je le 352 (julij 2011), vsega 1,6 % članstva – malo! Še toliko manj pa je zakonskih parov, kjer sta oba partnerja lovca. Eden takšnih parov, ki je po lovskem stažu zagotovo med najstarejšimi zakonci – lovci na Gorenjskem, sta **Antonija** in **Anton Torkar** iz Lesc. Oba sta že dolga leta člana LD Jelovica

- Ribno: Tončka 30 let, Tone pa že 40. Mnogi lovci ju poznajo in obiskujejo. Po Sloveniji pa tudi v zamejstvu je Tončka znana kot uspešna zeliščarka. Njeno zeliščarstvo se imenuje »Prežla«; po nazivu Tončkine mentorice, ki jo je uvedla v skrivnosti in učinkovitosti zdravilne uporabe različnih naravnih zelišč. Tudi njuni hčerki **Nuša** in **Saša**, ki imata obe farmacevtsko oz. medicinsko izobrazbo, sta šli po Tončkini poti in sta že osma generacija zdravilk z nazivom »Prežla«. Tončka samo z naravnimi zelišči in učinkovinami v obliki mazil, oblog, kapljic, čajev in krepil blaži različne zdravstvene težave. Svetuje pri oskrbi ran, tudi pooperacijskih, pri zvinih in izpahih, išiasu in drugih težavah. Mnogi lovci jo že leta obiskujejo s svojimi zdravstvenimi tegobami. Med njimi je cenjena in spoštovana, saj jim je vedno pripravljena svetovati in lajšati zdravstvene težave. Tone, po lovski izobrazbi tudi lovski mojster, je bil nekdanji vodja kmetijskega sektorja na protokolarnem Brdu pri Kranju. Je pa že kar nekaj let, tako kot Tončka, v pokoju, vendar poprime še za vsako delo. Mnogi ga poznajo kot enega zadnjih izdelovalcev »šinkelno« za pokrivanje streh, te etnološko izvirne in naravne kritine. Kot vitalna upokojenca imata dovolj časa tudi za lov, za njuno najljubše razvedrilo. V dolgih lovskih letih se jima je »nabralo« kar veliko lovskih trofej različnih vrst. Oba delavna kot sta, sta v nadstropju obnovljenega domačega gospodarskega poslopja v Lesc, na Begunjski cesti 23, okolju in namenu primerno, preuredila veliko dvorano in v njej predstavila njuno lovsko zbirko, ki sta jo poimenovala *Galerija z zelenih stečin*. Devetega julija letos sta pripravila slavnostno odprtje. Nanjo sta povabila lovske tovariše, znance in prijatelje, prišli so bohinjski rogisti, leški župnik je zbirko blagoslovil in lovsko druženje ob jelenovem golažu je bilo še prijetnejše. Prišlo je mnogo krajanov Lesc, saj je bilo odprtje prav na dan, ko v Lesc praznujejo krajevni praznik. Njen predsednik **Jože Mlinarič** je prepričan, da bo galerija prispevala k turistični ponudbi kraja. **Peter Belhar**, predsednik ZLD Gorenjske, pa je v pozdravu poudaril izobraževalni značaj te zasebne lovske zbirke, saj naj bi jo v okviru izobraževalnega programa obiskovali tudi lovski pripravniki.

Svojo lovsko zbirko sta zakonca Torkar iz Lesc poimenovala Galerija z zelenih stečin. Delček razstavljenih trofej.

Vnukinja **Ana** in sošolec **Aljaž** v preoblekah boginje Diane in sv. Huberta sta zbirko slavnostno odprla. Da je galerija že na daleč »po lovsko« prepoznavna, je na pročelje stavbe **Andrej Militarov**, znani slovenski slikar, ki mu je lovška tematika najbolj pri srcu, v oljni tehniki naslikal dva mogočna kozoroga.

V razstavljeni lovski zbirki sta predstavila veliko dermoplastič-

Zbirka obiskovalca poučuje in nazorno seznanja z mnogimi vrstami naše in tuje divjadi, zanimiva je tudi za lovske sladokusce. Namenjena je tudi šolski mladini in mlajšim obiskovalcem. Šolske oblasti bližnje šole bodo prihodnje šolsko leto njen ogled že uvrstile v redni dodatni osnovnošolski izobraževalni program, so povedali.

Branko Galjot

Foto: B. Galjot

Ob odprtju galerije je izobraževalni značaj za javnost odprte zasebne lovske zbirke pozdravil tudi predsednik ZLD Gorenjske Peter Belhar. Na fotografiji levo sta zakonca Torkar, skrajno desno ob Belharju pa je nekdanji dolgoletni sekretar Kinološke zveze Slovenije Jože Vester.

nih preparatov in lovskih trofejnih delov divjadi mnogih vrst. Divjad sta uplenila pretežno v domačih, slovenskih loviščih. Kar precej je tudi mogočnih in zanimivih preparatov afriške, kanadske (grizli, črni medved, polarni volk) in azijske (Kirgizija, Kamčatka) divjadi. Zbirka je »na ogled postavljena« za vsakogar in je odprtega značaja. Vodnik po galeriji je Anton, ki je pripravljen pojasnjevati o vsem, kar je razstavljenega. Z njim se vsakdo lahko tudi dogovori za ogled po tel.: 051/649-793.

Tudi drugi lahko najdejo svojo identiteto v objavljenih prispevkih v Lovcu!

H komentarju dr. M. Toša, ki je predstavil Zbornik LD Trnovski gozd (Lovec, 9/2011, str. 474), ni praktično skoraj ničesar dodati. Znano je, da je zgodovina učiteljica življenja, zato so zgodovinski zapisi trnovskih

lovcev svojevrstna podlaga za razvoj in samobitnost slovenskega naroda in razvoj njegove kulture. Navedeno velja za zgodovinsko zbirko člankov v knjigi *Iz Lovca, z besedo in črto po Trnovskem gozdu*, ki jo je z izrazitim občutkom za lepoto slovenske besede izvorno uredil pisatelj Franc Černigoj, lovec in humanist, dolgoletni izjemno prizadevni član uredniškega odbora za lovsko založništvo pri LZS.

Mislím trnovskih lovcev, v katerih je stoletja tlela globoka želja, da lovu in lovcem s svojim delom in ljubeznijo do žive in nežive narave postavijo trajen spomenik, je sledila trnova pot, ki so jo premagovali s svojo zvesto domoljubnostjo in ljubeznijo do slovenske zemlje in njenih prelestei. Uresničili so načelo, ki je v reku »*per aspera per astra*«¹, njihova pot jih je vodila »*ad astra per aspera*«, prek trnja do zvezd. Trnovski lovci so s svojo vztrajnostjo pokazali nekaj, česar ne premore vsak. Če bi jim sledili, zlasti slovenski lovci iz vseh drugih krajev, bi s sveta z lahko spravili prepír, ki je, vsaj zdi se tako, tako odločilno znamenoval odnose med nami. Ne pozabimo: Ne vrag, le sosed bo mejak, je »zapel« največji slovenski pesnik dr. France Prešern. S svojo besedo in tenkočutno črto so trnovski lovci prižgali luč, odprli so nam oči in nas neprisiljeno podučili, kako velik je pomen izhajanja glasila Lovec, ki je po sto letih naposled le doživel vpis v spisek javnih medijev pri ministrstvu za kulturo². Ob tem sem se spomnil dokaj resnih prerekanj, zakaj je glasilo sploh potrebno. Pa tudi, kako boljšega bi lahko izdajali!? Mnogi so pretiravali s svojimi stališči, ko so svojo slabo voljo zagovarjali izključno iz ekonomskega zornega kota. Da je glasilo Lovec strošek, so za vedno ovrgli trnovski lovci. Po sto letih so s pomočjo F. Černigoja obudili številne svoje zgodbe in njihove odlične pisce, ki so v kleni slovenščini v prejšnjem stoletju pisali o divjadi, lovcih in doživljanju narave. Vprašanje, kakšna naj bo usoda glasila Lovec, sodi na smetišče zgodovine, bistveno je vprašanje, ali ga dovolj cenimo! Sprašujemo pa se lahko, koliko lovcev ga sploh prebere in tudi upošteva njegova sporočila. Vesel sem spoznanja,

¹ S težavami do uspeha.

² Odločba Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8 z dne 6. 7. 2011 (Lovec je v razvid medijev vpisan pod zap. št. 1633).

da ga (pravijo, da celo bolj kot lovci) berejo žene lovcev, dedki in babice, pa dijaki in študentje. Ne vem pa, koliko je takih lovcev, ki ne zmorejo niti toliko pripadnosti, da bi ga vsaj vzeli iz ovojnice. Glasilo Lovec namreč ni za navlako na prašnih policah, prinaša strokovne članke in prispevke, ki ne bodo zastarali niti po sto in več letih. To dokazujejo prav trnovski lovci in njihove (še vedno aktualne) zgodbe o Trnovskem gozdu, ki so poučno čtivo, ki pritegne slehernega bralca.

Verjamem, da so trnovski lovci svojo novo knjigo izdali iz vseh svojih hrepenečih src, »*Ab imo pectore*«, kot je nekoč vzkliknil Julij Cezar. Njihovo srčnost sem spoznal po reku, da po enem spoznanju vse; torej po eni knjigi sem dojel globino duš ljudi, ki se predano in ljubeče oklepajo težkega življenja na območju Trnovskega gozda. Ti ljudje so vedno od drugih pošteno pričakovali le tisto, kar so mu bili tudi sami pripravljeni storiti. V svoji kleni izvirmosti so trnovski lovci zagovarjali stališče, da je bolje nepravilnost trpeti, kot jo povzročati, kar je izkazano s strnjeno mislimi objavljenih prispevkov in člankov. Že stari trnovski lovci so verjeli, da se nihče ne sme obtoževati, razen pred bogom; bogovi namreč s pravičnimi očmi gledajo človeške stvari. Kar se je zgodilo, ni bila pravljica, gre za resnične zgodbe o grofu Chambordu ali gospodični Wercer, hčerki nekdanjega cesarsko-kraljevega oskrbnika na Trnovem, in drugih imenitnih lovcih, ki so bolj ali manj uspešno lovili v Trnovskem gozdu na Goriškem. Več je vredno premišljeno delati, kot modro premišljevati, je misel, ki sem jo ob branju knjige hudomušno pripisal cestarju, ki je na lovu na velikega petelina s kožuham ogrinjal grofa Chamborda in mu nosil stolicu, da se je po njej spravil s kočije. Cestar je imel namreč zdrav pogled na lov in lovec tistega časa, torej se je med lovci že takrat oblikovala zdrava kritičnost misli in pravice do drugačnega mišljenja. Pa je svojeglavi cestar kljub temu sodeloval na lovih in nihče ga ni kaznoval. Trnovčani so se vedno borili hrabro, težave so prenašali potrpežljivo. Premetenost so premagovali s premetenostjo. Pisci starih besedil so se zavedali, da je umetnost trajna, življenje pa kratko. Delali so po izvirnem lovskem načelu, da poslušaj, glej in molči, če želiš živeti. Slepe so namreč oči, ko se pamet ukvar-

Trije volkovi opremljeni s telemetričnimi ovratnicami - Pozor pri odstrelu!

V okviru projekta *SloWolf* nam je v letu 2011 do konca avgusta uspelo odloviti in s telemetrično ovratnico opremiti tri volkove. Maja smo odlovili starejšega volka Vojka iz tropa Vremščica, o čemer smo že poročali (Lovec, 7-8/2011). Sredi julija smo pod Slavnikom odlovili še enega volka, in sicer dve leti starega in 40 kg težkega samca, ki je dobil ime **Slavc**. Tako kot volk Brin, ki smo ga spremljali lani, je tudi Slavc član tropa Slavnika. Doslej smo od obeh novih volkov na Primorskem dobili že skoraj 1000 lokacij GPS njunega gibanja. Tako smo ugotovili, da trop Vremščica redno prehaja tudi prek avtoceste Postojna-Kozina, njihov teritorij pa poleg Krasa pokriva še območje Hruške in Nanosa, kjer so imeli letos tudi mladiče. Po treh mesecih spremljanja se je volk Vojko gibal na območju, velikem 51.000 hektarjev, volk Slavc pa se je v prvem mesecu spremljanja zadrževal na območju od italijanske meje prek Slavnika in Kraškega roba do Čičarije na Hrvaškem, kar kaže, da se teritorij tropa Slavnika glede na lani ni bistveno spremenil. Tropa Vremščica in Slavnika sta sosednja tropa in kot je v navadi pri volkovih, se njuna teritorija med seboj prekrivata le malenkostno (za 5%) in samo na mejnem območju.

Konec avgusta nam je uspelo odloviti tudi prvega volka na Kočevskem, in sicer na Veliki gori pri Ribnici. V odlovno past se je ujel enoletni samec, težak 26 kg, ki smo ga poimenovali **Luka**. Predvidevamo, da pripada tropu Gotenica, vendar bomo morali na potrditev naše domneve počakati še na več podatkov o njegovem gibanju in na genetske analize. Podatki, ki jih bomo dobili v naslednjih mesecih, bodo precej pripomogli k boljšemu poznavanju vedenja volkov v Sloveniji in razumevanju konfliktov, predvsem pojavljanja napadov na drobnico in druge domače živali.

Z oktobrom se bo po odločitvi resornega ministrstva začela lovna doba tudi za volka. Ker je za odlov živega volka potrebno izredno veliko dela s strani raziskovalcev pa tudi s strani lovcev, ki nam pomagajo (v povprečju več kot 100 terenskih dni za en uspešen odlov), bi se z vsakim, sicer legalnim odstrelom z ovratnico opremljenega volka izničilo veliko vloženega truda, vsi pa bili prikrajšani za zanimive in dragocene podatke, ki jih pošiljajo ovratnice. **Zato v času dovoljenega odstrela volkov prosimo vse lovce, naj bodo pozorni na volkove s telemetričnimi ovratnicami in prosimo, naj jih ne bi odstrelili. V dobrih svetlobnih razmerah, ki omogočajo zanesljiv strel, so ovratnice dobro vidne – trak je svetlo zelene barve (Vojko), rjave (Slavc) oziroma svetlo modre (Luka), vsa ohišja za baterijo pa so bele barve.** Seznam lovskih družin in lovišč, s katerimi trajnostno upravljajo, kjer sta se doslej gibala oba letos opremljena volka na Primorskem, je naslednji: LD Bukovje, LD

Foto: M. Krolf

Konec avgusta smo odlovili tudi prvega volka na Kočevskem – enoletnega samca, najverjetneje člana tropa Gotenica. Opretili smo ga s svetlo modro ovratnico.

je bil odlovljen v LPN Snežnik - Kočevska Reka, v prihodnjih mesecih pa se bo verjetno gibal tudi v sosednjih loviščih na Kočevskem in morda tudi na Notranjskem. Kogar zanima, si območja gibanja opremljenih volkov lahko vsak mesec sproti ogleda na spletni strani www.volkovi.si. Podrobnejše podatke o telemetričnem spremljanju volkov pa bomo predstavili v naslednjih številkah revije Lovec.

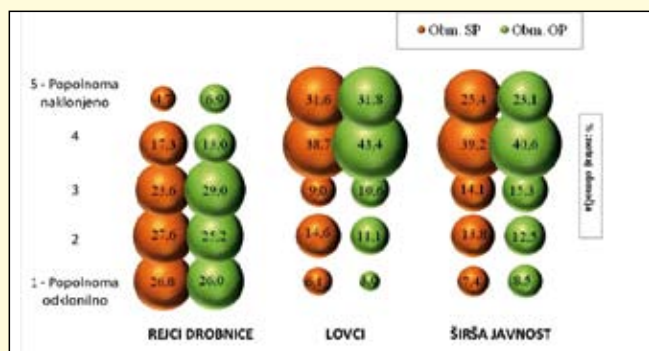
Lovci so volku najbolj naklonjeni

V začetku julija smo na projektni spletni strani www.volkovi.si (glej Publikacije) objavili končno poročilo Odnos lovcev, rejcev drobnice in širše javnosti do volka in upravljanja z njim v Sloveniji. Analiza je pokazala, da so lovci volku najbolj naklonjeni. To velja za območje, kjer se volk pojavlja stalno, pa tudi tam, kjer je prisoten le občasno. Ob tem so anketirani lovci pokazali tudi najboljše poznavanje življenja in biologije volkov. V povprečju so pravilno odgovorili na šest od osmih vprašanj (širša javnost je pravilno odgovorila v povprečju na pet vprašanj, rejci drobnice pa na štiri). Zaradi svojega neposrednega stika z naravo in živalskimi vrstami ter aktivnega sodelovanja v varstvu narave (več kot 90 % anketiranih lovcev meni, da je naravovarstvo temeljna naloga lovstva) so lovci pri upravljanju z volkom izjemno pomembna interesna skupina. Polovica vseh anketiranih lovcev je pripravljena sodelovati pri projektih varstva in upravljanja z velikimi zvermi v Sloveniji. To kažejo rezultati, saj velika večina (91 %) meni, da so projekti, ki se ukvarjajo s problematiko sobivanja volka in človeka, pomembni.

Ekipa SloWolf

Območje gibanja volka Vojka iz tropa Vremščica, maj-avgust 2011, (rumeno) in volka Slavca iz tropa Slavnika, julij-avgust 2011 (rdeče). Označeno je lansko gibanje volka Brina, ki je bil tudi član tropa Slavnika (oranžno – ta teritorij se nadaljuje do Učke na Hrvaškem). Zelene črte označujejo meje lovišč.

Odgovorite na vprašanje: Kakšno je vaše stališče do volka? – Odnos anketirancev na območju stalne prisotnosti volka (obm. SP) in območju občasne prisotnosti volka (obm. OP). (Graf: Skupina za ekologijo živali, Odd. za biologijo, Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani.)

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem lovcem, ki ste nam letos z velikim interesom pomagali pri odlovu volkov: članom LD Loka pri Črnomlju, LD Loški Potok, LD Senožeče, LD Kozina, LD Materija, LD Podgorje, LD Sinji Vrh, vodjem lovišč in poklicnim lovcem LPN Jelen, LPN Ljubljanski vrh, LPN Medved in LPN Snežnik - Kočevska Reka ter območnim vodjem odseka za gozdne živali in lovstvo.

Ekipa SloWolf

ja z drugim. V zgodbah v knjigi sem doumel, da je tudi pri lovcih nesreča priložnost za vrlino. Kdor drugemu slabo pripravlja, v svoji glavi kroji nesrečo. Zato ne pozabimo: *Carpe diem – Užij dan!* Sicer pa za lovstvo že od nekdaj velja, da so oholost, zavist in jeza izvori prestopkov, kar dokazuje tudi vsebina udarnih zgodb v pričujoči knjigi. V zbirki črtic in drugih prispevkov sem prepoznal sledove stare ljubezni trnovskih lov in lovcev, ljubezni do živali, narave in lova. Slovenci smo bili skozi zgodovino prepojeni s tujim jarmom, živeli smo ob tujem kruhu, napajali tuja polja, naše njive pa so bile žejne, čemur pa so se uprli Trnovci in skozi boj za lastno identiteto ustvarili tudi svoj lov. Zato moramo s ponosom gledati na lovske idile trnovskih lovcev, ponosnih ljudi in kremenitih lovcev. Drugim so vedno odpuščali, sebi nikoli, kar so s ponosom sporočili tudi z izbrano besedo o svojem lovu v Trnovskem gozdu. Ustvarili so črto ponosa z iskričo delavnostjo in uspehi. Zbrana dela *Iz Lovca* razumem tudi kot priznanje Lovski zvezi Slovenije, naslednici Slovenskega lovskega društva (SLD), ustanovljenega davnega leta 1907, ki je že od leta 1910 izdajalo glasilo Lovec. Hkrati je knjiga *Iz lovca z besedo in črto po Trnovskem gozdu* (1911–2011) poleg obogatitve slovenske knjižne zakladnice svojevrsten predlog drugim lovskim organizacijam, naj sledijo njihovem vzoru in svojo identiteto najdejo v vsebini prispevkov glasila Lovec od leta 1910 naprej, kajti ljubezen do očetnjave je naš zakon. Uživajmo ob prebiranju sporičilnih misli trnovskih lovcev!

Bojan Avbar,
član uredniškega odbora
za lovsko založništvo LZS

Izbrane so fotografije za veliki stenski koledar LZS - 2012

Na razpis Javnega natečaja za izbiro uspešnih posnetkov divjih živali, ki smo ga objavili v Lovcu, 4/2011, str. 221, je do prvega julija letos poslalo v skladu z vsemi razpisnimi pogoji svoje fotografske posnetke šestnajst avtorjev, ki jih je 9. 9. 2011 pregledala petčlanska komisija LZS v sestavi: Srečko Felix Krobe, Srečko Žerjav, Marjan Toš, Igor Pičulin in Boris Les-

kovic in opravila končni izbor poslanih fotografij in izbrala trinajst najuspešnejših, ki so ustrezale vsem uredniškim in oblikovalskim merilom. Zopet je treba zapisati, da se je v ožji izbor uvrstilo vsaj dvakrat več fotografij, a so bile naposled umaknjene iz končnega izbora zaradi tehničnih, sezonskih ter vsebinskih potreb in meril.

Komisija in predstavniki uredništva Lovca so bili enotnega mnenja, da bodo vse neizbrane, a kakovostne fotografije vključili v izbor za opremljanje vsebinskih prispevkov našega glasila. Na natečaj so poslali svoje fotografske posnetke: **Albin Budna** iz Raven na Koroškem, **Tomaž Velikonja** s Predmeje pri Ajdov-

čini, **Tomaž Dajčar** iz Škofje vasi, **Miha Krofel** z Zavrha pri Borovnici, **Miran Krapež** iz Otlice pri Ajdovščini, **Oton Naglost** iz Vipave, **Marjan Artnak** iz Kočevja, **Jure Bizjak** z Lesc, **Anton Horvat** iz Šalovcev, **Vinko Peternelj** iz Cerknega, **Nik Lahajnar** iz Mojstrane, **Lojze Skvarča** iz Logatca, **Andrej Tomažin** iz Logatca, **Vlado Jehart** iz Prevalj in **Silvo Odar** iz Bohinjske Bistrice.

Najuspešnejše in kakovostne fotografije so zopet poslali že dokaj uveljavljeni avtorji – naravoslovni fotografi, fotolovci, člani že znanih fotografskih klubov, kot so Diana - Ljubljana ali Grča - Kočevje. Zopet pa je med

izbranci tudi nekaj novih vzhajajočih fotografskih imen, ki imajo očitno dobro fotografsko opremo in ki tudi večje uporabljajo težko fotografsko stojalo.

Za najuspešnejšega fotografa bi letos lahko izbrali **Tomaža Velikonjo**, katerega kar tri fotografije so se znašle v ožjem izboru (mali skovik, kotorna in muflon). Za naslovnico koledarja LZS 2012 pa smo to pot izbrali plezajoča medvedka avtorja **Marjana Artnaka** iz Kočevja.

Avtorjem vseh izbranih fotografij čestitamo k izboru. Po končani redakciji in končni določitvi naklade za tisk jim bomo poslali v podpis avtorsko pogodbo.

Boris Leskovic

Lovska zveza Slovenije

VELIKI STENSKI KOLEDAR LZS 2012 Z MOTIVI DIVJIH ŽIVALI BO PREJEL VSAK ČLAN LD - UPRAVLJAVK LOVIŠČ.

Tudi letos ponujamo dodatno možnost vsem članicam, da za svoje potrebe naročijo dodatno zeleno število **VELIKEGA STENSKEGA KOLEDARJA LZS - 2012** (velikost: 33,5 x 53 cm) po ceni 2,50 € + 20 % DDV (brez storitve dotiska imena LD na pasici!).

Trinajstletne stenske koledarje z vezno spiralo, vloženo v vrečko PVC, s preglednim koledarskim delom, luninimi menami in spiskom lovnih dob na divjad bodo naročniki lahko **prevzeli v začetku decembra na sedežih območnih lovskih zvez**. Po dogovoru bomo interesentom koledar lahko poslali tudi po pošti (po povzetju) na zeleni naslov.

Le pisna naročila sprejemamo do 31. oktobra 2010 na e-naslov: lzs@lovska-zveza.si, s pripisom »Koledar LZS«.

Pisarna LZS

Lovski komplet Extrem

Predstavitvena reportaža

V oktobru, ko so jutra in večeri lahko že zelo hladni, pa tudi dežja je navadno veliko, je izbor ustreznih oblačil za lov še toliko zahtevnejši. V **Belugi, d. o. o.**, smo za vas preizkusili lovski komplet, ki je narejen za lov tudi v najtežjih vremenskih razmerah. Je 100 % neprepusten za vodo in veter ter odlično

odvaja vlago od telesa. Je lahek, udoben in topel. Tkanina je odporna in nudi dobro zaščito. V primerjavi z drugimi materiali je odpornejša predvsem proti mehanskim poškodbam zaradi vejevja in trnja. Posebno GXT tehnologijo (*Geotherm X-trem Technology*) uporabljajo pri izdelavi oblačil, ki so namenjena zunanjim aktivnostim. Omogoča največjo možnost »dihanja« tkanine. Ko se temperatura telesa dvigne zaradi telesne aktivnosti, notranja plast vpije vlago in jo prenaša na zunanjo stran, tako da pod oblačili naše telo ostane suho. Vodni stolpec 25.000 mm H₂O v 24 urah nudi zanesljivo zaščito pred dežjem. Barva oblačil je lovsko zelena.

Jakna je nekoliko daljša in lovci sega čez pas. Kapuca je nastavljiva in oblikovana tako, da ne leze na oči. Mogoče jo je odstraniti ali zviti v ovrtnik, ki je visok in nudi dobro zaščito pred vetrom in dežjem. Zadrge so kakovostne, dvosmerne, z zaščito v predelu dotika brade, ki onemogoča dotik s kožo, kar je še posebno pomembno pri nižjih zunanjih temperaturah. Poleg dvosmerne zadrgje je jakno mogoče zapenjati tudi z gumbi. Na zunanji strani sta

dva velika stranska žepa na zadrge in žep za dokumente. Na notranji strani jakne pa so štirje žepi različnih velikosti. V enega od njih sta priložena oranžni signalni trak in kompas. Tudi na hrbtini strani je velik žep, ki ga lahko uporabljamo kot majhen nahrbtnik. Na rokavih je patent z nastavljivimi »ježki«. Rame in komolci jakne so še dodatno ojačani. Širina jakne je nastavljiva, v celoti je tudi podložena.

Na hlačah sta dva stranska

žepa, dva zunanja žepa na zapiranje z magnetom in dva zadnja žepa na zadrge. V posebej za to narejenem žepu je priložen vsestransko uporaben nož. Hrbtina del hlač je nekoliko povišana v ledvenem predelu. Ob strani sta dva zračnika na zadrge. Na hlačah so anatomsko krojeni »kolenčniki« in »sedalo« za optimalno gibanje. Vsi izpostavljeni deli so še dodatno ojačani proti mehanskim poškodbam. Hlače so v celoti podložene.

V našem primeru gre za t. i. tehnična oblačila, ki nudijo dobro zaščito pred zunanjimi vplivi. So lahka, udobna in odporna proti poškodbam. Vsestransko uporabna so predvsem v jesensko-spomladanskem času. Primerna so tudi za nošnjo pozimi, za aktivnosti, ki so povezane predvsem s hojo. Ob sočasni uporabi kakovostnega flisa ali naravne volne so primerna tudi za zimsko čakanje na preži.

Cena kompleta je le 193,00 evrov, kar je za kakovost, ki jo izkazuje, ugodno. Mogoče je naročiti le jakno za 127,00 evrov ali hlače za 96,00 evrov. V oktobru vam ob nakupu kompleta podarimo tudi naglavno svetilko. Vse dodatne informacije dobite pri **Belugi, d. o. o.**

Spektiv Trophy XLT

Tokrat predstavljamo spektiv serije **Trophy XLT**. Spektivi so ena od mnogih samostojnih zvrsti optičnih izdelkov firme Bushnell. Spektiv si lahko predstavljamo kot neke vrste opazovalni daljnogled s samo eno monokularno cevjo in zelo veliko povečavo. So bolj specializiran optični izdelek. Že po definiciji (določilo) je spektiv kompaktna optična naprava z veliko močjo povečave. Namenjeni so opazovanju objektov na večjih razdaljah, omogočajo pa tudi opazovanje podrobnosti na srednjih razdaljah.

Zelo so uporabni pri lovu, gorništvu in opazovanju ptic. Zelo veliko jih uporabljajo v strelstvu, predvsem pri strelskih disciplinah s puško, kjer so nepogrešljivi za vsakega resnega strelca. Nepogrešljivi so tudi v pomorstvu in topografiji. Kjer koli želimo opazovati objekt od daleč, tako da ga ne vznemirjamo in naše opazovanje ostane prikrito, je spektiv idealna rešitev.

Serijski **Trophy XLT 2011** vključuje dva nova spektiva spremenljive oz. variabilne povečave **15-45 x 50** in **20-60 x 65**, ki sta namenjena predvsem lovcom. Spektiv Trophy odlikujeta čvrsta konstrukcija in gumirana zaščita, tako da je zelo primeren za grobo terensko delo. Osnovna optična cev je klasične zgradbe z zamaknjeno postavitvijo optičnih prizem, t. i. »porro« zgradba. Zato je spektiv dokaj kratek, celo krajši od marsikaterega strelnega daljnogleda. Zlahka ga zložimo na dno lovskega nahrbtnika.

Zato je zelo primeren za delo na zahtevnem terenu v gorah, morda pri spomladanskem štetju divjadi ali pa za opazovanje oddaljenega srnjaka, ki izstopa daleč od nas, predaleč za običajen lovski daljnogled. Če tudi povečava 20 x ni dovolj, ima spektiv Trophy »zoom«, način hitrega povečanja do 60 x. To bo vsekakor več kot dovolj, da bomo zlahka ocenili spol, telesno stanje in trofejno vrednost divjadi.

Briljantna optika, čvrsto, zamaknjeno 100-% vodotesno gumirano ohišje, kompakten zložitljiv trinožni podstavek, prvovrsten transportni kovček in dodatna mehka transportna torba za nošenje, povrh pa še ugodna cena so samo nekatere lastnosti, zaradi katerih je spektiv Trophy za uporabnika prijazen, njegova uporaba na terenu pa hitra in preprosta. Trophy 20-60 x 65 je na voljo tudi v izvedbi z okularjem pod kotom 45 stopinj, ki olajša njegovo uporabo predvsem na streliščih.

Predvsem lovci bi radi opozorili na njegovo veliko uporabnost v loviščih, zlasti kot pripomoček pri sistematičnem, organiziranem in strokovnem upravljanju z divjadjo, zaradi česar je nepogrešljiv v slovenskih loviščih. Poleg tega je nujno potreben v lovskem strelstvu. Brez dobrega spektiva je le težko kakovostno opraviti spomladanski strelski preizkus orožja. Po preizkusu pa naj gre spektiv Trophy nazaj v lovišče, kjer je v rokah izkušenih lovcev tudi njegovo glavno mesto.

Predstavitvena reportaža Rodeoteam, d. o. o.

Spektiv Trophy XLT povečava: 15-45 x, objektiv: 50 (mm), vidno polje (m/1000 m): 50 (15 x)/25 (45 x), izhodna zenica: 3,3 mm (15 x)/1,1 mm (45 x), teža: 900 g, dolžina: 335 mm.

V prvih dneh aprila 2011 smo se lovci LD Toško Čelo, člani drugih LD in organizacij ter sorodniki na solkanskem pokopališču skromno, a spoštljivo poslovili od našega častnega člana **Lada Poharja** (umrl 1. 4. 2011), dolgoletnega zaslužnega funkcionarja v slovenski lovski organizaciji, borca NOB, diplomata, novinarja in vidnega družbeno-političnega delavca.

Lado (rodil se je v Radečah 9. 7. 1920) je bil izreden lovski in tudi siceršnji tovariš, prodornega duha in bistrega spomina ter dobrega srca. Vsaj takšnega smo ga poznali lovci. Take vse redkeje vrline so ga spremljale vse do zadnjih ur. Do zadnjih dni je bil bister, sposoben zelo hitro dojeti tudi sposobnosti sogovornika. Žal pa ga je že pred leti začela zapuščati telesna moč, vid, in se v minulih dveh, treh letih tudi zaradi visoke starosti ni več udeleževal lovskih aktivnosti.

V lovsko organizacijo se je včlanil leta 1946, in sicer v LD Radeče. V rojstnem kraju se je z lovstvom seznanil že v najzgodnejši mladosti, saj so bili lovci skoraj vsi moški sorodniki: oče, dva brata, bratranca, pa še stric. Slednji je bil zapričen lovski čuvaj pri radeškem zdravniku, ki je bil zakupnik lovišča. Že kot kratkohladičnik je bil gonjač na skupnih lovih. Stric je bil nadebudnemu nečaku odprta knjiga; na vsako vprašanje je vedel odgovor, zato ni čudno, da je prav on odločilno vplival na mladeniča, da se je že tedaj zapisal lovstvu. Deček in pozneje mladenič je bil očitno dobro zapisan tudi pri lovskem zakupniku, saj mu je le-ta podaril prvo malokalibrsko puško. Kmalu po vpisu je v ZLD Zasavja opravil lovski izpit. Leta 1981 je prestopil v LD Toško Čelo. V letih 1983 in 1984 je bil starešina naše družine, leta 1985 predsednik disciplinskega razsodišča, v letih od 1987 do 1989 pa referent za lovni turizem. V letih 1996 in 1997 je bil tudi referent za kinologijo. Poleg tega je bil tudi preglednik uplenjene divjadi. Leta 1999 smo ga člani LD Toško Čelo razglasili za našega častnega člana. Aktivni je bil tudi na višjih ravneh lovske organizacije: v letih od 1985 do 1993 je bil član uprave gojitvenega lovišča Ljubljansko polje - Rožnik, v letih od 1986 do 1994 je bil član IO ZLD Ljubljana, od leta 1986 do 1990 pa je bil predsednik Komisije ZLD Ljubljana za izobraževanje. Na ravni LZS je bil od leta 1993 do 1997 predsednik NO LZS. Pohar je prejemnik zlatega znaka KUS in zlatega znaka KZS, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redi za lovske zasluge III., II. in I. stopnje. Je tudi eden redkih dobitnikov najvišjega slovenskega lovskega odlikovanja, Zlatorogove plakete.

Lovski tovariš Lado Pohar se je še dolgo v visoko starost udeleževal poljskih lovov. Gozdne love je večinoma izpuščal že prej, saj so mu gričevja našega lovišča – kot je rad povedal, – že kar preveč jemala sapo. Redno pa je spremljal strelska tekmovalja, še posebno tradicionalno prireditve v počastitev dneva upora proti okupatorju in o njih tudi redno poročal v Lovcu. Na delovnih akcijah

je pogosto poskrbel za šilce krepkega in nam povedal kakšno vzpodbudno besedo. Mlajši lovci smo radi prisluhnili naši starosti in tudi njegovim lovskim in borčevskim zgodbam, od katerih je največkrat obnovil spomin na zvok zatajitve nemškega orožja ob strelu, ki je bil verjetno namenjen prav njemu. Kadar je komu na lovu zatajilo orožje (naboj), je vedno, nekako očitajoče in hudomušno pripomnil, da to ni nujno vedno tudi nekaj slabega. Malo grč je med nami, ki bi tako trdovratno kljubovale neusmiljenim zobem časa, kot se je starosti uspešno upiral naš Lado. Junija 2005, en mesec pred 85-letnico rojstva, je še uplenil srnjaka. »Ta je pa moj zadnji,« je rekel nekaj dni potem, ko smo mu čestitali k lovskemu blagru.

V mladosti je Lado prehodil težko pot. Ne samo zato, ker mu je komaj 17-letnemu mladeniču umrla mati, pač pa tudi zaradi njegovega naprednega razmišljanja in zlasti revolucionarnega udejstvovanja, zaradi katerega je bil izključen iz celjske gimnazije predvojne Dravske banovine. Vmes so bila težka leta NOB, ko je bil eden izmed vidnejših aktivistov in zaslužnih borcev za svobodo. Nato ga je pot zanesla v Ljubljano, kjer je šolanje nadaljeval na poznejši bežigradski gimnaziji. V Beogradu je leta 1948 končal diplomatsko šolo. Vse življenje je bil zapisan novinarstvu, med drugim je bil izjemno aktiven kot partizanski novinar, ki je po vojni postal direktor Radia Koper – Capodistria, nato pa tudi direktor slovenske televizije in dopisnik Jugoslovanske RTV. Ker smo o njegovem delu in udeležbi v NOB že obširno pisali ob priložnosti njegovega 80-letnega jubileja (Lovec, 10/2010, str. 472), na tem mestu ne bomo podrobno ponavljali njegove biografije. Dodati pa je treba nekaj stvari: Lado je v vztrajnem zavzemanju za prikaz dejanskih zgodovinskih dogodkov dal pobudo o postavitvi pomembne razstave Prispevek Slovenije v boju zaveznikov proti nacifašizmu. Pobuda je bila takoj sprejeta v Sloveniji, pa tudi pri ameriških vojaških oblasteh. Prva postavitev razstave je bila leta 1999, in sicer v Pentagonu, glavnem vojaškem štabu ZDA. Dosegel je tudi, da so v ameriškem letalskem muzeju Rauntaul (država Illinois) uredili t. i. »slovenske prostore« (Slovenian rooms), v katerih so predstavljeni dokazi s pričevanji o reševanju anglo-ameriških letalcev v Sloveniji. Priložnostna razstava v Pentagonu in stalna razstava v Rauntaulu sta

omembe vredna dogodka, ki sta v marsičem pomagala, da so ZDA priznale samostojnost Slovenije. Idejni vodja, pobudnik in v dobri meri tudi organizator razstav je bil prav naš cenjeni lovski tovariš Lado Pohar.

LD Toško Čelo – M. K., LZS – Uredništvo Lovca

Tretjega januarja letos nas je v enainosemdesetem letu starosti nenadoma zapustil naš prijatelj in lovski tovariš **Ivan Bizjak**, častni član Lovske družine Čezsoča.

Ivan je (rodil se je 23. 6. 1930) otroštvo kljub hudim časom srečno preživel v Čezsoči, kjer je bil njegov oče začetnik in nesporna avtoriteta na področju lovstva.

Brezskrbnega otroštva je bilo kmalu konec. Takoj po vojni se je podal v svet, najprej na nižjo gimnazijo v Tolmin, nato pa v Ljubljano na srednjo tehnično šolo, ki jo je zapustil kot diplomirani metalurški tehnik.

Potem ko je nekaj let delal kot tehnik v Železarni Jesenice, se je odločil, da bo študij nadaljeval na FNT v Ljubljani, kjer je leta 1969 tudi diplomiral. Še istega leta se je vpisal v Lovsko družino Čezsoča. Lovci je postal razmeroma pozno, vendar je bil z lovom povezan tudi mnogo pred ustanovitvijo Lovske družine Čezsoča, kjer je bil v letih 1978 do 1982 starešina, od leta 1982 do 1984 pa predsednik NO LD. Poleg tega je bil večkrat član različnih komisij in udeleženec skupnih delovnih akcij. Ivan tudi ni manjkal skoraj na nobenem skupnem lovu.

Ivo, kot smo ga največkrat klicali, je bil miren in na prvi pogled vase zaprt, v resnici pa globoko razmišljujoč človek, ki je vedno iskal nove in boljše rešitve pri svojem delu v Železarni Jesenice, kjer si je pridobil velik ugled, pa tudi v lovski družini. Le njegovi zadržanost in skromnost sta bili vzrok, da njegove kritične ocene dela in razmer v lovstvu niso presegle domačih logov. Kritičen je bil predvsem do ustaljenih vzorcev za upravljanje z divjadjo. Kot rojen matematik in računalničar je za svoje in domače potrebe razvil samosvoj računalniški model spremljanja stanja divjadi v lovišču, s katerim nam je dokazoval, da grešimo predvsem pri pretiranem poseganju v mlade generacije parkljaste divjadi.

Škoda je, da njegovih dognanj ni smo znali ali smeli upoštevati. Kljub temu pa je v marsikom od nas vzbudil dvom o veljavnih in povsem nedotakljivih pravilih in razmišljanje o tem, da v naravi ni absolutnih in večnih resnic in da so nujna sprotna kritična razmišljanja o že doseženem.

Tistega mrzlega januarskega dne smo se od Ivija za vedno poslovili. Ostal nam je lep spomin nanj in na njegovo večno iskanje novih poti na vseh področjih, tudi v lovstvu. Po tem se ga bomo najbolj spominjali.

LD Čezsoča – P. Š.

Hladen februarski petek je bil, ko smo se lovci LD Orlica na vuhredskem pokopališču z žalostjo v srcu poslovili od našega dolgoletnega člana in drugega lovskega tovariša **Jožeta Moleka**. Njegovo srce je omagalo od žalosti 21. 2. 2011.

Jože se je rodil 28. 9. 1935 v Ljubljani. Leta 1939 se je s starši preselil v Vuhred, kjer je odrasčal, se zaposlil in si ustvaril družino. Kraj leži ob samem vznožju zelenega Pohorja, zato ni naključje, da se je leta 1960 pridružil tamkajšnji zeleni bratovski čini. Tesar po poklicu je kmalu poprijel za delo tudi v LD. Svojo delavnost in zagnanost je dokazal pri gradnji lovskega doma, skozi vse obdobje njegovega lovskega staža pa je bil nepogrešljiv pri gradnji lovskih objektov, zlasti visokih prež.

Med svojimi lovskimi tovariši si je pridobil zaupanje in spoštovanje, zato je bil tudi izvoljen v UO LD, v okviru katerega je v letih od 1983 do 1991 in od 1995 do 2001 vzorno opravljal funkcijo gospodarja lovskega doma, od leta 1980 pa je celih trideset let vestno in ponosno predstavljaval in zastopal našo LD kot praporščak. Koliko napora in odrekanih je bilo vloženo v Jožetovo več kot petdesetletno aktivno delovanje ... A je vse to zmožal, tudi s pomočjo njegove družine, ki mu je vedno stala ob strani.

Jože je za svoje delo prejel odlikovanje LZS, znak za lovske zasluge in red III. stopnje, ob petdesetletnici lovskega staža pa še red II. stopnje.

Praznina, ki je v naši LD nastala ob Jožetovem odhodu, je velikanska, žalost neizmerna. Vendar smo ponosni, da smo skupaj z njim prehodili del življenjske poti, da smo bili del skupne zgodbe ...

Dragi Jože, hvaležni smo ti za vse, kar si dobrega storil za naravo, divjad in lovstvo. Ohranili te bomo v najlepšem spominu. Mirno počivaj ob vznožju pohorskih gozdov, naj ti dajejo zavetje in duši spokojen mir!

LD Orlica – Vuhred – P. S.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Viktor Uranič, LD Krvavec,
* 9. 6. 1931, † 2. 6. 2011.

Jožef Pesek, LD Rače,
* 21. 2. 1920, † 5. 9. 2011.

Zmago Žele, LD Prestranek,
* 9. 8. 1934, † 24. 8. 2011.

Bogomir Purgaj, LD Pernica,
* 18. 3. 1943, † 7. 4. 2011.

Alojz Stramlič, LD Pernica,
* 4. 5. 1930, † 1. 7. 2011.

Miroslav Krivec, LD Pristava,
* 2. 3. 1940, † 16. 7. 2011.

Franc Kunej, LD Podsedra,
* 9. 8. 1937, † 16. 8. 2011.

Anton Klepec, LD Šentjur,
* 29. 5. 1925, † 19. 8. 2011.

Anton Stajan, LD Kapla,
* 13. 10. 1944, † 1. 8. 2011.

Ljubo Rataj, LD Padež,
* 18. 9. 1931, † 30. 7. 2011.

Jožef Vehovec, LD Kresnice,
* 29. 11. 1940, † 15. 7. 2011.

Branko Rolih, LD Zemon,
* 27. 2. 1942, † 18. 6. 2011.

Jadran Prosen, LD Zemon,
* 18. 7. 1949, † 26. 7. 2011.

Ivan Burger, LD Brezovica,
* 10. 4. 1929, † 18. 9. 2011.

Umrlim časten spomin!

Udeleženci tečaja za vodnike krvosledcev na Ledinskem razpotju (Idrija 2011), ki so ga vsi vsestransko pohvalili.

Tečaj za vodnike krvosledcev - Idrija 2011

Kot »orlovo gnezdo« je vasi Ledinsko razpotje postavljena na sam rob planote. Od tam se teren strmo spusti v dolino Idrije na eni strani in proti Žirem na drugi. Že ime pove, da smo na pomembnem razpotju, od koder se vijejo ceste proti Idriji, Žirem, Logatcu in Ledinam. Tod je tudi pomembna razvodna točka med Jadranskim morjem in črnomořskim vodovjem. Tako domačini predstavijo zaselek, v katerem živijo in si vsak po svoje ustvarjajo vsak nov dan.

In prav v tem zaselku se je junija ustavila »karavana« vodnikov krvosledcev, kjer je v organizaciji **Komisije LZS za lovsko kinologijo** in **VK KZS za barvarje** potekal tečaj za vodnike krvosledcev.

Gostoljubje je vodnikom, inštruktorjem, vsem štirinožcem in drugim, ki so sodelovali pri izvedbi tečaja, ponudil **Kmečki hram Fortuna** na Idrski.

Tečaja se je udeležilo trinajst vodnikov s svojimi psi: nemškimi prepeličarji, nemškimi ptičarji, bavarskimi in hanovskimi barvarji, labradorskimi prinašalci, skratka pisana družina psov najrazličnejših pasem in njihovih vodnikov.

Tečaja je trajal od četrta, 9. 6.

2011, do sobote, 11. 6. 2011, v prijetnem in razgibanem okolju idrijsko-cerkljanske pokrajine. Za nemoten potek in izvedbo umetnih krvnih sledov so poskrbeli večji inštruktorji. Ob tem je treba še posebej izpostaviti požrtvovalno delo predsednika LZ Idrija **Radoša Burnika** in predsednika LKD Idrija **Milana Fortuna**.

Prvega dne popoldan so se nam pridružili tudi lovski pripravniki LZ Idrija. Radoš jim je predstavil namen tečaja, ki je bil letos v njihovi okolici. **Marjan Gselman**, predsednik Komisije LZS za lovsko kinologijo, pa se je z njimi zadržal v daljšem klepetu, jim razložil sistem organiziranosti in delovanja LZS in sodelovanje s KZS ter druge povezave med organizacijama. Predstavil jim je tudi osnutek *Pravilnika o uporabi lovskih psov v lovišču* in poudaril pomen dobro izšolanega lovskega psa.

Program tečaja je bil zelo natripan, vendar se je kljub temu našel čas za spoznavni večer, ki se ga je udeležil tudi član UO LZS **Bojan Breitenberger**, ki je po uvodnem pozdravu vodje tečaja **Bojana Deberška** in **Alojza Drnovška** vsem udeležencem namenil tudi nekaj spodbudnih besed, jim zaželel uspešno delo in veliko uspehov pri nadaljnjem usposabljanju ter šolanju svojih psov. Posebno zadovoljstvo je izrazil ob odločitvi, da so za

izvedbo tečaja izbrali ravno to območje Slovenije. Po uradnem delu je sledil družabni večer s piknikom. Pri takih družabnih srečanjih po navadi napišemo: »in zavleklo se je do jutranjih ur«. No, to pot ni bilo tako, saj so kmalu po večerji in krajšem klepetu vsi vodniki odpeljali svoje pse najprej na večerni sprehod in nato k počitku. Po napornem prvem dnevu jih je naslednji dan čakal še en naporen dan in nato še en ...

V soboto, zadnji dan tečaja, je praktični del izpita za kinološkega sodnika po umetni krvni

Po uspešno izdelanem krvnem sledu na tečaju inštruktor ni skoparil s čestitkami uspešnemu vodniku psa.

sledi opravljal kinološki sodniški pripravnik **Robert Bandelj** in ga tudi uspešno opravil, za kar mu še enkrat čestitamo.

Vsi udeleženci tečaja so na koncu podali pozitivno oceno glede organizacije in izvedbe tečaja. Posebno pohvalno so se izrazili o domači prehrani (med drugim idrijskih žlikrofi) in tamkajšnjem okolju ter z izjemnim pogledom na našega gorskega očaka – Triglav.

V soboto popoldan je bil za ključek tečaja, ko smo na kratko strnili vtise, se za spomin »gasilsko« fotografirali, si zaželeli vse dobro na lovih in tudi sicer ter se poslovili bogatejši za nova poznanstva in izkušnje.

Marjan Gselman

Ocenjevanje zunanosti psov vseh lovskih pasem v LKD Celje 2011

Tradicionalno ocenjevanje zunanosti lovskih psov vseh pasem organizatorja LKD Celje je bilo za Celjsko LKD organizirano zadnjo majsko soboto v bližnji okolici lovskega doma **LD Žalec** na Rinki. Kljub temnim oblakom, vetru in močnim padavinam se je pod strehami okoliških stavb zbralo kar veliko vodnikov s štirinožnimi spremljevalci, kinologov, lovcev, pripravnikov, privrženec kinologije in seveda sodnikov.

Pozdravil jih je podpredsednik LKD Celje, ki je predstavil vodjo prireditve, **Milana Udovča** (predsednika LKD Celje), in sodnike za ocenjevanje zunanosti. Goniče je ocenjeval **Slavko Žlebnik**, brak-jazbečarje **Mirko Slatinšek**, barvarje **Zdravko Kosmač**, ptičarje **Andreja Strajnar**, prepeličarje in šarivce **Tone Selinšek**, jamarje pa **Franček Dečman**.

Starešina LD Žalec **Janko Stebernak** je v imenu gostiteljev kljub deževnemu vremenu zaželel obiskovalcem obilo dobre volje in dobrih ocen psov. Nato sta Milan Udovč in Janez Šumak slavnostno podelila odlikovanja KZS najzaslužnejšim kinologom v LKD Celje.

Zatem so kinološki sodniki – vsak s svojo zapisovalko na računalnik – zasedli svoja mesta pod »napušči« streh (vseskozi je deževalo) ali v notranjosti objektov lovskega doma na Rinki. Prireditve se je udeležilo sedemindvajset lovskih pripravnikov, za katere je vodstvo in razlago

prevzel M. Udovč. Upamo in želimo si, da je imelo njegovo predavanje učinek in da si bodo lovski pripravniki za lov v prihodnji lovski praksi zaželeli nabaviti štirinožnega pomočnika.

Okrog poldneva so se oblaki za silo razmahnili, tako da so na svoj račun prišli tudi obiskovalci, ki so si lahko ogledali prikaz tečajnikov letošnje šole vodljivosti psov v LKD Celje, ki jo je vodila **Jožica Metelko Kraševac** s pomočnikoma **Tonetom Savorgnanijem** in **Janezom Šumakom**. Lovski vodniki vseh starosti, z izkušnjami ali brez njih, so večinoma z mla-

Tone Savorgnani s svojo šestmesečno psičko vajmarsko ptičarko uspešno prikazal še naučeno vajo »dol - down« in prinašanje »prinesi - aport«. Jožica je ves čas predstavitve gledalcem šolanja pojasnjevala vaje poslušnosti izšolanih parov (izpit VP-1, VP-2 je v LKD Celje letos opravilo sedemindvajset tečajnikov), za kar so ob koncu prejeli gromek aplavz prisotnih.

Statistika obiska in telesnega ocenjevanja psov je pokazala, da je kinologija na tem koncu Slovenije, v primerjavi z minulim letom, v rahlem številčnem vzponu, saj so vodniki na oce-

obilnim in močnim padavinam potekala organizirano, LD Žalec pa je poskrbela tudi za okrepčilo s hrano in pijačo. Tudi v prostoru za pogostitev in v spodnji kleti se je porodila marsikatera kinološko-lovska ideja, udeleženci so izmenjali marsikatero informacijo, izkušnjo.

Člani LD Žalec se zahvaljujejo za dobro organizacijo, kinološkim sodnikom za realne ocene zunanosti psov, vodnikom štirinožnih tovarišev pa, da so se kljub slabemu vremenu s svojimi psi pojavili v ocenjevalnih krogih.

Janez Šumak,
podpredsednik LKD Celje

uporabnostno preizkušnjo po krvni sledi (UP KS) za tri (3) štirinožne pomočnike in lovske prijatelje, zaradi česar poslušamo očitke.

Zgodba o UP po krvni sledi se je v Prekmurju začela že 28. 5. 2011, ko je KZS v načrtu prireditev razpisala preizkušnjo po krvni sledi (KS) za vse pasme lovskih psov. Nanjo se je prijavilo šest (6) vodnikov lovskih psov (kdl. ptičarja, lovskega terierja, dva hanovrska in dva bavarska krvosledca). Tistega dne sta UP KS opravila samo dva lovska psa, in sicer nemški kratkodlaki ptičar in nemški lovski terier. Res je tudi, da je nekaj časa po tistem, ko smo odgovorni 27. 5. 2011 (v petek) v poznih popoldanskih urah – skupaj s sodniki – položili sled, začelo deževati. Deževalo je vso noč in tudi večji del naslednjega dne v soboto, 28. 5. 2011, ko je potekala preizkušnja. Po končani UP KS v soboto, 28. 5. 2011, ko sta kinološka sodnika **Vojko Pirher** in **Bojan Deberšek** objavila rezultate in pri tem sporočila, da štirje psi preizkušnje niso opravili, je eden izmed njiju priznal, da so bile slabe razmere za izvedbo preizkušnje. Toda to je lahko le v glavi vodnikov in drugih prisotnih in ne bi smelo toliko vplivati na delo psov. S tem je želel povedati, da razmere za tovrstno delo psov niso tako slabe, če na položeno sled pada dež in če so tla razmočena; vse to lahko bolj moti le vodnike. Na koncu lokal-

Prikaz vaj ubogljivosti tečajnikov LKD Celje je bil kljub dežju nagrajen z močnim aplavzom.

dimi psi uspešno prikazali vaje vodljivosti, ki so se jih naučili v trimesečni šoli in so uspešno opravili tudi končni izpit. Težave so imeli samo zaradi razmočenega terena, ki je bil bolj podoben ribniku. Na koncu prikaza je

njevanje privedli kar 61 mladih psov (22 brak-jazbečarjev, 14 goničev, 11 psov jamarjev, 9 nemških prepeličarjev, 2 madžarski vižli, 2 barvarja in enega špringer španjela).

Kinološka prireditev je kljub

Majsko ocenjevanje zunanosti psov LKD Celje je oviralo le močno deževje.

Foto: I. Trček

Ponovno na popravni uporabnostni preizkušnji po KS

Škoda in krivica psom nista bili storjeni ...

Čeprav nekateri menijo drugače (na žalost tudi nekateri lovsko-kinološki sodniki) – po mojem osebnem prepričanju narobe –, smo odgovorni v **Zvezi lovskih kinologov Pomurja** 2. 7. 2011 opravili še eno

ne lovsko-kinološke prireditve, čeprav sta se je udeležila tudi en vodnik iz Ptuja in en vodnik iz Starega trga pri Ložu, je bil sklenjen dogovor med sodniki, organizatorjem in vodniki, ki tistega dne preizkušnje niso opravili, naj bi v julija Zveza lovskih kinologov Pomurja v dogovoru s KZS pripravila še eno UP KS za tiste, ki tistega dne preizkušnje niso opravili. Sicer nisem

Foto: J. Šumak

prepričan, če je izraz »dopolnilna preizkušnja« za UP KS, ki je bila nato organizirana 2. 7. 2011, pravičen, zagotovo pa vem, da je organizator (ZLKP) ravnal pravilno, ko je UP KS v dogovoru s Komisijo KZS za prireditve, Komisijo KZS za strokovna vprašanja in Vzrejno komisijo KZS za barvarje še enkrat organiziral in izvedel, saj so vsi trije psi (en hanovški in dva bavarska krvosledca) uspešno opravili preizkušnjo: hanovska bavarka **Ajka** z izkušeno vodnico in lastnico **Vesno Sršen** s I. n. r. (116 točkami), bavarski barvar **Bor** s prav tako izkušenim in dololetnim vodnikom bavarcev **Petrom Letonjo** z II. n. r. (90 t) in bavarski barvar **Bor Kumski** z nekoliko manj izkušenim vodnikom **Jožetom Kočarjem** s III. n. r. (90 t). Prav to je za nas pomemben dokaz, da bi organizator, če ne bi organiziral za omenjene tri pse še ene ponovne preizkušnje, storili

lahka, kot se morebiti zdi na prvi pogled. Velikokrat ugotavljamo, da vodniki pri teh preizkušnjah velikokrat naredijo veliko več napak kot njihovi psi, kar zmede pse. Uporabnostna preizkušnja po UP KS in šele po njej pravo iskanje obstreljene divjadi terja dobro uigran tim (pes - vodnik), če na koncu želimo doseči uspeh. Pomembno je tudi, da mora vodnik svojemu psu zaupati, v nasprotnem primeru bo uspeh izostal. Tega prispevka preprosto ne smem končati, da ne bi omenil, da je v **LD Prosenjakovci** prav v času »dopolnilne« UP KS potekal tridnevni tabor za šolo-obvezne otroke. Po zaslugi tega je bilo enaindvajsetim učencem in učencem šestih razredov na temo »lovstvo« prikazana ta uporabnostna preizkušnja v skrajšani obliki s strokovnim komentarjem. Komentarji tabornikov v LD Prosenjakovci so bili izredno zanimivi in duhoviti. Tudi na tem mestu se je treba LD

Foto: I. Trček

Drugič je bilo uspešno; kinološki sodnik Bojan Deberšek čestita vodniku bavarskega barvarja za uspešno opravljeno delo po umetnem KS.

predvsem psom veliko krivico, lovu in lovski dejavnosti pa veliko škodo. Skratka, izredno pozitivna izkušnja tudi za vodnike, ko se je izkazalo, da vodniki teh treh psov za prvo (majsko) UP KS svojih štirinožnih prijateljev niso pripravili v zadostni meri (ali vsaj dovolj dobro). Sodnik in odgovorni organizatorji so drugič le ugotovili velik napredek pri delu omenjenih treh psov. Tudi njihovi lastniki in vodniki so na koncu »dopolnilne« UP KS povedali, koliko truda in dela so še morali vložiti med obema preizkušnjama, kar pa se jim je le obrestovalo na juljski preizkušnji.

Iz opisanega sledi glavno in najpomembnejše sporočilo, da je treba lovskega psa ne glede na pasmo temeljito in sistematično pripraviti za UP po KS predvsem tudi zato, ker ta preizkušnja ni tako preprosta in

Prosenjakovci, starešini **Ludviku Rituperju**, gospodarju **Davorju**, kinološkemu referentu **Tomažu Topolovcu** in vsem lovcem omenjene LD, ki so požrtvovalno in nesebično pomagali pri izvedbi te UP KS na območju njihove LD, še enkrat iskreno zahvaliti v imenu **Zveze lovskih kinologov Pomurja** in avtorja prispevka.

Iztok Trček

17. Mednarodna preizkušnja za nemške lovske terierje

Že pred dvema letoma smo Slovenci na sestanku držav članic Mednarodne zveze za nemške lovske terierje kandidirali za organizacijo tekmovanja

Foto: D. Čular

Najlepša lovska terierja na razstavi z vodnikoma, sodnikoma in delegatom KZS

za nemške lovske terierje v t. i. »delu po strelu« – in to možnost tudi dobili. Vsekakor je bilo čutiti tudi nekaj dvoma, saj še nikoli, odkar je ustanovljena Zveza za nemške lovske terierje, omenjene tekme niso zaupali državi s statusom gosta. To je največje tekmovanje za nemške lovske terierje, ki ga vsako leto organizira ena od držav članic zveze s pokroviteljstvom omenjene zveze.

Priprave so se začele že davno pred samo tekmo, saj terjajo več, kot bi si nekdo lahko mislil. Ne bi omenjala vseh dovoljenj, soglasij in sestankov, pa vendarle: organizacija je bila res zahtevna in menim tudi odgovorno vodena.

Lani so bila že pripravljena vabila in prijavnice, ki smo jih razposlali na naslove vseh klubov za to pasmo psov v Evropi ter celo nekaj zunaj nje ter prav tako na osebne naslove lastnikov psov. Odziv je bil na začetku, kot že v navadi, zelo slab, zato smo se bali, da prijav ne bo dovolj in bomo morali tekmovanje odpovedati. Pa smo se pozitivno uštelili: naposled so prijave le začele prihajati in so

se na koncu ustavile pri številki sedemindvajset. Tolikšno število prijavljenih psov in vodnikov je bilo veliko presenečenje, saj je Slovenija dokaj oddaljena od sedeža zveze, pa tudi še dokaj neznana. Na tekmovanju, ki je bilo 28. 8. 2011 v Preddvoru, je tekmovalo dvaindvajset psov, saj je na koncu pet vodnikov sodelovanje odpovedalo. Vodniki so prišli iz Slovenije, Nemčije, Avstrije, Švice, Češke, Hrvaške in Srbije. Tudi sodniki so prišli iz domala vse Evrope. Sodili so v trojkah, v tekmovalnih skupinah pa so bili od 3 do 4 vodniki s psi. »Bazni tabor« je bil v Hotelu Bor v Preddvoru, lovišče nam je prijazno odstopila **Lovska družina Storžič**, člani LD so prejeli tudi vlogo vodnikov po terenu.

Gostje, vodniki in sodniki so začeli prihajati že v sredo pred tekmo. Malodane vse prenočitvene zmožljivosti v okolici so bile zasedene z vodniki, sodniki in spremljevalci. Uradni del se je začel v petek, 26. 8., popoldan, ko so se sodniki zbrali na sestanku in nato odšli polagati umetne krvne sledove. V petek zvečer je bila organizirana seja držav članic mednarodne zveze

Foto: A. Jerab

Terier oddaja zajca.

za nemške lovske terierje, pač kot vsako leto ob priložnosti tekmovanja v »delu po strelu«. Že prej, dopoldan, pa sta bili seji odgovornih strokovnjakov za vzrejo te pasme in odgovornih za preizkušnje.

Odprtje tekmovanja je bilo na dvorišču Hotela Bor ob jezeru Črnjava v soboto, 28. 8. Vsi govorniki (predsednica mednarodne zveze na nemške lovske terierje **Jenny Schröder**, predsednik Kluba ljubiteljev psov jamarjev Slovenije prof. dr. **Peter Umek**, predstavnik lovske zveze Slovenije, predsednik LZS Komisije za lovsko kinologijo **Marjan Gselman**, starešina LD Storžič **Borislav Kavčič** in delegat KZS **Miloš Ambrožič**, ki je tekmovanje tudi uradno odprl) so poudarili nujnost uporabe dobro izšolanih in vodljivih lovskih psov te pasme ter si bili enotni, da so tovrstne prireditve za doseganje lovske uporabnosti zelo dobrodošle.

Nato so se vodniki in sodniki odpravili v lovišče, žene oziroma spremljevalke pa so se odpeljale na izlet, ki ga je naš klub organiziral posebej zanje.

Tekmovanje je bilo za pse in vodnike izjemno naporno, saj se je tisti dan temperatura dvignila nad 36 stopinj C. Toda vremenske razmere niso v domeni organizatorja, kar se je izkazalo tudi zvečer, ko nam je slavnostno razglasitev rezultatov in podelitev pokalov, nagrad in druženje na prostem preprečil dež. Zato smo se zbrali v veliki jedilnici hotela, ki pa je bila za več kot sto ljudi skoraj premajhna. Na zaključku nas je pozdravil tudi predsednik KZS mag. **Blaž Kavčič**.

Zmago sta slavila vodnik **Stefen Drews** in psička **Emmy vom Hopfengarten** iz Freisinga v Nemčiji, ki sta zbrala polno število točk, naslov **CACIT** in vodnik nagrado – odstrel medveda v LD Ribnica. Veselje je bilo

toliko večje, saj je drugo mesto zasedla sestra zmagovalke **Ellivom Hopfengarten** z vodnikom **Rudolfom Plachom** iz Nemčije, ki je pridobila **R. CACIT**. Oba sta zadovoljstvo delila z vzrediteljem, ki je bil tudi na tekmi. Podrobnejši rezultati z vsemi ocenami so objavljeni na spletnih straneh: www.klpj.si.

Zahtevno tekmovanje je uspešno končalo šestnajst vodnikov; žal jih je bilo šest neuspešnih. Preglavice so jim povzročale različne discipline, od krvne sledi, prinašanja po vlečki do odložljivosti in izvlečenja iz rova.

Dan po tekmi, v nedeljo, 28. 8., je bila organizirana še 2. specialna razstava za nemške lovske terierje, prav tako pred Hotelom Bor. Prijavljenih je bilo osemindvajset psov, ocenjevala sta g. **Karl Maurer** iz Avstrije in g. **Heinz Schöber** iz Nemčije. Primerno dejstvu, da je to specialna razstava, je bilo tudi njuno ocenjevanje zelo natančno. Jasno smo lahko videli, kaj se zahteva pri zunanosti in vzreji lovskih terierjev in kaj ne.

Za konec velja zapisati, da so vodniki s svojimi psi pokazali dobro delo. Za pasmo nemški lovski terier so namreč zelo zahtevne preizkušnje, ki naj bi potrjevale njegovo vsestranskost, kar je bil tudi namen »očeta« te pasme, dr. Lacknerja. Lovci nemške lovske terierje uporabljajo po vsem svetu za vse vrste lova (vsestransko uporaben pes), njegova uporaba se celo širi, a ga še vedno vzrejajo predvsem lovci in tudi namenjen je izključno njim in za lov.

Vsem, ki so bili uspešni na tekmovanju, iskrene čestitke, še posebno našim vodnikom, enako velja tudi razstavljavcem. Posebna zahvala velja Lovski zvezi Slovenije, ki je bila pri tej prireditvi glavna pokroviteljica. Zahvala velja tudi vsem, ki so ka-

Foto: A. Jereb

Uspešno izvlečenje lisice iz umetnega rova

kor koli prispevali, da nam je prireditev organizacijsko uspela. Podatki o sponzorjih so dostopni na spletnem mestu Kluba ljubiteljev psov jamarjev: www.klpj.si in v katalogu tekme. Vsem hvala za pomoč pri organizaciji.

S to prireditvijo smo tudi lovski kinologi primerno počastili jubilej Kinološke zveze Slovenije, ki letos praznuje 90-let-

nico, FCI pa okroglih 100 let, saj brez teh dveh organizacij nikakor ne bi bilo tekmovanja. Vse je namreč potekalo s privolitvijo KZS ter tudi pod budnim očesom predstavnikov in opazovalcev komisije za pse jamarjev pri FCI.

Damjana Žnidaršič - Švegelj

Na prireditvi so ocenjevali kinološki sodniki: **Matjaž Roter** (Slo), **Leo Fabiani** (Slo), **Alojz Mlakar** (Slo), **Jože Vester** (Slo), **Jože Batič** (Slo), **Franz Pusch** (A), **Karl Maurer** (A), **Michael Prenner** (A), **Christian Grill** (A), **Franz Gruber** (A), **Fritz Hagemmüller** (A), **Michael Seidl** (D), **Bernd Volzke** (D), **Bernhard Haus** (D), **Hans Schindl** (D), **Heninz Schober** (D), **Manfred Kühne** (D), **Ludovik Kicko** (SK), **Josef Sticher** (CH), **Max Stacher** (CH), **Johan Sonesson** (S), **Josef Hass** (Lux).

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

O: 4/I, m: 5/I, 23.7.,
Franc Šošterič,
Vetnik 24/a, 3260 Kozje.
O: 5/I, m: 4/I, 29. 9.,
Roman Černigoj,
Štomaš 59, 5263 Dobravlje.
O: 5/I, m: 4/I, 6.b.9.,
Boštjan Lubi,
Jurovski Dol 80,
2223 Trnovski Dol.

Kdl. jazbečarji (SLRJk):

O: 5/I, m: 4/II, 18. 9.,
Božidar Čermelj,
Dolga Poljana 43/a,
5271 Vipava.

Bavarski barvarji (SLRBb):

O: 4/IIb, m: 4/IIb, 19.10.,
Borut Semenič,
Gregorčičeva 14, 5271 Vipava.
O: 5/II, m: 5/II, 4. 9.
Blaž Weiss,
Rakovlje 23, 3314 Braslovče.

Nemški žimavci (SLRNŽ):

O: 5/5, PNZ-50, JZP-169,
m: 5/5, PNZ-53, JZP-194,
Sv. Hub.-120. 17-10.,
Štefan Hoheger,
Murski Črnci 53/c, 9251 Tišina.

Mali münsterlandec (SLRmm):

O: tuj plemenjak, m: 5/PZP-42,
JZP-155, leglo 9. 7.,
Štefan Hudobivnik,
Krakovo 46, 4202 Naklo.

Zlati prinašalci (SLRGR):

O: 5/PNZ, m: 5/PNZ, 1. 6.,
Matej Hočevnar,
Sadinja vas 109, 1261 Dobrunje.

Labradorci (SLRLR):

O: 5/TP-R, m: 4/PNZ, 5. 9.,
Alojz Satler,
Pobrežje 148/b,
2284 Videm pri Ptuj.

Foto: A. Jereb

Po prinašanju iz vode

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodajam polirisanico – petelinko, »biksarico«, Puškarna Kranj, kal. 6,5 x 58 R/16, s strelnim daljnogledom Swarovski 4 x 32. Puška je v odličnem stanju (cena 1.500 €), ter tri starejše, tehnično popoloma brezhibne **strelne daljnoglede** (po 120 €) Rüdiger, Hildesheim, Nickel, Tel.: 031/765-588.

Prodajam boroveljsko bok-tricevko, kal. 16/70/6,5 x 68 R/22 Hornet, s str. daljnogledom Zeiss 2,5 – 10 x 52T* (Suhlova montaža) in vrhunsko **trap puško** FN Browning Super – Trap 100, Tel.: (05) 377-23-39 ali 031/223-934.

Prodajam češko kombinirko, kal. 16/7 x 57 R, s str. daljnogledom Swarovski in rdečo piko, Bushnell (oboje Suhlova montaža). Puška ima originalno naprožilo in je odlično ohranjena. Tel.: 031/327-616, Marjan.

Prodajam risanico Browning BLR Lightweight (letnik 1981), kal. .308 Win., z montažo EAW (objemko 30 mm) in nabojnikom. Tel.: 040/329-902.

Prodajam repetirko Sauer 202 Select, kal. .30-06, z optiko ali brez. Prodajam tudi **rdečo piko** Z-point. Tel.: 031/383-922.

Kupim šibrenico, kal. 20/20 mag. Tel.: 031/383-922.

Prodajam kombinirano puško Brno, mod. 502, kal. 12/243 Win. Puška je zelo dobro ohranjena. Tel.: 041/791-769.

Prodajam ekspres bock puško Sabatti, kal. 8 x 57 IRS/ 8 x 57 IRS, s str. daljnogledom (zasučna montaža), malo uporabljano, kot nova; starejšo Suhlovo **bokarico**, kal. 16/8 x 57 IR, s str. daljnogledom 4 x 32 Kahles (lepo ohranjena); **kratko karabinko** (»štuc«), izdelano leta 1943, kal. 6,5 x 57, s str. daljnogledom (Suhlova montaža); nemški **dvogled** 7 x 50 (Suhlova montaža) cena 350 €; ter **vložno cev** Krieghoff, kal. .22 Mag za šibreno cev, 16 kal. Tel.: 031/380-448.

Prodajam risanico – repetirko Sava – Kranj, kal. 6 x 64, z boroveljsko cevjo ter avstrijskim str. daljnogledom 6 x 42. Tel.: 040/565-616.

Prodajam odlično boroveljsko šibrenico, kal. 12/12, z ejektorji in angleškim kopitom. Tel.: 041/ 313-554 (Černač).

Prodajam nič rabljeno **šibrenico** Betinssoli mod. Overlander, kal. 20/20, z vso opremo. Tel.: 040/898-543.

Prodajam kratko repetirko (»štuc«), kal. 7 x 64, z variabilnim strelnim daljnogledom 3-9 x 45, (Suhlova montaža). Cena 690 €. Tel.: 041/406-471.

Prodajam popolnoma nov, desni **zaklep za puško Blaser R-8** in **novo risano cev**, kal. .308 Win. Tel.: 041/406-471.

Prodajam skoraj novo **boroveljsko bokarico** (izdelek J. Fanzoja), kal. 16/7 x 65 R, z vložno cevjo .22 wmr, dolžine 44 cm in s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 in ročno gravirano pištolo

Star (špansko), kal. 9 x 19 mm, kot nova. Tel.: 041/698-679.

Prodajam malo rabljen inoks **revolver** Smith & Wesson, mod. 66, kalibra .357 Mag, dolžina cevi je 2,5 cole. Cena po dogovoru. Tel.: 041/659-148.

Prodajam češko kombinirko CZ, kal. 12/7 x 65 R; **šibrenici** brezpetelinki, kal. 16 – 16 in 12 – 12; **repetirno risanico**, kal. .308 Win. (s tekmovalno cevjo) ter **repetirke**, kal. 6,5 x 57, .22 Hornet in .22 Win. Mag. Tel.: 030/692-159 (popoladne).

Prodajam šibrenico – brezpetelinko Merkel Suhli, kal. 12 – 12, z ejektorji ter **enocavno risanico** – **prelamačo** Merkel Suhli, kal. .308 Win. Tel.: 041/800-229.

Prodajam pištolo CZ, kal. 7,65 mm, in tri toke zanj. Je v odličnem stanju. Cena 200 €. Tel.: 041/568-504.

Prodajam naslednje puške: boroveljsko **tricevko**, kal. 16 – 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42; **boroveljsko polirisanico** – petelinko, kal. 16 – 8 x 57 IRS, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42; **polavtomatsko risanico** Remington Voodmaster, kal. .30 – 06, s str. daljnogledom Kahles 4 x 36 in **repetirno risanico** Smith Rubin, kal. 7,5 x 55, s str. daljnogledom (zelo natančna). Tel.: 051/315-797.

Prodajam karabinko, unikatni izdelek, kal. 8 x 68 S, s str. daljnogledom Swarovski – Habicht. Puška je izredno natančna in je bila malo uporabljana. Cena po dogovoru. Mogoča je tudi zamenjava za manjši kaliber ali odstrel. Tel.: 070/858-462.

Prodajam repetirno risanico Sauer 202 select, kal. .30-06, z optiko ali brez. Tel.: 031/383-922.

Prodajam rdečo piko Zeiss Z-point. Tel.: 031/383-922.

Prodajam skoraj neuporabljene **dvogled** Swarovski 10 x 42 (cena 800 €). Tel.: 041/796-149.

Prodajam kransko **repetirko**, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski 2,2 – 9 x 42 (Suhlova montaža), lepo ohranjena (cena 1.300 €); ter **strelni daljnogled** Bushnell 1,5 – 6 x 44 (100 €). Tel.: 040/796-713.

Zaradi bolezni **prodajam karabinko**, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Hako 3 – 12 x 56 IR, ter optično piko Luger. Puška ima böhlerjevo cev in novo kopito. Tel.: 070/870-321.

Prodajam boroveljsko bokarico, kal. 20/6,5 x 57 R s strelnim daljnogledom Kahles 6 x 42 (Suhlova montaža), lepo gravirano, kot nova. Tel.: 041/682-802.

Prodajam risanici – repetirki, kal. .243 Win. (levi zaklep); 8 x 68; in 7 x 57. Obe sta novi. Tel.: 041/632-160.

Prodajam bok-šibrenico FN Browning, kal. 12/12, in špansko **šibrenico-brezpetelinko** Mugica Eibar. Tel.: 031/321-269.

Prodajam boroveljsko tricevko – Fanzoja, kal. 16 – 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Falke

6 x 42 (Suhlova montaža). Cena 2.000 €. Tel.: 041/640 815.

Prodajam strelni daljnogled Schmid & Bender 2,5 – 10 x 56, križ A 4, s šino, prodajam. Tel.: 040/983-999.

Lovski psi

Prodajam pse ptičarje pasme **mali špijon ali mali münsterlandec**, vrhunski za lov, poleženi 9. 7. 2011. Več informacij o psih in pasmi po tel.: 040/490-490, Štefan ali na www.sliki.me/psi

Prodajam mladiče pasme **brandel brak**, poleženi 22. 7. 2011, delovnih staršev. Tel.: 041/834-592.

Prodajam psički pasme **resasti istrski gonič** s priležno reso, stari sedem mesecev, potomki vrhunskih hrvaško - slovenskih vzrejnih linij; že vodeni v lovišče. Tel.: (02) 88-44-633 ali 031/613-302.

Prodajam brak-jazbečarje jelenje rjave barve. Starši so odlični po telesu in v delu. Tel.: 041/524-013.

Prodajam vrhunsko leglo bavarskih barvarjev. Psička je bila parjena v Avstriji s plemenjakom ki ima najvišji naziv v delu po naravnem KS. Mladiči bodo za oddajo primerni v sredi oktobra. Prav tako imam za oddajo **nemške ptičarje – žimavce**, stari tri mesece, odličnih delovnih staršev. Tel.: 041/730-551.

Prodajam preizkušeno **resasto jazbečarko**, staro eno leto, živahno pri delu in poslušno - odpoklic. Tel.: 031/550-144.

Prodajam nemškega lovskega terierja, starega eno leto in štiri mesece, odličnih staršev, z vso ustrezno dokumentacijo. Tel.: 041/831-155;

Prodajam leto in pol staro **nemško lovskega terierko** z opravljenim PNZ. Cena po dogovoru. Tel.: 041/791-769.

Prodajam leglo bavarskih barvarjev, poleženih 20. 8. 2011. Mati 4 x CAC, 2 x BOB. Tel.: 041/598-619, Branko.

Prodajam špringer španjele. Tel.: 041/327-325.

Prodajam mladiče pasme **resasti istrski gonič**, odličnih staršev. Stari so tri mesece in so že čipirani in cepljeni. Tel.: 031/316-991, Goran.

Prodajam nemško lovskega terierko, staro štiri mesece. Tel.: 041/533-822.

Drugo

Prodajam muflone, muflonke in košute ter teleta **dajak**. Tel.: 031/660-743.

Prodajam izdelke umetne obrti iz roževine (gumbe, kravate, broške). Franc Barbič; tel.: 031/770-675.

Za šolanje psov so vam na voljo fazani, race in jerebice. Tel.: 041/717-464.

Prodajam elektronsko ovratnico za šolanje psov. Domet 1.600 metrov. Tel.: 041/406-471.

Izdelam vam pasti za lov polhov, valilnice za ptice duplarice (več vrst), **krmilnice za ptice** (več vrst). Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Iščem lovca, ki obvlada medmrežje (internet) in zna posneti psa pri delu. Tel.: 041/810-155, zvečer.

Prodajam kamero IR 12 MP z MMS ali brez, primerno predvsem za opazovanje živali. Tel.: 031/509-939.

Izdelam vam gamsov čop (tudi iz dlak d. prašiča, jelena ali jazbeca). Tel.: 041/819-231, Basaj.

Apartmaji MAROF, Velika

Naslikal: Tomaž Jamšek

Polana - v Prekmurju: Od-damo apartmaje zunaj naselja po ugodni ceni. Na voljo sta dva apartmaja (2+1) in (4+1), sredi lepote prekmurskih polj v popolnem miru. Idealno za počitek in opazovanje narave. Tel.: 031/663-043.

Za pametne lovce s številko klobuka od 55 do 65 **prodajam s popustom moja leposlovna dela: Garači in postopači** (39 evrov), **Večna lovišča** (29 evrov), **Naši stari lovci** (19 evrov). Pošljem po povzetju (na moje stroške) in sprejemam naročila na tel. številko: 041/313-554 (Černac).

Prodajam poljske (divje) zajce iz vzreje. Zajci so odrasli, cepljeni ter prilagojeni za izpust

v naravo ali oboro. Tel.: 040/503-781.

Prodajam novo, trenutno na trgu najboljše in najbolj napredno **lovsko kamero**. Mere 14 x 9 x 5 cm. Pošljem takojšnje obvestilo s fotografirajo na vaš mobilni telefon ali računalnik. Tel.: 041/353-319.

Prodajam novo elektronsko ovratnico za šolanje psov. Tel.: 041/406-471.

Prodajam deset vrhunskih akvarelov z lovskimi motivi znanega jugoslovanskega slikarja Petra Šaina. Cena posameznega akvarela je 150 €. dv@vernissage-gallery.com; zoran.timarac@yahoo.com.

Ugodno prodajam pasti za polhe – polharice, zelo kako-

LKD Novo mesto in LD Šentrupert

priljubljeni
le za člane LKD Novo mesto

LOKALNO TEKMO V VODNEM DELU ZA VSE PASME LOVSKIH PSO

Tekmovanje bo v **soboto, 29. oktobra 2011**, ob 8. uri v lovišču LD Šentrupert. **Roke prijave: 10. 10. 2011.** Zborna mesto: Pivnica AS, Prelesje pri Šentrupertu. Informacije: Miro Kos, Roje 2 8233 Mirna; tel.: 040/504-284.

Za jedalčo in pijačo bo poskrbljeno.

Vabljeni!

Lovska farma DAMERON Namibija

Organiziram lov na lovski farmi v mojem spremstvu (oktober–november):
– kudu, oriks, stenbok, springbok, bradavičarka, šakal, pavijan – in 5 dni lova all inclusive za samo 2.600 evrov.
Preostala divjad po ceniku.
Informacije po tel.: 031/636-191.
Roman Setnikar

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

MADŽARSKA

JESENSKO-ZIMSKI LOVI

LOV NA DAMJAKA V RUKU
4 polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova pod vodstvom poklicnega lovca in s terensko pripravo trofej ter odstrelom damjaka s rogovjem
do 2,50 kg 1.050 €
do 3,00 kg 1.420 €
do 3,50 kg 1.950 €
do 4,00 kg 2.870 €
do 4,50 kg 4.470 €

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA NAV. JELENA
4 polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova pod vodstvom poklicnega lovca in s terensko pripravo trofej ter odstrelom jelena z rogovjem
do 5 kg 1.490 €
do 6 kg 1.990 €
do 7 kg 2.690 €
do 8 kg 3.690 €

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA MERJASCA
4 polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova pod vodstvom poklicnega lovca in s terensko pripravo trofej ter odstrelom merjasca s čekani
do 11,9 cm 690 €
do 14,9 cm 930 €
do 16,9 cm 1.220 €
do 19,9 cm 1.420 €
do 21,9 cm 1.600 €

OKTOBER

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)
		vzide	zaide
1. So	12:06	21:06	7:00 18:43 5:55 19:47
2. Ne	13:10	22:03	7:01 18:41 5:56 19:45
3. Po	14:04	23:07	7:02 18:39 5:58 19:43
4. To	14:48	---	7:03 18:37 5:59 19:41
5. Sr	15:23	0:13	7:05 18:36 6:00 19:39
6. Če	15:52	1:19	7:06 18:34 6:02 19:38
7. Pe	16:17	2:25	7:07 18:32 6:03 19:36
8. So	16:40	3:29	7:09 18:30 6:04 19:34
9. Ne	17:02	4:32	7:10 18:28 6:06 19:32
10. Po	17:23	5:33	7:11 18:26 6:07 19:30
11. To	17:45	6:36	7:13 18:24 6:08 19:28
12. Sr	18:10	7:37	7:14 18:22 6:10 19:26
13. Če	18:38	8:39	7:15 18:21 6:11 19:25
14. Pe	19:09	9:40	7:17 18:19 6:12 19:23
15. So	19:47	10:40	7:18 18:17 6:13 19:21
16. Ne	20:32	11:35	7:19 18:15 6:15 19:19
17. Po	21:24	12:27	7:21 18:13 6:16 19:18
18. To	22:23	13:13	7:22 18:12 6:17 19:16
19. Sr	23:27	13:53	7:23 18:10 6:19 19:14
20. Če	---	14:28	7:25 18:08 6:20 19:13
21. Pe	0:37	14:59	7:26 18:06 6:21 19:11
22. So	1:49	15:27	7:27 18:05 6:23 19:10
23. Ne	3:04	15:54	7:29 18:03 6:24 19:08
24. Po	4:21	16:22	7:30 18:01 6:25 19:07
25. To	5:40	16:52	7:32 18:00 6:26 19:05
26. Sr	7:02	17:25	7:33 17:58 6:28 19:04
27. Če	8:23	18:05	7:34 17:56 6:29 19:02
28. Pe	9:41	18:53	7:36 17:55 6:30 19:01
29. So	10:53	19:49	7:37 17:53 6:32 18:59
30. Ne	10:53	19:53	6:39 16:52 5:33 17:58
31. Po	11:43	21:00	6:40 16:50 5:34 17:56

vostne, izdelane iz lipovine. Mogoča dostava po pošti. Tel.: 041/229-110.

Prodajam kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel. 051/652-682.

Za odstrel prodajam jelena in divjega merjasca. Tel.: 041/350-815, Cvetan.

VK KZS za goniče, LKD Gorica - Nova Gorica, LD Col in LD Kozje Stena

organizirajo

DRŽAVNO TEKMO GONIČEV – CACT 2011 in memorial Antona Oselja

Prireditev bo **22. 10. 2011** z začetkom ob 8. uri (parkirišču pri cerkvi) na Colu.

Pisne prijave ali prijave na e-naslov: jozef.vercko@t-l.si sprejema tajnik VK Jožef Verčko Trboje 46/D, 2380 Slovenj Gradec (Tel.: 041/635-953) **do 10. 10. 2011.**

Tajnik VK:
Jožef Verčko

Predsednik VK:
Slavko Žlebnik

Vzreja komisija KZS za brak-jazbečarje

organizira

13. Državno uporabnostno tekmo za alpske brak-jazbečarje

Tekmovanje bo v **soboto, 29. 10. 2011**, v lovišču LD Ponikva.

Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Ponikva, Slatina pri Ponikvi 47. Pisne prijave z obojestransko fotokopijo rodovnika tekmujočega psa zbira **Jožica Metelko Kraševac, Zagaj pri Ponikvi 17, 3232 Ponikva**, ali po e-pošti jozicamk@gmail.com (do 14. 10. 2011).

Tekmovali bodo lahko samo psi z že opravljeno PNZ in najmanj prav dobro telesno oceno.

Podrobnejše informacije dobite po telefonu: 041/647 216.

Vzreja komisija KZS za šarivce in vodne pse

sporoča, da bo

VZREJNI PREGLED ZA NEMŠKE PREPELIČARJE in VZREJNI PREGLED ZA VSE PASME VODNIH PSO

12. 11. 2011 z začetkom ob 8. uri pred lovskim domom na Rinki (LD Žalec).

Pogoji za nemške prepeličarje: pes mora biti telesno ocenjen in imeti že opravljeno vzrejno preizkušnjo.

Pogoji za vodne pse: pes mora biti na dan vzrejnega pregleda star najmanj štirinajst mesecev, biti mora že telesno ocenjen z opravljenim slikanjem na displazijo kolkov. Psi, ki nimajo še opravljene telesne ocene, bodo to lahko opravili pred vzrejnimi pregledom.

S seboj je treba prinesiti originalni rodovnik in obojestransko fotokopijo tega dokumenta, za vodne pse pa še originalni izvid in fotokopijo z ugotovitvijo o stopnji displazije kolkov.

PNEWS CENTER d.o.o. TOLMIN

OBNOVA 4X4 PNEVMATIK RAZLIČNIH DIMENZIJ IN PROFILOV PO UGODNIH CENAH

Zatolmin 1c, tel: 05 38 11 250, gsm: 041 736 041;
www.avtomehanika-oprema.si, pnews.center@siol.net

HRVAŠKA - 2011

LOVIŠČA:

TIKVEŠ
PAPUK
PSUNJ
SPAČVA
PETROVA GORA
POKUPSKI BAZEN

LOV S POGONOM NA DIVJE PRAŠIČE

Sprejemamo rezervacije za skupine ali posameznike

TERMINI:

Vsak vikend
NOVEMBER
DECEMBER
JANUAR

Kontaktirajte nas za podrobnosti!

AGRO GROM HUNTING TOURS
Perkovčeva 88, 10430 Samobor, Hrvaška
Tel: 00385 1 3366 179, Faks: 00385 1 3364 606, Mob: 00385 99 889 5969
info@agrogromhunt.com www.agrogromhunt.com

ELEKTRONSKE

OVRATNICE ZA ŠOLANJE PSOV
OVRATNICE PROTI LAJANJU
NEVIDNE OGRAJE

PROFESIONALNA KAKOVOST ■
ZELO UGODNA CENA ■
EVROPSKI PROIZVOD ■
DOSTAVA V 24 URAH ■
2 LETI GARANCIJE ■

M-NET, d.o.o., Beblerjev trg 10, 1000 Ljubljana
Gsm: 040 760 760, info@dogtrace.si

www.dogtrace.si

- Motor za avtomatsko krmilnico s sončno celico
Cena: 150€ **041/370-990**
- Lovska kamera max. 12Mpix, pošilja MMS in SMS
Cena: 325€ **info.pro-lov@gmail.com**
- Nočna optika YUKON Sentinel 3X60 Cena: 580€
- Nočna optika ATN PS 22
Nastavek za dnevni daljnogled
Cena 2500€ **obiščite: WWW.PRO-LOV.SI**
- Optika ZEISS duralyt 1,2-5X36 Cena: 825€, 2-8X42 Cena: 885€, 3-12X50 Cena: 920€

VSO NOČNO OPTIKO JE MOŽNO PREIZKUSITI PO PREDHODNEM DOGOVORU! 041/370-990

Pridobiti nacionalno poklicno kvalifikacijo

LOVEC/LOVKA in REVIRNI LOVEC/REVIRNA LOVKA

Srednji gozdarski in lesarski šoli Postojna (SGLŠ) je Državni izpitni center z odločbo podelil status izvajalca za izvajanje postopkov ugotavljanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij (NPK).

Na podlagi poklicnih standardov in katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti je mogoče pridobiti NPK:

- lovec/lovka
- revirni lovec/revirna lovka

Z začetkom preverjanja in potrjevanja NPK se zapolnjuje vrzel pri zagotavljanju ustrezne kompetentne usposobljenosti za opravljanje različnih del na področju lovstva.

Rok za prijavo in začetek postopka je do vključno 15. 11. 2011.

Postopek odpiranja - potrjevanja zbirnih map se bo začel 29. 11. 2011.

Postopek preverjanja (storitev z zagovorom) in potrjevanja pa je predviden 14. 12. 2011.

Več informacij o prijavi za pridobitev certifikata lahko najdete na spletni strani LZS ali na tel. številki (05)726-13 -36 ter GSM 041/789079 (Marjan Vadnu). Za informacije lahko zaprosite tudi prek elektronske pošte na naslov: marjan.vadnu@guest.arnes.si.

 ANCELJ, d.o.o.
 Lebanova 3
 8000 Novo mesto

Tel.: 07 33 21 081, Faks: 07 33 23 879
 E- naslov: ancelj-nm@siol.net www.ancelj.si

ob nakupu puške **BROWNING**
BAR LONGTRAC HUNTER .30-06
 ali
BAR SHORTTRAC .308 WIN.
 vam
 podarimo
40 kosov nabojev
WINCHESTER SUPER X SILVER TIP

Delovni čas: ponedeljek - petek: 8.30 - 12.00; 13.00 - 16.00

MEDO šport
 TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

Cesta Toneta Kralja 2, Grosuplje, tel.: 01/ 787 37 01
 (Obrtna cona pod Slivniškim hribom)

TITAN
 VOERE - AVSTRIJA
 BLASER
 SABATTI
 ZASTAVA
 ČEŠKA ZBROJOVKA
 RUGER
 ALFA PROJ
 SWAROVSKI
 STEINER (vsi modeli na zalogi)
 ZEISS
 BUSCHNELL

UGODNO TRAP PUŠKE YILDIZ

- menjalni čoki
 - nastavljivo kopito
 - cal. 12/76; 12/71
 - cena od 599 € do 1229 €

AKCIJE KREDITI POPUSTI
420 €

9mm
 357 mag
 357 mag

Vsi obstoječi kalibri!

UGODNO PUŠKE VOERE - AVSTRIJA LBW LUXUS

- puške, pištole, revolverji
- strelivo - Sellier&Bellot, RWS, Geko, Norma, Fiocchi
- lovski tekstil in lovski klobuki **POPUSTI**
- strelni daljnogledi, dvogledi ...

Odprto od ponedeljka do petka
 od 8. do 12. in od 13. do 17.; sobota od 9. do 11.30

www.biros.si

KROJASTVO

Slavnostne
 lovske kroje,
 srajce (tudi
 z dolgimi
 rokavi),
 telovnike,
 plašče
 hubertus
 in pelerine
 izdelujemo
 po meri.

ROŽMAN

Branko Rožman, s.p.
 Erjavčeva 5, Brežice
 GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
 e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

NOVO NA TRŽIŠČU NOČNA OPTIKA

MANLICHER posebej LUXUS ugodno

STEYR MANNLICHER
 COUNT ON IT

Blaser
SWAROVSKI
SIGSAUER
SAUER
ZEISS

NOVO! MANLICHER DUET

Mikos
 Mikos, d.o.o., Poljčane
 GSM: 041/667-890
 E-mail: mikos.ksenija@siol.net

LOVSKA SRAJCA primerna za vse letne čase
 100% bombaž tkan kot platno
 Zračniki pod pazduhami
 2 žepa na zadrgo, 2 žepa na gumbe;
 Velikosti od S do 3XL
 Cena: **39,00 EUR**

LOVSKE HLAČE
 iz 100% kompaktno tkanega bombaža;
 Uporabne v vseh letnih časih. So udobne in prijetne za nošenje, ter nudijo dobro zaščito.
 2 globoka stranska žepa, 2 zunanja žepa in žep z zadrgo na zadnji strani.
 Spodnji del hlačnice je nastavljen po širini.
 Na voljo so tudi večje številke. Največja širina pasu je 115 cm.
 Cena: **49,00 EUR.**

NEOPRENSKI ŠKORNJI
 - vrhunska zaščita v vseh letnih časih
 Z vodotesno zadrgo in trakom za nastavitev širine škornja.
 Hoja je stabilna in prijetna, brez občutka utrujenosti in bolečin nog. Neopren je mnogo boljši toplotni izolator kot guma, zato je te škornje možno nositi tudi pozimi v snegu.
 Cena: **69,00 EUR**

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o. LJUBLJANA;
 Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11